

naša luč

1980

3

Dr. Vojan Rus navaja v učbeniku za 8. razred DRUŽBA IN SOCIALISTIČNA MORALA (Ljubljana 1977) vrsto izkrivljenih trditev o veri in Cerkvih. Nadaljujemo z odgovorom dr. Franceta Rodeta na te trditve.

Rus: »Znanost poskuša razložiti, kako so vsak pojav sveta povzročili drugi naravni pojavi iz istega sveta, ne pa božanska bitja . . . Ko je znanost odkrivala vse več naravnih vzrokov za te pojave, se je cerkev začutila ogroženo. Zato je strogo nastopala do znanstvenikov, ki so trdili, da zemlja ni središče vsega sveta, ki bi ga ustvaril bog, in da so človek in živa bitja nastala naravno, po dolgotrajnem razvoju.«

V teh stavkih Rus spretno zameša-va tako različna vprašanja, kot so nauk o soncu kot središču vesoljstva in razvoju v svetu ter stvarjenje sveta. Dejstvo, da je sonce središče vesoljstva, in razvoj vesolja sta stvari, ki ju je znanost ugotovila. Ne more pa trditi, če hoče ostati zvesta sebi, da je svet večin in v bivanju sam sebi zadosten.

Prav tako pojmovanje pa Rus vsiljuje učencem. Samo, žal, to ni znanstveno. To je nedokazana trditev brezbožnega nauka o osnovnih načelih stvarstva (ali boljše nauka, ki enači Boga z naravo), ki se ne more sklicevati na znanost. Kaj ponuja Rus v zameno za znanstveno pojmovanje sveta? Stari poganski nauk, da je Bog narava, nauk, ki pojmuje svet kot božansko, neodvisno, v bivanju samozadostno celoto. Katera znanost je to odkrila?

Znanost ne more trditi, da svet ni ustvarjen, da je večin, da je edina stvarnost, kar Rus nenehno namiguje. Edino pošteno je, z vidika znanosti, pustiti vprašanje odprto in ne trditi, da so v zmoti tisti, ki trdijo, da ima svet neko nadčutno Počelo. Zato je stavek, »to, česar ne poznamo, pa nekateri še danes poskušajo pojasniti z delovanjem boga« prikrito zava-jevanje v načelno brezbožstvo. Za to trditvijo se namreč skriva misel: ko bi vse razložili, bi bilo do kraja jasno, da Boga ni, potem bi bilo brezbožno pojmovanje sveta strnjeno in trdno dokazano. V imenu česa, v imenu katere znanosti lahko Rus to trdi?

vsak zakaj ima svoj zato

Rus: »Zato sta skoraj povsod v svetu (vera . . .) in šola ločeni, saj razlagata svet in človeka vsaka popolnoma drugače. Vera ju razlaga z delovanjem nadnaravnega (božjega) bitja, šola in znanost z naravnimi vzroki.«

Ta stavek, ki naj bi bil nekakšen vrh Rusovega prepričevanja, zopet priča o njegovem zamešavanju predmeta in postopka znanosti, modroslovja in bogoslovja.

Glede ločitve šole in vere »skoraj povsod v svetu« je treba reči, da Rusova trditev drži pač za dežele, kjer je uradni svetovni nazor marksistično brezbožstvo. Drugod po svetu pojmujejo šolo in vero kot takšni, ki se dopolnjujeta. Razumljivo, saj se na splošno danes znanost ne poteguje za neko neomejeno vednost, predvsem ne ponuja nadčutnih resnic o svetu in človeku. Znanost, ki je zares znanost, vse manj presega svoje meje. Ne podaja se na modroslovno in še manj na bogoslovno področje. Noče biti nekakšno na glavo obrnjeno, zakrinkano brezbožno bogoslovje, kar so v resnici Rusova izvajanja. Vse, kar je onkraj njenega območja, pušča odprto in ne daje odgovorov, ki jih v resnici nima.

Trditi, da znanost in vera razlagata svet in človeka »popolnoma drugače«, pomeni, zamešavati njuni področji, njuna pristopa. Bogoslovje ne posega na področje znanosti, pač pa sprejema vsa znanstveno gotova

dognanja. Na podlagi tega razmišlja s svojega vidika in podaja svoj pogled na svet in človeka. Ali gre tu za »popolnoma drugačno« razlago? Ne, marveč za razlago, ki je širša in globlja od tiste, ki je širša in globlja od tiste, ki jo lahko nudi znanost. Tako tu ne samo da ni nobenega nasprotja, temveč je dopolnjevanje. Ko je znanost izročila svoja dognanja, začne na njihovi podlagi razmišljati bogoslovje. Tako spor med *pravo* znanostjo in *pravim* bogoslovjem sploh ni mogoč. Do spora pride lahko samo tedaj, ko posegata na področje, ki ni nujno. S tem pa se izneverita sebi. Tako so vsi spori, o katerih govori Rus, umetni, mogoči edino med nepravimi znanstveniki in nepravimi bogoslovci.

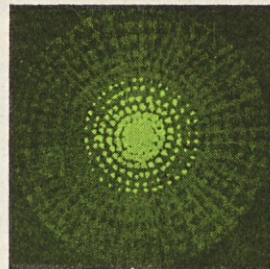
V resnici so spori med znanostjo in vero že zdavnaj rešeni. Zakaj se prof. Rus trudi, da bi za vsako ceno dokazal nesoglasje med znanostjo in vero? Zakaj to naprežanje? Zakaj to samohotno dokazovanje spornosti? Mar ne zato, da bi učencem, ki si o tem ne morejo ustvariti lastne sodbe, prikazal vero kot nazadnjaško, mračnjaško, sprto z razsvetljenstvom sodobnega človeka, ki se je dvignil na raven »znanstvenega« pogleda na svet? Tu gre za preživeto brezbožno propagando, ki v svetu resnične znanosti ne najde odmeva. Tu gre v resnici za zavajanje mladih. S takimi učbeniki si ne bodo ustvarili znanstvenega pogleda na svet. Pač, skuša se jim uničiti temelj vernosti, tudi za ceno znanosti. Je to namen naše šole?

France Rode

Jezus je zahteval od svojih učencev vero. Kaj je s tem mislil?

Vera, ki jo Jezus zahteva od vsakega svojega učenca, je zaupanje in prepustitev, zaradi katerih nekdo nič več ne računa na svoje misli in moči, temveč se v celoti zanese na besedo in moč tistega, v katerega veruje. Če je vera močna, doseže vse. Za zveličanje je pa neizogibno potrebna.

Slika na naslovnih straneh: Drevo — podoba življenja. Križ — podoba življenja.

mesečnik
za slovence
na tujem

leto 29
marec 1980

Ureja uredniški odbor.
Odgovorni urednik:
Dr. Janez Hornböck.

Založba: Družba
sv. Mohorja v Celovcu.
Tisk: Tiskarna Družbe
sv. Mohorja v Celovcu.
Izhaja vsak mesec razen
julija in avgusta.

Naročnina:

Anglija	5 angl. f.
Avstrija	120 šil.
Belgija	280 belg. fr.
Francija	40 fran. fr.
Italija	8000 ital. lir
Švica	18 švic. fr.
Nizozemska	19 niz. gld.
Nemčija	18 n. mark
Švedska	40 šv. kron
Avstralija	8 av. dol.
Kanada	12 kan. dol.
USA	10 am. dol.

Razlika v cenah je po-
gojena zaradi neenakih
poštnin v posameznih dr-
žavah in različnih deviz-
nih preračunavanj.

Naročnike sprejemajo po-
verjeniki in uprava „Naše
luči“.

Uredništvo in uprava:

Viktringer Ring 26,
A-9020 Klagenfurt,
Austria.

Printed in Austria

za uvod

Okrog Novega leta je zavel čez Jugoslavijo preplah. Spočeli so ga sovjetski vdor v Afganistan, Titovo nevarno obolenje in težka gospodarska kriza. Ljudje na krmilu države so se prestrašili zunanjih in notranjih sunkov in bilo je treba ukrepati.

Med drugim so se odločili navznotraj za politiko ponujene roke cerkvam, posebno rimsko-katoliški. Tej odločitvi je botrovalo prepričanje, da združuje ta po nekaterih republikah nad 80 % občanov, kar pomeni osemkrat več kot KP.

Znak za to režimsko obrnitev k Cerkvi je dal hrvaški komunistični prvak Bakarić. Pred kratkim je povedal: »Brezboštvo je gibanje preteklega stoletja. Cerkve ni moč odpraviti, ker ta živi v glavah ljudi. Zato se je nesmiselno in nespametno, proti Cerkvi kot verski ustanovi bojevati.«

V Sloveniji je to spodbudo prevzel Ribičič. Sredi januarja je kot predsednik RK SZDL Slovenije povabil na pogovor slovenskega metropolita Pogačnika in govorilo se je o »medsebojnem zaupanju, spoštovanju in zavzetosti z obeh strani«, namreč med socialistično samoupravno družbo in rimskokatoliško Cerkvijo.

Ta taktika se je kasneje prenesla tudi na nižje plasti: po raznih občinah so klicali duhovnike k pogovoru na krajevno skupnost, kjer se je razpravljalo o vseh treh ujmah zelo odkrito; povsod so duhovnike nagovarjali, naj bi pomagali v tej zmedbi, da bi ljudje ohranili mirno kri.

Skratka: v slovenskem prostoru je spet nastalo stanje, kakršno je bilo ob začetku zadnje vojne, ko je KPS potrebovala za izvedbo revolucije kristjane. V ta namen je takrat ustanovila OF. Po koncu vojne je kristjane odslovila po pravilu »Zamorec je delo opravil, zamorec lahko gre!«, kakor je splošno znano.

Da so časi OF spet tu, je nedvoumno povedal sam Ribičič: »Najnovejše zaostritve na mednarodnem prizorišču nas opozarjajo, da moramo še odločneje nasloniti vse obrambne priprave na široke ljudske množice, na fronto vseh naprednih sil, kot smo jih nekoč združili v protiiperialistično in v protifašistično OF« (na seji CK ZSK, 9. jan.).

V težki krizi je režim ponovno zasobil kristjane, naj mu pomagajo gasiti hišo, ker sami temu niso več kos. Ali naj kristjani to store? Ali to sploh smejo storiti?

Učitelji katoliškega nravstvenega nauka bi pomoč, za katero so bili kristjani zaproseni, opisali takole: gre za dejanje z dvema nasprotnima učinkoma; na eni plati za odvrnitev sovjetske nevarnosti, na drugi za ohranjanje nedemokratske družbene ureditve v Sloveniji. Takšno dejanje je v vesti dopustno, če ima človek zanj važen razlog. Tako je npr. pred nekaj leti na Poljskem kardinal Wyszyński branil pred stavkajočimi delavci šefa vlade in partije Giereka, ker bi nadaljevanje stavke utegnilo priklicati v deželo Sovjete.

Če se slovenski kristjani danes odločijo za začasno pomoč režimu, dokler ne bo nevarnost neposrednega sovjetskega vkorakanja mimo, potem ne bi smeli storiti tega s podpisom praznega papirja, pač pa naj bi po načelu daj-dam kot nasprotno »uslugo« odločno zahtevali svoje pravice, npr. pripustitev vernikov v vse službe v družbi, prenehanje vsiljevanja brezboštva po šolah, dostop Cerkve do dnevnega časopisja, radia in TV, itd. Ena šola OF je dovolj!

ŽIVOJAN PAVLOVIČ, eden najboljših režiserjev jugoslovanskega filma:

»Če obstajajo problemi v naši kinematografiji, ne obstajajo v avtorjih ne v filmih, ampak v naši politični in kulturni klimi. Še naprej živimo v dogmatični omami (= da je

PODRAŽITEV NAROČNIN — Od 1. februarja so se v Sloveniji podražile naročnine za radio in televizijo. Tako mesečna naročnina za radio znaša 55 din, za radio, vgrajen v avto 55 din, za prvi televizijski aparat 145 din in za vsak nadaljnji televizijski sprejemnik 100 din.

Ljubljani je bila razstava knjižnih slikanic, ki so jih slovenski avtorji ustvarili po vojni. Na razstavi je bilo prikazano 80 avtorjev, predstavili pa so se z več kot 2000 izvirnimi slikanicami.

NORČIČ USPEŠEN V SAPORU — Najboljši slovenski in jugoslovanski skakalec Bogdan Norčič je na dveh tekmah za svetovni pokal na Japonskem obakrat dosegel imenitno uvrstitev. Na veliki olimpijski skakalnici je bil prvi dan drugi, v drugem nastopu pa tretji.

in doma?

imela KP med vojno in po njej vedno prav — op. NL). Tu je skrit odgovor, zakaj uradne sile še naprej obravnavajo film kot ogledalo, v katerem se ogleduje kraljica iz Sneguljice... »

Pri nas se film vzdržuje na umeten način, s pomočjo družbenega finansiranja, zato za stanje naše kinematografije niso odgovorni le filmarji.

Vse, kar je novo, vse, kar je nepreverjeno, vse, kar ni sivo, vse, kar prinaša nove barve, novo optiko gledanja (naj bo to na politiko, zgodovino ali človekovo notranje življenje), vzbuja sum, ker pada iz utrjenih kolovozov.

Še naprej snemamo grozote, delajo jih isti ljudje, ki so jih delali prej, še naprej »ustvarjajo«
grozote, mi pa vlagamo milijarde vanje in njihove filme pozabljamo, še preden se končajo projekcije.

Vojno sem doživel kot otrok . . . Pa potem nora leta po vojni, ki sem jih močno doživljal. Navdušenje po osvoboditvi, sojenja vojnih bogatašev, histerična in nora, pa groza vseh tistih likvidacij, ko so moje sosede v Jagodini postrelili, popolnoma nedolžne ljudi. Prijavil jih je sosed, ki jih je sovražil, češ da so sodelovali s četniki. Pa mitingi in tisti zanos! In potlej huda leta kolektivizacije. Pa policija po vzhodni Srbiji . . . »

TELEKS, Ljubljana, 25. jan. 80, 17—20.

TEDEN EDINOSTI — Letošnji molitveni teden za edinost kristjanov je zopet bil tudi v Cerkvi na Slovenskem lepo pripravljen. Ob tem so se vršila srečanja predstavnikov različnih krščanskih skupnosti, v vseh župnijah po Sloveniji pa so pri mašah skozi molitveno osmino za edinost kristjanov razmišljali o edinosti kristjanov pod naslovom: »Pridi k nam tvoje kraljestvo«.

BOJAN KRIŽAJ NA ZMAGOVALNEM ODRU — Z akrobatsko vožnjo v švicarskem Wengenu je v slalomu za svetovni pokal zmagal Bojan Križaj. Za seboj je torej pustil vso svetovno smučarsko elito in dosegel največji uspeh sploh v zgodovini slovenskega in jugoslovanskega smučanja.

SEDMA UMETNOST NA CELJSKEM TEDNU — »Teden domačega filma«
v Celju je vsakoleten pregled vsega filmskega ustvarjanja. Slovenski delež v sporedu celovečernih igranih filmov so predstavljala dela »Moja draga Iza«, »Krč«, »Iskanja«
in »Ubij me nežno«. Med dokumentarnimi filmi, ki so jih vrteli, je bil zelo obiskovan film »Ljudje ob Krki«.

SREČANJE PISATELJEV ZAČETNIKOV — V Gradišču v Slovenskih goricah je bilo 9. in 10. februarja 8. srečanje slovenskih pesnikov in pisateljev začetnikov. Na razpis za osmo srečanje je poslalo svoje prispevke 126 avtorjev, ki so sodelovali na sedmih območnih srečanjih.

DVA TISOČ KNJIŽNIH SLIKANIC — V razstavišču Riharda Jakopiča v

TEKMOVALI SO GLEDALIŠČNIKI — V Novi Gorici je bilo deveto »Goriško srečanje malih odrov«, gledališka prireditev, ki si je že utrdila svoje mesto v slovenskem gledališkem prostoru. Ta prireditev je vsakoletni nastop ljubiteljskih in poskusnih odrov.

CENE NA SLOVENSKI TRŽNICI — V prvi polovici februarja so bile slovenske tržnice še kar dobro založene. Cene pa so bile naslednje: radič od 80 do 100 dinarjev, špinača od 80 do 100 dinarjev, motovilec po 120, česen po 80 dinarjev za kilogram, peteršilj 35 in jabolka od 16 do 20 dinarjev za kilogram.

*

BENEDIKT — Zimski meseci pridejo kmetom še kako prav, da postorijo vse tisto, za kar drugače zmanjka časa. Ena od zimskih dejavnosti je tudi izdelovanje bučnega, sončničnega in repičnega olja. Tako kot v vseh mlinih je bilo zadnje dni živo tudi v zasebni delavnici Marije Ketiš pri Sv. Benediktu pri Mariboru, ki vsako leto »pridelava«
približno 1600 kilogramov olja.

BREŽICE — Brežičani bodo letos, v dnevih od 13. do 15. junija, priredili 9. kongres Gasilske zveze Slovenije. V posebni paradi pričakujejo okrog 7 tisoč udeležencev.

CELJE — V galeriji Turističnega društva v Celju so pred kratkim odprli razstavo jedkanic slikarja Avgusta Seebacherja, ki je večji del svojega življenja preživel v Celju. Slikal pa je predvsem motive iz celjske staroveš-

ke in srednjeveške zgodovine. Slike so last celjskega pokrajinskega muzeja.

ČREŠNJEVCI — V okviru praznovanja kulturnega praznika so v Črešnjevcih člani Kulturnega društva »Peter Dajnko« pripravili srečanje pesnikov in pisateljev občine Gornja Radgona.

DRAMLJE — Večina od 220 učencev osnovne šole v Dramljah se je po končanih zimskih počitnicah vrnilo v novo šolo. Štiri učilnice za razredni pouk ter pet kabinetov bodo prav gotovo nudili boljše pogoje za učenje. Poleg nove šole pa za Drameljčane gotovo pomeni veliko pridobitev tudi novi otroški vrtec z dvema oddelkoma, ki bosta tudi pod streho nove zgradbe.

GODEŠIČI — Krajanje Godešiča so dobili svoje glasilo. Poimenovali so ga »Dobrave«, saj naselje leži na robu Sorškega polja in za vasjo se razprostirajo njive in travniki, ki se imenujejo Dobrave. Naslovno stran prve številke je opremil domači slikar Franc Novinec.

GORJE — V Gorjah so dobili pri samopostrežni trgovini »Špecerije« javno telefonsko govorilnico, kar je bilo za prebivalce dolgoletna želja, saj v kraju ni druge telefona kot na pošti, od koder pa je bilo mogoče telefonirati le v času obratovanja pošte.

GORNJA RADGONA — V obratu Gorenje-Elrad iz Gornje Radgone že več let deluje ženski pevski zbor, ki ga vodi znani radgonski pesnik Manko Golar. Poleg ženskega zbora je marljivo začel z vajami moški oktet orodjarjev tega podjetja.

HODOŠ — Prebivalci dvojezičnega območja iz Hodoša so odprli nov kulturni dom, v katerem so uredili knjižnico, ki je bogato založena z madžarskimi in slovenskimi knjigami, poleg pa je tudi čitalnica, ki se je lahko poslužujejo vedoželjni bralci.

KOBILJE — Krajevni odbor Rdečega križa Kobilje je pred kratkim pripravil v dvorani Zadrúžnega doma sprejem

in pogostitev za okoli 100 starejših ljudi iz Kobiljega.

KOPER — V koprski občini bodo letos pospešeno urejali cestno omrežje. Večja posega sta predvidena v Ankaranu, kjer bodo nadaljevali dela na cesti proti Valdoletri. Najpomembnejše delo v samem Kopru pa je nadaljevanje gradnje semedelske vpadnice.

KOPER — Na koprski gimnaziji so ustanovili šolsko kulturno društvo. Na slovenski gimnaziji v Kopru deluje okrog dvajset krožkov, vendar so med seboj slabo povezani. Z ustanovitvijo kulturnega društva se bodo med seboj povezali dramski, likovni in fotografski krožek, pevski zbor in lutkarski krožek.

KOZJE — Neustrezni prostori knjižnice v Kozjem v stari zasebni hiši so pred dnevi ostali prazni. Že lani so h gasilskemu domu postavili prizidek, v katerem je dobila prostor knjižnica, uredili pa so tudi čitalnico.

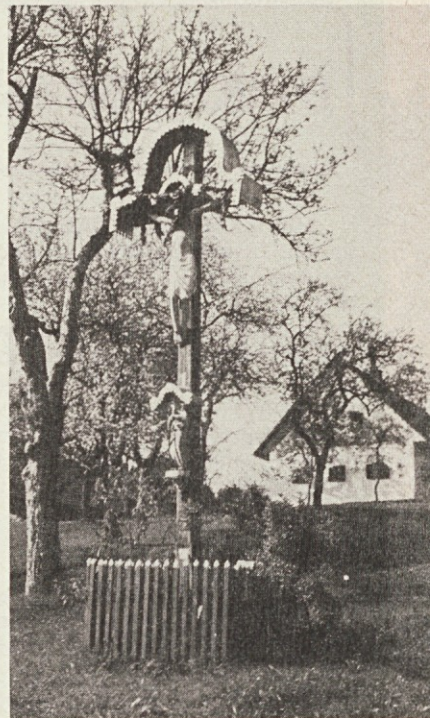
KRANJ — Gorenjska je zbrala doslej 53 milijonov dinarjev, mora pa jih še 8 za obnovo in posodobitev planinskega doma na Kredarici pod Triglavom.

LESIČNO — V kozjanskem kraju Lesično, kjer v kraju in okolici živi okoli 1200 prebivalcev, je še vedno okoli deset domačij, kjer ne sveti električna. Zato letos načrtujejo, da bi dobile do konec leta električni tok še zadnje domačije.

LIPA — Gasilci iz Lipe pri Murski Soboti so dobili pred kratkim nov gasilski avto znamke IMV Novo mesto.

LJUBEČNA — Gasilci iz Ljubečne pri Celju, ki jih uvrščajo med najbolj delavne v celjski občini, so zborovali. Na seji so ocenili lansko uspešno delo. S pomočjo krajanov so kupili gasilsko avtociSterno in nekaj druge opreme. Tako imajo sedaj dve vozili.

LJUBLJANA — V prostorih znanega ljubljanskega hotela »Bellevue« je bila pred nedavnim odprta dalmatinska restavracija, v kateri bodo postre-

OSEK v Slovenskih goricaH v cvetju.

gli z ribami in drugimi dalmatinskimi posebnostmi. Restavracija ima 60 sedežev. Obratuje vsak dan, razen nedelje med 18. in 24. uro.

LOVRENC NA POHORJU — V Sv. Lovrencu na Pohorju so pred zimskimi počitnicami obnovili staro vlečnico. Vlečnica je dolga 500 metrov. Ob vznožju vlečnice pa ima Gozdno gospodarstvo »Maribor« tudi brunarico (leseno kočo), v kateri nameravajo urediti prostor, kjer se bo dobila topla malica.

MARIBOR — V oddelku mariborske »Elektrokovine« so izdelali trimilijonti elektromotor. Danes skorajda ni države, kamor ne bi »Elektrokovina« izvažala svoje motorje. V nekatere države izvažajo že več kot 25 let, kar priča o kakovosti njihovih izdelkov.

MARIBOR — Člani mariborskega Foto kluba obnavljajo Židovski stolp, ki ga bodo preuredili v galerijo. Samo v

(dalje na strani 9)

malo premisleka ne škodi

BOG NA TEKOČEM RAČUNU. Karikatura krščanstva. »Ljubi Bog« in »Mati Cerkev« naj bi bila iznajdbi, da bi mi lažje živeli zemsko življenje. Sem naj bi se zatekali v stiskah kot v lekarno ali banko ali celo kino dvorano.

Napake, ki tudi nas kristjane lahko uničijo: Bog postane tako majhen, da je skoraj malik. Molitev je pobožna navada, brez Boga. Oblizni gnojno rano. Cerkev je registracijski urad ob poroki ali pogrebno društvo ob smrti.

Ali se je mogoče rešiti teh maličenj krščanstva brez rednega in iskrenega premišljevanja v molitvi? Biti pred Bogom zares, pa četudi le za nekaj minut! In danes in jutri . . .

. . .

Šumno VESELJAČENJE, droge, seksualno izživiljanje, hlastanje za trenutnim užitkom — je le beg. Beg pred pristnim življenjem. V tem je nesreča večjega dela mladine tostran in onstran zaves: la dolce vita, sladko življenje.

Nič več ni sveto, ni meje med poštenim in nepoštenim. Izginil je pojem greha.

Na nas je, da z obema rokama zgrabimo za življenje in sebe in druge iz strahote sveta rešujemo v svobodo večnosti. Sam sebi moram znati reči: ne. Svobodno moram reči: da, ko me kliče dolžnost. Ne tnanja. Ne godrnjanja. Delo!

. . .

Kdor se je otresel želje po PRAZNIH ZABAVAH in je našel spočitost, srečo, mir in svojo notranjost, ta nosi v sebi neomajno zavest, da je z njim Bog. Njegova pot je naravnana k cilju: k vstajenju. In to je dovolj.

To je prednost kristjana, da že zdaj nosi v sebi božje veselje — kos nebes. In tudi smrt ni zanj drugega kot zmago slavje veselja.

. . .

Kdor se večno vrti OKOLI SVOJEGA JAZA, ostane pritlikav. Ni večjega suženjstva kot biti suženj samega sebe. Iz začaranega kroga zaljubljenosti vase je treba ven v svet, kjer vsakega od nas čakajo velike naloge.

Ko bi v sebi zavozlane duše namesto k psihiatru našle pot do nekoga, ki je potreben njihove ljubezni, kako hitro bi bila »težka« vprašanja rešena! Tako pa ostane zdihoavanje.

Gospod, reši nas samih sebe!

. . .

KRIŽ je postavljen v sredo življenja. Je drevo življenja. Da to razumem, mi verjetno ne zadostuje knjiga globokega, še manj učenega teologa. Da to razumem, moram prek svoje Kalvarije.

Franc Sodja

slovenski kristjan v zgodovini

slovenski »klerikalizem« le ni bil tak babbav, kot ga skuša naslikati režimska zgodovina — krščansko drevo na Slovenskem je rodilo dobre sadove

V zadnjih dveh številkah NAŠE LUCI smo ponatisnili nekaj poglavij iz brošure ČLOVEK IN KRISTJAN V DANAŠNJI SLOVENSKE DRUŽBI IN CERKVI. Dobo »klerikalizma« na Slovenskem zaključiti brošura takole: »Slovenska duhovščina bi se morala v pravem trenutku umakniti s političnega odra in se vrniti na versko področje. Tako je morala Cerkev v novejši dobi skozi vrsto preizkušenj in ponižanj.«

Te ugotovitve se nam zde za resnični uvid v dobo slovenskega »klerikalizma« nezadostne, zato jih bomo skušali dopolniti.

VZNIK SLOVENSKEGA KATOLIŠKEGA GIBANJA

Sodobno katoliško gibanje na Slovenskem je nastalo pod vplivom papeža Leona XIII., ki je z znano okrožnico *Rerum novarum* (1891) usmeril delovanje katoliške Cerkve v prihodnost. Papež je zavrgel zmote liberalizma, iz katerega sta se porajala izkoriščevalski kapitalizem in brezbožni socializem, ter se odločno postavil na stran izkoriščenega delavskega razreda. Zavzel se je za obnovo zasebnega in družbenega življenja na osnovi temeljnih krščanskih načel o ljubezni, bratstvu, vzajemnosti.

Leonove obnovitvene pobude so našle dejaven odmev posebno v nemško govorečih pokrajinah. Te so takrat močno vplivale tudi na Slovenijo, kjer se je jel slovenski katoli-

zem dramiti iz jalovega slogaštva v ustvarjalno »ločitev duhov«.

Prvi katoliški shod v Ljubljani (1892) je začrtal smernice slovenske-mu katoliškemu gibanju. Prenovitvena zahteva, da je treba življenje na vseh področjih uskladiti s katoliškimi načeli, je pa imela, malone nujno, dvojni učinek.

SENCE SLOVENSKEGA KATOLIŠKEGA GIBANJA

Po eni plati je ta zahteva v takratnih razmerah, ko v katoliško zavest še ni prišlo spoznanje o pogojni samostojnosti zemeljskih stvarnosti, vodila v resnično vsezaobseženost: duhovščina je hotela imeti popolno in neposredno nadzorstvo nad celotno človekovo dejavnostjo.

Od tod so izvirali oblastniški posegi Cerkve v umetnost, znanost in kulturo nasploh, od tod premoč duhovnikov v gospodarstvu in politiki, od tod tudi pretirano poudarjanje cerkvene oblasti, pokorščine, discipline. Vse to je neredko vodilo v držo zmogoslavja, kjer se je morala poglobljena notranjost umikati zunanjim uspehom, notranje svobodno prepričanje zunanji disciplini. To poznanjenje Cerkve in poseganje v neposredno dejavnost na vseh področjih v imenu katoliških načel je jelo motiti zlasti nekatere — redke, a razgledane in vplivne — katoliške duhove,

in v slovenskem katoliškem gibanju so se začele javljati usodne razpore.

Ti katoliški Slovenci, ki s svojo Cerkvijo niso bili zadovoljni in ki so v njej našli za svoje predloge kdaj tudi na gluha ušesa, so začeli iskati zaveznikov v drugem taboru. Pri tem povezovanju so šli nekateri tako daleč, da so spregledali nevarnost novega, »rdečega« klerikalizma in kasneje postali žrtev stalinističnega marksizma.

Večina slovenskih katoličanov je pa vztrajala pri svojih škofih, čeprav so tudi med njimi nekateri klicali k ponotranjenju slovenske Cerkve. Ta je nastopila pot navznoter predvsem pod ljubljanskim škofom Rožmanom, a zunanji dogodki so prehiteli notranji razvoj in razne cepitve v narodu so postale usodne.

LUČI SLOVENSKEGA KATOLIŠKEGA GIBANJA

Po drugi plati je zahteva po katoliški naravnosti vsega življenja razvila do tedaj neslutene sile slovenskih katoličanov. Slovenska ljudska stranka si je kot najmočnejši družbeni in politični dejavnik zadala širok in napreden gospodarski, socialni, politični in kulturni program.

Da bi se naš človek upiral vedno bolj napadalnemu tujcu, ga je skušala katoliška stranka najprej gospo-

Motiv iz VUČJE VASI v bližini Veržeja.

darsko osamosvojiti (Lampe, Šušteršič, Krek). Iztrgala je slovenskega kmeta iz krempljev liberalnih izkoriščevalcev, zanj izbojevala vrsto zako-

luč sveta

● Za MLADINO razkropljenih KATOLIŠKIH DRUŽIN po evropskih severnih deželah (Danska, Norveška, Švedska, Finska, Islandija) tiskajo v Paderbornu v Zahodni Nemčiji enotno veroučno knjigo. Pripravil jo je kanadski katehetski strokovnjak. Stroške je prevzela nemška Bonifacijeva družba.

● V Gornji Avstriji sta dve župniji po novem letu zbrali že toliko denarja za MISIJONE, da je ustanova MIVA, ki oskrbuje misijonarje s prevoznimi sredstvi, lahko kupila dva avta.

● V ANGLIJI je lani narastlo katoliško prebivalstvo na 4.220.750 ljudi. Med katolici ni bilo razmeroma malo smrti in več rojstev, spreobrnjenj pa 5.143.

● Na JAPONSKEM želi vsak peti par novoporočencev poroko v krščanski cerkvi, čeprav je večina Japoncev nekristjanov. Želijo si »blagoslov krščanskega Boga

kot zagotovitev za zakonsko trajnost«. Krščanske skupnosti opremljajo za nekristjane posebne poročne dvorane.

● Ko se je KARDINAL SUE-NENS poslovil od bruseljske nadškofoije, je mladim rekel: »Mladi prijatelji, prosim vas, ne igrajte se s tem, kar imenujemo ljubezen, čeprav vam današnja civilizacija govori, da sme človek početi vse, in vam pridiga nrvstveni razkroj! Spoštujte svete vrednote ljubezni in zvestobe! Kakor vaši predniki jih čuvajte! Na ljubezni počiva družina, ne ugasnite (nadaljevanje na 8. strani)

nov, ustvarila široko razvejano mrežo zadrug, hranilnic in posojilnic. Uspešno se je potegovala za pravice obrtnikov, vajencev in pomočnikov, zanje je ustanovila obrtne zadruge in zbornice. Največ je storila tudi za porajajoči se delavski razred: dosegla je zvišanje plač, krajši delovni čas, varstvo delovnih odnosov, bolezensko, starostno in onemoglostno zavarovanje; ustanavljala je katoliška delavska društva, iz katerih je pozneje nastala *Jugoslovanska strokovna zveza*, najmočnejši slovenski delavski sindikat.

Slovenski katoličani so veliko storili za demokratizacijo političnega življenja, uspelo jim je uveljaviti splošno in enako volilno pravico. Prav oni (Krek, Korošec, Jeglič) so najodločneje pripomogli k nastanku Jugoslavije in se kasneje bojevali za slovenske pravice v njej in za mirno sožitje na zunaj.

Na narodnostem in kulturnem področju so se slovenski katoličani vztrajno potegovali za enakopravnost slovenskega jezika v javnosti, v uradih in šolah, dosegli še v Avstroogrski ustanovitev prve slovenske gimnazije v Šent Vidu nad Ljubljano (Jeglič), v Jugoslaviji pa univerzo, akademijo znanosti in umetnosti in mnoge druge kulturne ustanove. Na evropsko raven so dvignili naše časnikarstvo ter izdajateljsko in založniško dejavnost. S prosvetnimi

iz slovenske Cerkve

ŽIVLJENJE SVETNIKOV sem natančno predelal kot nekoč v gimnaziji Vergilovo Eneido. V tri zvezke sem si izpisal iz vseh štirih knjig izvlečke, ki so se mi zdeli najbolj zanimivi. Dobro leto sem potreboval za to delo.

Marsikaj koristnega sem našel za svojo življenjsko pot, poleg tega pa sem dobil v knjigah pregled zgodovine naše civilizacije, ki je neločljivo povezana z zgodovino Cerkve. Knjiga ne bi smela manjkati v nobeni knjižnici izobraženega človeka slovenske krvi, toliko zgodovinskega gradiva in zanimivih podatkov je v njej.

Na tem enoletnem sprehodu po Življenju svetnikov me je pa tudi osupnila vsebina molitve Makrine mlajše. Molitev je stara 1600 let, zveni pa, kot da bi bila napisana včeraj, kot da je poznala znameniti Einsteinov obrazec: $E = m \cdot c^2$. Neštetokrat sem se povrnil k njej, dokler je nisem prepisal. Takole se glasi:

O Jezus, odvzel si nam strah pred smrtjo. Konec tostranskega življenja si spremenil v začetek RESNIČNEGA življenja.

Pokazal si nam pot k vstajenju.

Pošlji mi, prosim, tisti čas svojega svetlega angela, da me za roko popelje na kraj počitka!

Moja krivda je očitna.

Grešil sem v mislih, besedi in dejanjih . . .

Ti, ki imaš oblast odpuščati grehe na zemlji, odpusti mi, da bo moja duša prišla brez madeža pred tvoje obličje!

»Kaj pa vidiš v tej preprosti molitvi tako imenitnega?« me boste vprašali. Odkar sem prebral v izvlečku Heisenbergovo Moderna fizika in filozofija, odkar malo boljše razumem Einsteinovo teorijo, odkar sem dobil v roke Weinbergovo znamenito knjigo Prve tri minute, se mi je začelo po malem svitati, da smo le bežne sence na kratkem sprehodu na neznatni skrivnostni skali, ki drvi skozi vsemirje — nihče ne ve, od kod in kam — in da je Vam, meni, vsemu človeštvu dano dan za dnem doživljati veselje božjega izvora, ko se zahvaljujemo za vsak trenutek enkratnega prizora.

Makrinin navdih, da se nahajamo na poti v resnično življenje, me je prijel s tako silo, da ne morem več od njene misli preč. Navdušil me je seveda tudi ritem in prevzela me je slikovitost izražanja.

o

(Iz pisma bralca)

Najboljšega jugoslovanskega smučarja vseh časov BOJANA KRIŽAJA gotovo že pozna vse staro in mlado. Za svoje lanske in tudi letošnje uspehe v smučanju je prejel veliko priznanj. Imenovali so ga za najboljšega slovenskega športnika v letu 1979. Isto priznanje je dobil v jugoslovanskem merilu.

Morda pa je manj znana njegova »druga plat medalje«. Kot mlad fant je dolgo ministriral pri domačem župniku v Križah na Gorenjskem. Tudi za ženo si je izbral verno dekle. Sedanji domači župnik Ivan Kos je potrdil, da Bojan tudi sedaj ne opusti nobene nedeljske maše, kadar je le doma. Skupaj z ženo prideta v župnijsko cerkev prosit Vsemogočnega za blagoslov v njuni mladi družini in kajpak tudi za uspehe v športu.

MED NAMI, Rim, jan. 80, 2.

o

Na praznik Sv. družine so se naši ZDOMCI zbrali s svojimi domačimi pri Mariji Pomagaj NA BREZJAH. Somaševanje je vodil škof Lenič, vrhovni narodni voditelj za dušnopastirsko skrb zdomcev in izseljencev.

Škof je posebej poudaril, naj zdomci ohranijo vero staršev, ljubezen do domačega ognjišča, naj ljubijo Cerkev, kjerkoli so, naj ljubijo svojo domovino. Tako se v tujem svetu ne bodo utopili. Tudi prošnje za vse potrebe so izzvenele v klic k zvestobi in ljubezni.

Na koncu maše je vse pozdravil slovenski duhovnik iz Frankfurta Mirko Jereb. Tujina ni le mercedes, ford, opel, ki se kar sam pripelje, ampak je trdo delo. Pri tem pa ne smemo pozabiti na druge vrednote, duhovne. Največje veselje in opora duhovniku v tujini, ki pride po več sto kilometrov med svoje vernike, je lep obisk nedeljske maše: iz te kristjan živi.

Pred cerkvijo je bil še blagoslov vozil. Marsikdo je pri tem zaželel našim rojakom srečno vožnjo, ne samo za volanom avtomobila, ampak tudi za krmilom življenja.

DRUŽINA, Ljubljana, 13. jan. 80, 2.

o

Družinske kateheze ni brez verskega tiska za otroke, in sicer že za najmlajše, kakor tudi za mladostnike: redno naj berejo svoji razvojni stopnji primerno versko revijo.

Prvo in pglavitno mesto med verskim tiskom v družini zavzema sveto pismo. Družina ga mora na vsak način imeti, a ne le, da krasí knjižno polico in da se na njem nabira prah. Raznih izdaj svetega pisma, posebej nove zaveze, imamo toliko in razmeroma po nizki ceni, da je težava le v izbiri, za katero naj se odločimo.

Sveto pismo v družini radi in pogosto prebiramo. Ob njem tudi premišljujemo in se pogovarjamo. Uporabljamo ga, posebno psalme, za družinsko molitev. Še več: občasno imamo ob njem družinsko besedno bogoslužje. S tem smo v polnejši meri domača Cerkev.

DRUŽINA, Ljubljana, 27. jan. 80, 3.

o

KONCIL je dal krajevnim Cerkvam posebno nalogo, da njegove vodilne misli uresničijo v svojem okolju in razmerah, v katerih delujejo.

Po 1200 letih, odkar smo prejeli krščanstvo, smo dobili Slovenci po koncilu enotno, samostojno cerkveno pokrajino, uradno imenovano ljubljansko nadškofijo. Tako smo se verni katoliški Slovenci pravno oblikovali kot ena krajevna Cerkev.

BLEJSKA CERKVICA se gleda v vodi.

domovi, ljudskimi odri, pevskimi zbori, orkestri in telovadnimi društvi so izobrazili veliko večino slovenskega naroda.

Katoliško gibanje na Slovenskem je kljub mnogi zunanji dejavnosti poglobilo tudi versko in pravno življenje z versko dejavnostjo (kongresi), društvi in organizacijami (Marijina družba, Katoliška akcija, dijaška in študentska društva), dobrodelnim udejstvovanjem (Vincencijeve in Elizabetine konference) in verskim tiskom.

OBRAČUN

Delo, ki so ga v polpretekli zgodovini opravili slovenski katoličani na vseh področjih narodovega življenja, je komaj pregledno in vsekakor še preskromno ovrednoteno v okviru naše celotne zgodovine.

Slovensko katoliško gibanje si je na začetku delovanja začrtalo visoke cilje in napredne naloge. V vsem prav gotovo ni uspelo, vendar je treba reči, da je storilo za naš narod več kot katero koli dosedanje družbeno politično gibanje pri nas: doseglo je uspehe, s katerimi je Slovence uvrstilo v družino razvitih in omikanih evropskih narodov.

evangeljska vprašanja

● **V začetku Matejevega evangelija je zapisan Jezusov rodovnik. Kakšen smisel ima?**

Rodovniki so bile pri Judih najdragocenejša družinske listine. Posebno skrbno so jih sestavljali in hranili v družinah Davidovih potomcev, ker je bil Odrešenik napovedan kot potomec kralja Davida.

Ko sta Matej in Luka pisala evangelije, so nekateri Gospodovi sorodniki še živeli in sta podatke o Jezusovih prednikih lahko dobila od teh ali iz javnih arhivov.

Matej omenja Davida in Abrahama takoj v začetku, ker v svojem evangeliju dokazuje, da je Jezus iz Nazareta po prerokih napovedani Odrešenik. Abrahamu, očetu izraelskega naroda, je bilo obljubljeno, da bodo po njem blagoslovljeni vsi narodi. Davidu pa je bilo napovedano, da bo njegov prestol večni.

Matej je Jezusove prednike razdelil v tri skupine, ki so se ujemale s tremi razdobji judovske zgodovine. Vsaka skupina šteje 14 članov. To število je bilo za Jude simbolično, ker da do hebrejske črke besede David kot vsoto število 14.

● **O Jožefu in Mariji beremo v evangeliju: »In je ni spoznal, dokler ni rodila sina.« Tisti »dokler« moti.**

Evangelist Matej poudarja, da je Jožef živel z Marijo deviško, da bi še enkrat pokazal na čudežni način Jezusovega spočetja. Iz gornjega stavka ne sledi, kakor so učili nekateri krivoverci in v novejšem času zlasti protestantje, da bi kasneje živela zakonsko. Beseda »dokler« pomeni v svetem pismu samo, da se je do nekega določenega časa nekaj zgodilo ali da se ni zgodilo, ne pa, kaj se je potem zgodilo.

Tudi beseda »prvorojenec«, ki jo sveto pismo dodaja Jezusu, ne pomeni, da bi Marija za njim rodila še kakšnega otroka, ampak le to, da je imel kot prvorojenec posebne pravice in dolžnosti.

● **Kdo so bili in odkod so bili Trije kralji?**

Modri (magi) so se imenovali pri Perzijcih in Babiloncih duhovniki, pozneje tudi učenjaki, ki so se ukvarjali z naravoslovjem, posebno z zvezdoslovjem.

Sveto pismo ne poroča natančneje, kje je bila domovina modrih. »Vzhod« lahko pomeni sirsko-arabsko puščavo onstran Jordana, lahko tudi Mezopotamijo (Babilonijo ali Perzijo). Po imenu »magi« bi smeli najbolj sklepati na Perzijo, kjer so bili »magi« mogočna in znana kasta, po darovih pa, da so bili iz Jemena, Južne Arabije.

Ljudska vera ima modre za kralje, čeprav za to ni zgodovinske podlage. Izvor te vere je v napačni razlagi psalma 71 in preroka Izaija, kjer je govor o kraljih, ki bodo prišli z darovi z Vzhoda.

Tudi o številu modrih ne zvemo iz svetega pisma ničesar. V ustnem izročilu se omenjajo trije, najbrž zaradi treh vrst darov. Od 9. stoletja naprej se navajajo zanje imena Gašper, Melhior, Baltazar.

Pod »zvezdo modrih« najlažje mislimo na kakšen čudežen nebesen svetloben pojav, podoben izredno svetli zvezdi ali meteorju. Ker so bile judovske knjige stare zaveze, prevedene na grški jezik, razširjene tudi po deželah izven Palestine, je bilo modrim iz njih lahko znano, da Judje pričakujejo Zveličarja sveta. Čudovita svetlobna prikazen na nebu v obliki zvezde in božja milost sta jih napotili, da so šli pričakovanega Odrešenika-Kralja iskat in ga kot prvi za stopniki poganškega sveta pozdravit.

(nadaljevanje s 5. strani)

njenega ognja, ne spreminjajte je v plehko zabavo, čuvajte jo kot dragocen zaklad!

● **VERŠKE KNJIGE, ki jih lahko naročite v Sloveniji:**

— **DNEVNIK DUŠE**, (Papež Janez XXIII.), 148 strani, Vinoko Furlan, 25 din.

— **POVEST DUŠE**, (Sv. Terezija Deteta Jezusa), 294 strani, Karmel, Trdinov trg 9 a, Yu-61234 Mengeš, 40 din.

— **LETO SVETNIKOV II** (življenjepisi svetnikov od aprila

do junija), 896 strani, Zadruga kat. duhovnikov, 68 din.

— **LETO SVETNIKOV III** (življenjepisi svetnikov od julija do septembra), 698 strani, Zadruga kat. duhovnikov, 68 din.

— **LETO SVETNIKOV IV** (življenjepisi svetnikov od oktobra do decembra), 706 strani, Zadruga kat. duhovnikov, 68 din.

— **NEKAJ LEPEGA ZA BOGA**, delo matere Terezije, (Muggeridge-Moder), 120 strani, Zadruga kat. duhovnikov.

— **MISIJONAR BARAGA**, 48 strani, Nadškofijska pisarna v Ljubljani, 3 din.

— **JEZUS V SVOJEM ČASU**, (Daniel Rops), 686 strani, Nadškofijska pisarna v Ljubljani, 75 din.

— **BLAŽENI PATER LEOPOLD MANDIČ**, (Metod Jeršin), 216 strani, Kapucinski samostan, Yu-64220 Škofja Loka, 30 din.

— **VITEZ IZ LOYOLE** — Sv. Ignacij Lojolski (Venčeslav Vrtovec), 120 strani, Župnijski urad Dravljje, Vodnikova 283, Yu-61000 Ljubljana,

(nadaljevanje s 3. strani)

decembru so člani Foto kluba opravili 70 prostovoljnih ur pri urejanju notranjosti galerije. Galerija bo imela ime »Stolp«.

MESTINJE — Delavci podjetja »Vital« iz Mestinja blizu Šmarja pri Jelšah so bili prav gotovo veseli sporočila strokovnjakov podjetja »Slovenija vino«, da so med petimi sadnimi sokovi najraje segali po gaziranem jabolčnem soku, ki ga izdelujejo v mestinjskem »Vitalu«.

MURSKA SOBOTA — Tudi na porodniškem oddelku soboške bolnišnice so se podobno kot pred časom že drugod po Sloveniji odločili, da porodnice predvsem iz varnostnih razlogov vnaprej ob srečnem dogodku ne bodo več sprejemale cvetja.

NOVA GORICA — V okviru otvoritvene slovesnosti novega kulturnega doma v Novi Gorici je bil prvi koncert, na katerem je orkester Slovenske filharmonije iz Ljubljane izvajal dela Rada Simonitija, Mozarta in Beethovna. Sodeloval je moški zbor (Branik), solistki pa sta bili Zlata Ognjanović (sopran) in Ingrid Silič (klavir). Orkester Slovenske filharmonije je dirigiral Anton Nanut.

PEČAROVCI — Tukajšnji lončarji so bili že pred leti znani po svojih izdelkih tudi daleč zunaj Pomurja. Izdelovali so tudi znane lončene peči, po katerih je kraj dobil ime. Sedaj delajo v Pečarovcih trije lončarji in se ni bati, da bi ta obrt propadla, ker se tudi mladi odločajo zanjo.

PODČETRTEK — Novi hotel »Atom-ske toplice« se je dobro uveljavil in je brez dvoma precej prispeval k temu, da je število gostov v Podčetrtku skoraj polovico večje kot leto prej.

PODSREDA — Tu so ustanovili svoje turistično društvo, ki naj bi oživilo turistično dejavnost v domačem kraju. Pravijo, da bo med glavnimi nalogami tudi vzpodbujanje kmetov za kmečki turizem.

med vesticami

Z izrezki iz slovenskih in tujih listov skušamo prikazati resnično podobo sedanjega slovenskega trenutka. Čeprav smo pri izboru za resnico nad vse natančni, odgovarjajo končno za utemeljenost poročil njih pisci oziroma uredništva zadevnih listov.

DIE WELT:

V KATOLIŠKI SLOVENIJI NARAŠČA ODPOR PROTI DRŽAVNEMU BREZBOŠTVU

Jugoslovanska državna policija je malo pred božičem preiskala stanovanja nekaterih slovenskih katoliških duhovnikov in izobražencev ter le-te zaslila. Posebno so bile prizadete s tem osebe, ki so dejavne v katoliškem časnikarstvu.

Očitno je prišlo komunistično vodstvo v Sloveniji do sklepa, da je naraščajoča dejavnost Cerkve možno zavreti le še z »vnaprejšnjim strelom«. Slovenski komunisti imajo za središče opozicije zlasti ljubljansko bogoslovno fakulteto in uredništvo *Družine*.

Na tečaju za študente in izobražence v Ljubljani je pojasnil mladi katoliški teolog Križnik: »Sistem, ki je brezbožen, vodi do otočja GULag in njegovih podružnic.« Na istem tečaju je bilo javno povedano, da so bili našli v poletni vili ljubljanskega nadškofa prisluškovalne mikrofone. »Oblast je lahko vesela, da ni sprožil nadškof zaradi tega mednarodne afere,« je dejal neki udeleženec tečaja.

27. novembra se je vršila na ljubljanski bogoslovni fakulteti prireditev ob jugoslovanskem državnem prazniku. Tu je predsednik slovenskih bogoslovcev Gerjol izjavil, da domovine ni mogoče enačiti z določenim režimom. Domovina da je večja in globlja kot neki politični sistem.

Hud odgovor vodstva KP je sprožila posebna priloga *Družine*, v kateri so se vodilni bogoslovni profesorji javno opredelili proti marksizmu in posebno proti nasilnemu brezbožnemu pouku v šolah. »Vsiljevanje brezboštva na naših šolah,« stoji v *Družini*, »krši temeljne človekove pravice vernih staršev.« Ker je v Sloveniji šola obvezna in ker je šolski pouk brezbožen, starši nimajo možnosti svojih otrok pred »ateizacijo« zavarovati.

»Brez dvoma ima ZK pravico tistim, ki to želijo, omogočiti brezbožno vzgojo njihovih otrok,« meni slovenski katoliški časopis. »A po šolah, ki so vzgojne ustanove celotne družbe, vernih prav tako kot nevernih, ateizirati, pomeni nasilje nad vernimi.« Kako bi mogla šola vzgajati k strpnosti in enakopravnosti, se sprašuje *Družina*, če si učitelj niti ne upa svojim učencem priznati, da je veren?

Slovenski katoliški cerkveni časopis je komunistične oblastnike javno opozoril: »Odgovorni v naši družbi si morajo biti na jasnem glede posledic, ki jih svetovnonazorski totalitarizem, posebno na področju šole, prinaša s seboj.« S takšnim totalitarizmom ni moč uresničevati humane socialistične družbe: »Svetovnonazorski totalitarizem kveči osebnost učenca in ga sili v neiskrenost.«

Ti dogodki so privedli do poslabšanja odnosov med državo in Cerkvijo v Sloveniji. Tako naj bi prišlo med predsednikom verske komisije Stanetom Kol-

manom in dekanom ljubljanske bogoslovne fakultete Štefanom Steinerjem do ostrega razgovora. Komunistični funkcionar je baje omenil sile na ljubljanski bogoslovni fakulteti, ki naj bi spodkopavale državo. Katoliški dekan naj bi mu odgovoril, da državo spodkopavajo tisti, ki kristjane ponižujejo na stopnjo drugorazrednih državljanov. Ljubljanski nadškof Jože Pogačnik pa je (istemu na isti očitek) dejal: »Dosti dolgo ste nas žalili.«

Die Welt, Hamburg, 3. jan. 80, 4.

DIE WELT:

MOŽNOSTI SOVJETSKEGA VPADA V JUGOSLAVIJO

Na Zahodu so se te tedne pogosto spraševali, kaj bi se zgodilo, če bi Sovjeti vkorakali v Jugoslavijo. Po poročilih novičarskega magazina *Time* naj bi Carter odgovoril: ZDA bi prišle Jugoslaviji vsekakor na pomoč. To načelno obljubo, ki ni bila po *Time* namerno bolj določena, naj bi dal Carter Titu, ker ga je bil ta zanjo prosil.

Kako velika je v resnici nevarnost sovjetskega napada na Jugoslavijo, je odgovoril general avstrijske tankovske skupine Wilhelm Kuntner:

»Sovjetske invazije v Jugoslavijo žal ne izključujem. Še pred desetimi leti bi rekel, da si ni moč misliti v Evropi uporabe vojaške sile za uresničenje političnih ciljev. Ker pa so bila zunaj Evrope sredstva sile spet močnejše uporabljena, ni mogoče danes izključevati sploh ničesar več.

Vojaški poseg za razširitev vplivnih področij v Evropi, poleg tega še v državo, ki je neuvrščena, bi splošni položaj popolnoma spremenil. V tem primeru bi se morali tudi tisti, ki niso neposredno prizadeti — tako nevtralni kot člani vojaških zvez — vprašati: Kje je sploh meja razširjanja državnih meja na račun tujih ozemelj? Če bi na kaj takega ne odgovorili na primeren način — pri tem mislim tudi na vojaška sredstva — bi lahko slehernik v Evropi preračunal, ali bo prišel prvi ali drugi na vrsto in kdaj bo spet odrezan od pogače nov kos.

Vsak vojaški poseg nasprotuje ne le Listini OZN, marveč tudi načelom, ki smo jih sprejeli v Helsinkih: ne groženje, ne uporabe nasilja, nevmešavanje. Ni ti poskus tako imenovane bratske pomoči ne more biti opravičilo. Svobodna

Domačija v LOMANOŠIH blizu Gornje Radgone.

PORTOROŽ — V Pomorski srednji šoli v Portorožu so lani priredili običajni krst pomorščakov. Zjutraj so v gusarje preoblečeni gojenci višjih letnikov pomorske šole peljali 140 novincev te šole, oblečene v juto po piranskih ulicah, nato pa s tremi ribiškimi ladjami pod črno gusarsko zastavo v Portorož. Po vrnitvi v Piran je pred hotelom »Piran« bog oceanov Neptun nagovoril novince, nakar je sledil znani krst pred Neptunovim prestolom.

PIRAN — Piran in vso obalno turistično zaledje je bogatejše za zanimivo privlačnost. V Ravnu nad sečoveljsko dolino so prvi obiskovalci stopili v gornje prostore »Tonine« hiše, kjer so v preurejenih prostorih odprli prvi narodnostni (etnološki) muzej v Istri.

PLANICA — Tu je bilo državno prvenstvo v smučarskih skokih. Na srednji skakalnici je zmagal mladinec Primož Ulaga. Na veliki skakalnici pa je zmagal Branko Benedik, drugi je bil Bogdan Norčič in tretji Primož Ulaga.

PREVALJE — S slavnostnim koncertom, kjer so sodelovali Mešani pevski zbor »Srce« iz Dobrle vasi na avstrijskem Koroškem, Komorni dekljški zbor iz Dravograda ter Oktet »Poljana« in Koroški vokalni kvintet, sta slednja zbora proslavila 15 let nadvse uspešnega kulturnega dela.

PTUJ — Na 8. mednarodni razstavi v španskem mestu San Sebastianu je inž. Stojan Kerbler iz Ptuja dosegel pomemben mednarodni uspeh. Na razstavi je sodelovalo 376 fotografov iz 21 držav in žirija je Kerblerju podelila za fotografijo »Deklica« glavno nagrado.

PTUJ — Priznani mojster fotografij, član foto kluba »Maribor« dipl. inž. Stojan Kerbler iz Ptuja je lani razstavljal v galeriji »Szene« v Osnabrücku v ZR Nemčiji zbirko trideset svojih najnovejših umetniških fotografij. To je bila njegova 35. samostojna razstava.

RADOVLJICA — Najvišja priznanja radovljiške občine za dosežke na kul-

turnem področju nosijo ime po dramatiku, domačinu Antonu Tomažu Linhartu. Tokrat so ta priznanja podelili: Folklorni skupini Svoboda Tomaž Godec iz Bohinjske Bistrice, Rado Mužanu, zaslužnemu prireditelju in amaterskemu igralcu iz Ribnega ter Rozki Torkar, dolgoletni kulturni delavki iz Sela pri Ribnem.

RAVNE NA KOROŠKEM — V železarni na Ravnah so začeli s pripravami na slovesnost, ki jo bodo pripravili ob 360-letnici železarstva na Koroškem.

RUŠE — V ruškem likovnem krogu načrtujejo letos šest skupinskih razstav. Poleg vsakoletne slikarske kolonije bodo avgusta priredili kiparski simpozij »Ruše '80«, na katerem bodo poklicni kiparji in ljubitelji-kiparji ustvarjali prosto stoječe skulpture v kovini na naslov »Človek — kultura«.

SEŽANA — Tu so se sestali predstavniki mladine Sežane in Kopra ter mladinci slovenske kulturne skupnosti iz Trsta. Mladi so se pogovarjali o možnostih za medsebojno sodelovanje.

SLOVENJ GRADEC — V podjetju »Transport« in v servisu slovenjegraške »Lesne« bodo letos za domači trg izdelali pet smučarskih vlečnic v skupni vrednosti več kot 6 milijonov dinarjev. Več teh smučarskih naprav pa bodo letos tudi izvozili.

ŠALOVCI — Člani tukajšnje čebelarke družine so imeli že 35-letni občni zbor. Med prednostnimi nalogami za vnaprej je redno pregledovanje panjev, da bodo sproti odpravljali bolezní čebel, ker se namreč v okolici širi čebelja gniloba, ki čebelarje zelo skrbi, ker jim uničuje čebelje družine.

VELIKA POLANA — Polanski mešani pevski zbor, ki so ga pred leti ustanovili, se je pred kratkim predstavil s koncertom. Pevci, 40 jih je, so pridno vadili stare pesmi, ki so še znane v Pomurju, prodirle pa so tudi v druge kraje Slovenije.

zahodna družba si ne more privoščiti, da bi ob čem takim ostala križem rok. Sovjetska zveza se ni spremenila, marveč je povsem dosledna. Sovjetska vojna znanost je namreč le del sovjetske družbene znanosti, ta pa je usmerjena v spopad med socializmom in kapitalizmom. Sovjetska zveza razume v popuščanju napetosti mirno sožitje, to pa spet kot nadaljevanje razrednega boja — svetovnonazorskega, gospodarskega, kulturnega, duhovnega — za dosego svojega političnega cilja.«

Die Welt, Hamburg, 29. jan. 80, 7.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG:

GLAVNI TAJNIK »NATO« SVARI SOVJETSKO ZVEZO

Spričo svetovnega strahu glede bodočega razvoja v Jugoslaviji je glavni tajnik NATO Luns posvaril Sovjetsko zvezo pred napadom nanjo. Luns je poudaril, da nima vtisa, da bi Moskva to tvegala. Zahodni zavezniki da so pred leti potrdili, da nedotakljivost Jugoslavije zadeva tudi NATO. Luns je dalje povedal, da je prepričan, da je za nasledstvo predsedstva v Jugoslaviji »prav dobro preskrbljeno«. Da ni znakov, da ne bi večnarodna država ohranila svoje enotnosti.

Süddeutsche Zeitung, München, 24. jan. 80, 6.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG:

ZBLIŽEVANJE MED JUGOSLAVIJO IN ZDA

Ameriško-jugoslovanski odnosi so bili zadnja leta vse prej kot brez težav. Na dnu protiameriška usmeritev, ki jo je poskušal dolga leta Tito uresničiti v tretjem svetu, ni ostala v Washingtonu brez odmeva, prav tako tudi ne poskusi ponovnega zблиžanja s Sovjetsko zvezo po 1971. Carter ni na noben način hotel v svojem volilnem boju vključiti Jugoslavije v ameriško vplivno področje. Tito je kasneje spoznal, kako nevarno bi utegnili postati zanj skvarjeno razmerje z Ameriko. Izrazil je začetek Carterjeve vlade in začel popuščati.

Marca 1978 je dosegel v Washingtonu izjavo, da so ZDA naklonjene neodvisnosti, enotnosti in neokrnjenosti Jugoslavije. Te dni so v Washingtonu to izjavo izrečno potrdili.

Pod vtisom napada na Afganistan je prišlo zadnje dni prav tako do stikov in posvetovanj z ZDA: ti razgovori skušajo očitno to ameriško naklonjenost še bolj nazorno in močno izraziti. Jugoslovanski časopisi ameriških povračilnih ukrepov proti Moskvi ne obsojajo.

Zdi se, da so v Beogradu zaradi tega, ker Washington svoje vojaške položaje na Sredozemskem morju in na Bližnjem vzhodu ponovno krepi, pomirjeni. Uradno sicer izjavljajo, da Beograd ne potrebuje nikakršnega pokroviteljstva, neuradno pa gledajo na te stvari bolj skrbno: za odločilni dejavnik imajo razvoj javnega mnenja v ZDA. To bi, tako mislijo, Carterju drugega Afganistana, poleg vsega še v Evropi, kratko in malo več ne dovolilo.

Frankfurter Allgemeine Zeitung, Frankfurt, 23. jan. 80, 4.

SPIEGEL:

JUGOSLAVIJA PO TITU

Svet še ni prebavil sovjetskega napada na Afganistan, ko ga je že pretresla misel, da bi utegnili ob Titovi smrti »klicí na pomoč« privabiti sovjetske čete v deželo, katere vladar je pri svojem življenjskem delu doživel brodolom. Narodnjaške skupine se napadajo med seboj, gospodarski vzpon se je ustavil, jugoslovanski model napada. Vkorakanje Sovjetov pa bi, drugače kot pri Afganistanu, pomenilo vojno.

Ni še bila rešena perzijsko-afganistanska dvojna kriza, že je zavrela nova: Jugoslavija utegne po koncu Titove vladavine razpasti, to pa bi izzvalo sovjetski poseg.

Baje je dal Washington Moskvi jasno vedeti: če bi se Sovjeti klicu na pomoč kakšne njim naklonjene skupine v Jugoslaviji odzvali, ne bo Amerika preslišala klicev na pomoč drugih jugoslovanskih krogov.

Moskovski *Novi čas* je zapisal novost, posebno važno za Jugoslavijo po Titu: takšna dejanja, kot je bil sovjetski vdor v Afganistan, spadajo med »dolžnosti« komunistične države.

Tudi brez bolnega šefa se je jugoslovansko državno in partijsko vodstvo na dvojno krizo — Titovo bolezen in Afganistan — odzvalo: poklicalo je vojsko na vseh koncih dežele k večji pripravljenosti; uradniki, policaji in zdravniki so se morali odpovedati zimskim počitnicam.

V vseh večjih jugoslovanskih mestih so se posvetovale vlade posameznih republik z voditelji pokrajinskih partijskih organizacij o resnem položaju. V podjetjih so delavce na množičnih zborovanjih informirali o Titovem zdravstvenem stanju in o mednarodni krizi, nočne straže samozaščitnih milic so bile okrepljene. Vojska in milica hočeta z največjo odločnostjo tudi brez maršala izpolniti njegovo naročilo: »Napadalec mora računati z odporom desetih milijonov.«

Po Titovi smrti so lahko povod za vojno različni dogodki: na primer, da protisrbski, narodnjaški Hrvatje razglasijo svojo neodvisno dežavo, čemur bi sledila državljanska vojna, tej pa sovjetska pomoč; ali da bi poskušala odcepiti od Titove dediščine Bolgarija, Macedonijo, Albanija pa Kosovo, kar bi izzvalo državljansko vojno, ta pa sovjetsko pomoč; ali sovjetski udar na dalmatinsko obalo, na katerega ne bi mogel Zahod odgovoriti samo z blagovnim bojkotom, marveč z vojno.

Naj bi se 22 milijonov Jugoslovancev danes še tako odločno uprlo napadu zunanjega sovražnika, Tito zapušča po 35-letnem vladanju negotovo, krhko državo, v temelju spodletelo življenjsko delo.

Težav jugoslovanske večnarodne države ne bi mogel za trajno rešiti niti Tito, ki jo je s svojimi posebnimi darovi in s svojim ugledom — občasno tudi s policijskim terorjem — železno držal skupaj v svoji »Socialistični federativni republiki«.

Vendar je skušal Tito rešiti še kaj več kot le narodnostno vprašanje: po preložitvi s Stalinom je ukazal svojim narodom pot v smeri socialistične sanjarije — samoupravnega socializma (ki naj bi deloval kot »država od spodaj«), delavskega samoupravljanja, »neposredne oblasti delovnih ljudi« nad podjetji, občini in državo.

Jugoslovansko gospodarstvo je potem, ko se je znebil povodca centralistično načrtovane politike, jelo cveteti. Kosmati družbeni dobiček je porastel v letih 1960 do 1977 25-kratno. Vendar je ta model po vsem zunanjem uspehu od ljudi preveč zahteval: vlada naj bi le še vse usklajala, občani in podjetja naj bi davke odvajali državi »prostovoljno kot družbeni samopríspevek«. Ta visoka zahteva po samodisciplini, skupni koristnosti in družbeni zrelosti je ostala v glavnem sanja.

Že takoj skraja so se pojavila nasprotovanja, ki so vodila do stalnih partijskih spreminjanj smeri, do obupnih poskusov, da bi zmotne poti popravili.

Jugoslovanski narodi so bili zaradi napačnega razvoja gospodarskega modela in nesposobnosti samoupravljalnih birokratov brž razočarani in jela je nastajati družba brez usmeritve: na račun skupnosti čim prej in čim lažje obogetati, če je treba, tudi po krivih poteh.

Podkupovanje in protežiranje žlahte, kraja in prevare v velikem slogu — stare balkanske ujme — so se spet pojavile. V Beogradu je bilo že nekaj let po vojni 156 dinarskih milijonarjev. Na Jadranu in v gorah so zrastle cela naselja dragih vil, in gosposkih beograjskih restavracijah so se drenjali gostje. Podkupovalni škandali v krogih generalnih direktorjev in visokih državnih funkcionarjev, pri čemer je šlo za milijonske vsote, so pretresali državo.

VIRŠTANJ — »Banovina«, dvoje zgradb na Virštanju, nekoč last celjskih grofov, bo prihodnje leto dopolnila 150 let. Ob tej obletnici pa naj bi poslopji (pod enim je večja vinska klet) temeljito popravili oziroma preuredili: Uredili bodo gostišče z urejenim prostorom za vinske poskušnje in prodajo domačih vin na drobno in na veliko.

VINSKI VRH — V obratu tekstilne tovarne iz Prebolda na vinskem vrhu je bilo ob otvoritvi pred nepolnim poldrugim letom zaposlenih le dvajset delavcev, zdaj pa dela v tem obratu že več kot 50 delavcev, večinoma žensk.

VISOKO — Ob krajevnem prazniku »Log« so izročili svojemu namenu nov most čez Sočo, kar je izredna prireditev za vse krajane, zlasti pa za prebivalce Bukovega in Kovskega ter za Visoko. Položili so tudi asfalt skozi Gabrč in na delu ceste proti Gabrški gori.

VRHNIKA — Na predvečer pred slovenskim kulturnim praznikom so odprli 21. republiško razstavo fotografije, ki jo je pripravil Foto klub »Tankist« iz Vrhnike ob sodelovanju s Foto kino zvezo Slovenijo.

VUZENICA — Več kot dvajset slovenskih otrok iz zamejske Koroške skupaj s 30 vrstniki iz Vuzenice in drugod je lani sodelovalo na otroški slikarski koloniji v Vuzenici.

ZRKOVCI — Tu so pred kratkim asfaltirali cesto ob lipi. Letos pa namepravajo asfaltirati del ulice Štrauhovih ob kotlovnici, južni del Zrkovske, Župančičevo ulico, Cesto ob kostanjih in ceste pri Vrtnarji, Logi in k Brodu.

ŽALEC — Pred kratkim je bila v Hmeljarskem muzeju v Žalcu priložnostna slovesnost, na kateri so proslavili zlati jubilej glasila »Hmeljar«.

ŽIČE — Prebivalcem Žič se je pred nedavnim uresničila velika želja, ki

pa je tudi bila velika nuja. Dobili so novo trgovino dravinjskega doma, ki jih bo oskrbovala z osnovnimi potrebščinami.

„Glede na to, da smo federativna država, bi tudi naša diplomacija morala sevati to federativno ureditev in tudi večnarodnostno sestavo. Vsi, ki smo za to odgovorni, moramo biti zainteresirani, da je VEČ SLOVENCEV V DIPLOMATSKI SLUŽBI. Če bi sedanje stanje primerjali s stanjem iz leta 1973, verjetno število Slovencev v odstotkih ne bi bilo večje, čeprav jih je v absolutnem številu le več, zlasti v tujini. Med tem se je diplomatska služba namreč za tretjino povečala“ (podsekretar v zveznem sekretariatu za zunanje zadeve Marko Kosin). (V kadrh z visoko izobrazbo pri zveznem sekretariatu za zunanje zadeve je 18 Slovencev, kar pomeni 4% vseh. — Op. Naše luči).
DELO, Ljubljana, 22. 12. 79.

Tito, čigar grofovsko razsipni življenjski slog z dobrim ducatom stanovanj na gradovih in zasebnih otokih je bil tovarišem v zgled, je odgovoril prizadeto: »Ti si sploh ne morejo predstavljati, kako me boli, če na svoje oči gledam vse to bogatenje, to slo po dinarju.«

Zaradi pomanjkljivega načrtovanja, slabega usklajevanja ali tudi zaradi preproste nespameti je Titova država zapravila milijarde dinarjev za nekoristne naložbe. Ker zmorejo podjetja plačevati komaj še zakonito predpisane najmanjše plače, ker ni več dobička, ki bi ga delili, in ker določa proizvodnjo spet strokovnjak, ki ga nastavlja centrala, je postalo tako povečevano delavsko samoupravljanje burka: »Posedamo dolge ure na konferencah, a morda lahko zares sklepamo le še o nabavi toaletnega papirja,« je povedal eden od razočaranih delavskih svetov. Celó tam, kjer bi bil denar za gospodarski razvoj življenjsko nujen, ga manjka.

Pomanjkljivosti proizvodnje občuti že trg. Sedaj ni po cele tedne mleka, mesa, kave, potem spet mesa, limon ali goriva. K vsemu skrbi za to, da blaga zmanjkuje, sistem sam s svojo popustljivostjo. Konec leta ni bilo v Beogradu mleka, ker je pogodbeno določeni edini dobavitelj, neki kmečko industrijski kombinat, svoje mleko rajši prodajal za višjo ceno v Grčijo — pač socialistično tržno gospodarstvo. Tedne dolgo ni bilo dobiti pralnega praška, ker ni dobavitelj, neka tovarna v Mariboru, imel več deviz, da bi iz tujine uvozil sodijev tripolifosfat, potreben za proizvodnjo pralnega praška. Na začasno državno pomoč pa podjetje ne more računati.

Država, ki neprestano poudarja, da cene v neki »pametni meri« nadzira, jih je v začetku leta dvignila pri mesu za poprečno 25 % — na Poljskem bi morala zaradi česa podobnega računati z ljudsko vstajo. Ker primanjkuje govedi, s tem pa tudi usnja, so se čevlji podražili celó za 49 %.

Skorajšnjega zboljšanja ni pričakovati, kajti jugoslovanska državna blagajna je spričo padajočih dohodkov dejansko prazna. Samo zadolžitev v tujini je lani dosegla rekordno številko 24,5 milijard mark. »Obnašali smo se kakor pijani milijonarji,« je potožil hrvaški partijski list *Vjesnik*.

Že vsako drugo industrijsko podjetje v Jugoslaviji dela z izgubo; zaprtje nedonosnih podjetij je neizogibno, s tem bo pa število že sedaj 750.000 brezposelnih (približno 12 % vseh zaposlenih) še bolj naraslo.

K vsemu temu je povedal jugoslovanski gospodarski strokovnjak France Černe: »Naša gospodarska politika ne upošteva sploh nobenega načrta, sploh nobenega sistema, tudi ne stanja, v katerem se nahajamo. Ne ozira se niti na položaj, v katerem se nahaja Jugoslavija v svetu.«

Ta položaj je odvisen najprej od medsebojnih odnosov jugoslovanskih narodov, te najbolj nevarne sredobežne sile republik, ki težijo narazen.

Gospodarski polom je nakopičil novega razstreliva med narodnosti. Nejevolja Hrvatov in nekaj spretnejših Slovencev je razumljiva. Obe republik, ki zaslužita z industrijskim uvozom, turisti in denarjem zdomcev na Zahodu za Jugoslavijo zdaleč večino tujega denarja, morata letno več kot 5 % svojega kosmatega družbenega dohodka odvajati v državni sklad za razvoj revnega Juga, ne da bi mogli pri tem na naložbe denarja vplivati.

Titov cilj je namreč vedno bil, močne družbene razlike med Severom in Jugom izenačiti z razvojem industrije v Bosni-Hercegovini, Črni gori, Macedoniji in na Kosovu. Ponosni načrt je spodletel, kot že toliko drugega v Jugoslaviji: tovarnam v Macedoniji, ki so jih postavili na prostem, manjka dovoznih poti, surovin in priučenih delavcev. »Skok v novi čas«, ki so ga spremljali veliki propagandni stroški, je šel v prazno.

Nacionalizem je postal ob koncu Titove dobe jugoslovanski ljudski šport: o enotni Jugoslaviji nočejo več čuti niti vsi partijski tovariši, kar je obenem z gospodarskim polomom najtežji Titov poraz.

V od krize ogroženi Jugoslaviji imajo vpliv generali. Ti so večinoma srbskega rodu, to pomeni, usmerjeni rusko. Ključne položaje imajo Črnogorci, ki so Rusom še bolj naklonjeni.

(dalje na strani 31)

Janez Jalen

Ovčar Marko

Povest o lepi ljubezni med
bajtarskim sinom in gruntar-
sko hčerjo

Gruntar Podlipnik je letos zaupal svoje ovce Jernejevemu vnuku Marku: tako pelje sedaj vsak dan Podlipnikovo čredo v gore namesto ostarelega Jerneja najmlajši ovčar Marko. Pri paši pomaga izkušeni pes Volkun.

Med kajzarskim Markom in gruntarsko Anico se jame plesti ljubezen, čeprav ni zaradi prevelike družbene razlike med njima nobenega upanja na morebitno kasnejšo poroko.

To, da je postal Marko Podlipnikov ovčar, ne gre v račune Rotiji in njenemu sinu Tevžu, saj se je on potegoval za to mesto. Zato začne Tevž Marku pri njegovem ovčarjenju na vse načine nagajati.

Marko in Ančka si obljubita, da se vzameta; če se ne bosta smela, ostane ta neporočena. To njuno namero opazita Ančkina starša: posebno njemu, Podlipniku, namera ni všeč, saj je Marko le ovčar.

Med Markom in Ančko je prišlo navzkriž, ne iz zle volje, bolj po Ančkini nerodnosti. Vmes se je začel mešati tudi gruntarjev sin Višnarjev Šimen iz Žirovnice. Ančka Šimna ni

marala, za Markom ji je bilo hudo, a ponujati se mu ni mogla.

Višnarjev je prišel še z dvema fantoma v planino nad medveda, pa so jih pastirji tako prestrašili, da so ti zbežali, misleč, da je medved.

Ko je prišel Višnarjev Šimen neko noč pod Ančkino okno, ga je konjar Tomaž z bičem nekajkrat pošteno oplazil po nogah. Šimen je mislil, da ga je Marko, zato se mu je sklenil maščevati. Na Martinovo nedeljo je odšel s štirimi žirovničskimi fanti v Krnice, kjer je pridobil Tevža, da mu je privabil Marka v gostilno.

Marko je prišel in takoj videl, da se je ujel. Odit ga je bilo sram. Sédel je k peči k Vrbanku in Joku. „Če bo pretep, pomagala mi ta dva ne bosta nič. Tevž tudi ne bo držal z mano.“

Zavaroval si je hrbet in pazil.

Višnarjev se je razkoračil pred Markom. „Ovčar beraški! V gostilni, kjer pijem jaz, ti ne boš pill Ven!“

Marko je ukazal: „Miha! Prinesi nam trem bokal vina!“

Šimen je prebledel od jeze. Zamahnil je, da bi prisolil Marku klofuto. Pa Marko je dobro pazil. Prestregel je udarec in sunil Višnarjevega, da se je opotekel po hiši. Žirovničani so planili izza mize. Marko jih ni čakal.

Žirovničani so se zakrohotali. „Dobro .si ga, Šimen! Kako jo je popihal!“

„Mu bom pokazal, smrkavcu beraškemu! Še nam bokal vina!“ je razgrajal Višnarjev.

„Jaz pa takó povem,“ se je oglasil Vrbanek, „da trot še nikoli ni vrgel sršena iz panja.“

„Tiho! Če ne boš letel še ti!“

Vrbanek je obmolnil. Jok pa je naročil še enkrat tisti bokal vina, ki ga je bil prej ukazal Marko, in je še sam odšel.

„Brž izpijmo in pojdimo!“ je opomnil Stojanov Jaka.

„Jaz nikamor!“ se je šopiril Višnarjev.

Tedaj sta se vrnila Jok in Marko. Pa ne sama. Z volkunom in Hrustom. Žirovničani so se spogledali.

Jok se je mirno usedel. „Sedaj naj pa le puščobuje, kogar veseli, da bi se s pasjimi zobmi zgovarjal!“

Marko je stopil k Višnarjevemu

in mu vrnil klofuto, ki jo je bil prej prestregel. Volkun bi planil v šimna, ko bi ga Jok ne držal trdo za gradanico. Renčal je pa pes tako togotno, da se Šimen ni upal udariti nazaj. Krčmar je fanta ločil in posadil vsakega k svoji mizi.

Koj nato sta prišla še konjar Tomaž z bičem in Mežkov Joža s škantom (= z goslimi).

„Saj sem rekel, da bi odšli!“ je pošepetal Stojanov Višnarjevemu.

Tudi Šimna je zaskrbelo. Poklical je račun. Fantje so hiteli piti.

„Ali ni škoda, da kar zlivate vino vase? Počasi pijte! Se vam nikamor ne mudi! Je za vse dovolj prostora!“ je miril Vrbanek.

Tomaž je vstal, velik, da je segel do trama, in dvignil bič. „No, Šimen! Se ma, tegale bojiš?“

Šimen je spoznal, da ga ni bil izpod Ančkinega okna pregnal Marko, ampak konjar Tomaž.

Pastirji so se dregali in hudomušno smejali. Joža je že uglasil škant.

„Žirovničani dobro požete in veliko pesmi znate. Kar je res, je res. Pa tudi mi pastirji kakšno vzdignemo. Sedaj bomo novo. Jaka in Šimen, dobro poslušajta! Škoda, da nista še Grosa s sabo pripeljala!“

Jaka je dregnil Višnarjevega: „Ti! Vedó!“

Joža pa je že potegnul po strunah in pastirji so zapeli:

„Tam gori pod Stolom

vsak s svojim kolom

so stražo držali,

medveda čakali,

pred psom pa zbežali.

Samo Gros mu je bil kos,

a je utekel koj bos,

je coklce zmaknil,

se v smrekco pomaknil,

Jaka pa v brezo

hladit hudo jezo.

Al Šimen, k jo vodil,

je v vodo zabrodil,

da b strah mu ne škodil.“

Na široko so se zasmejali pastirji, Vrbanek in Smrčar. Žirovničanom ni kazalo drugega, kakor da so se tudi sami smejali, čeprav je v Šimnu vse vrelo.

Žirovničani so odšli. Pastirji pa so ostali in še peli.

Pesem, kako so čakali pod Stolom medveda, pa je šla od hiše do hiše, iz vasi v vas. Po vseh prejah so jo to zimo peli.

SNEG NALETUJE

Za vse svete so bile gore v vrhovih čisto zapadle in namesto da bi sneg kopnel, je silil teden za tednom niže. Sveti Martin je ukazal po vsem. Ujasnilo se je in zemlja je pomrznila.

Na Rodinah in v Krnicah je dišalo po pogači in štrukljih. Marko je naročil Rozalki, naj ne skopari s strdjo, da bodo štruklji res sladki, saj je pridelal strdi velik lonec.

Podlipnica in Ančka sta vsadili že drugo peko štrukljev in pogače. Pomagala jima je Brkovčeva Franca in Cenek je delal vsem trem napotje in se ni dal odgnati.

„Pssst! Tiho!“ Cenek je vzdignil roko in vsi so poslušnili, mama, Ančka in Franca.

V stagnah (= na ograjenih poteh) so pokali biči, peketalj konji in po zamrzli poti drdrali parizarji. Veselje je vsajalo z obrazov.

„Ata!“ je vzkljnil Cenek in stekel naproti.

„Hot, bistahor!“ se je mračno čulo v kuhinjo.

„Miha!“ Tudi Franca je stekla iz kuhinje.

„Kako se je Franca razveselila Miha!“ je pripomnila Ančka.

„Kakor bi se ti Marka,“ ji je ponagajala mama.

„Se ga tudi še bom.“ In vesela, kakor bi bil res Marko že med vozarji, je odhitela Ančka na prag.

Podlipnica ni pokazala svoje nestrpnosti. Obrisala si je obraz in roke z belim predpasnikom in stopila prav takrat iz hiše, ko je zavil Cena s svojim parizarjem skozi lesno na dvor. Gospodar ni sedel v sedlu. Z voza je vodil oba para. Levega zadnjega konja pa je jezdaril Cenek. „Hi, hot!“

V konjaku je rezgetal in kopal žrebec. Žrebetka sta se oglašala in kobili. In vseh šest parov konj na dvoru je vzdignilo glave in veselo so porezgetavali, čeprav so tisti dan privozili iz Celovca čez Ljubelj.

Podlipnica in Ančka sta pozdravljali izpred duri. Franca se pa ni mogla premagati, ko je poskočil Miha s sedla. Stekla je k njemu, mu stisnila roko in kar ni mogla od njega in ga je motila, da je Miha že zaskrbelo, če ne bo Cena

zavpil nad njim, ker ne izprega konj.

Podlipnik pa je bil dobre volje in ju ni hotel videti. Vrgel je vajeti Jožu in se pogovarjal s Cenkom.

„No, Cenek! Si dobro gospodaril doma?“ se je šalil.

„Dobro, ata!“

„O, ti!“ Narahlo ga je udaril. „Pa je tudi mama kaj s palico gospodarila po tvojih hlačah?“

„Samo enkrat.“

„Sem vedel.“

Pred durmi sta se pogovarjali mama in Ančka: „Še tretjega psa je pripeljal ata.“

„Saj res! Pa je še čisto mlad.“

„Letošnji.“

„Volkunu je podoben.“

„Saj je tudi kraševce.“

Po stagnah je pel velik zvonec Podlipnikovega jarčjega tropa in maniši so mu drobili.

„Marko!“ je hitela povedati Ančka mami.

Mama jo je spet podražila: „Se pa Brkovčevi čudiš, ki Miha od mladosti ni videla!“

Prav takrat je ukazal Podlipnik Cenu: „Ovčar žene trop. Leso zapri! Jarci ne smejo med konje.“

Cenek je poskočil in se takoj spet ustavil. „Saj jo je že Ančka!“

„A tako? Pa ostani!“ Podlipniku se je za trenutek pomračil obraz. Potem je ukazoval in preledoval konje. K lesi se ni oziral, a je vendar videl, kako sta si bila Marko in Ančka prijazna; ni poslušal, pa je le slišal, kako pri lesi dvoje mladih src v veseljem smehu poskakuje. „Da ga ne more pozabiti, ovčarja!“

Miha je razkomatal zadnjega konja. Ančka je odprla lesno in ovčar Marko je pribral svoj trop na sredo dvora in ga zaustavil. Pozdravil je gospodarja: „Bog vas sprimi!“ Odložil je robilnico, torbo in kožuh.

„Boq daj srečo, Marko!“ mu je odzdravil gospodar, ki je bil vesel rejenih jarcev.

Marko pa se je pomešal nazaj med jarce in pričel snemati zvonce, kar od kraja. Cena je stopil k Anci.

„Naj pomaqam, Marko!“ se je ponudila Ančka.

Podlipnik je vprašujoče pogledal ženo.

„No le, če rada!“ se je nasmelal

Marko. „Snemi najprej veliki zvonec svoji ovci!“

„Ne znam odpeti locna. Pomaqaj mi!“ Ančka je navihano pogledala ata, kakor bi mu hotela reči: „Le glej, da boš vedel, kako je z nama, z Markom in z mano, in ti ne bo treba praviti!“ In nalašč je razkazovala atu, kako ima Marka rada.

Marko pa je bil v zadregi.

Za locnom je nosila Ančkina ovca hrastovo mladiko z gostim rdečkasto rjavim listjem. Ančka si je zateknila vejico za životec.

Oglasil se je Cenek: „Vidva sta dva, pa sta snela šele dvoje zvoncev; jaz sem sam, sem jih pa že pet.“

Podlipnik je že doprl usta, da bi spregovoril, a ga je Anca dregnila in mu pošepetala: „Tiho bodi in pusti jih, pa z mano v kuhinjo pojdi!“

Molče sta odšla.

Cena je postavil na mizo težko železno skrinjico, polno srebra, in potrkal po njej: „Anca! Kmetijo bi kupil s tem denarjem!“

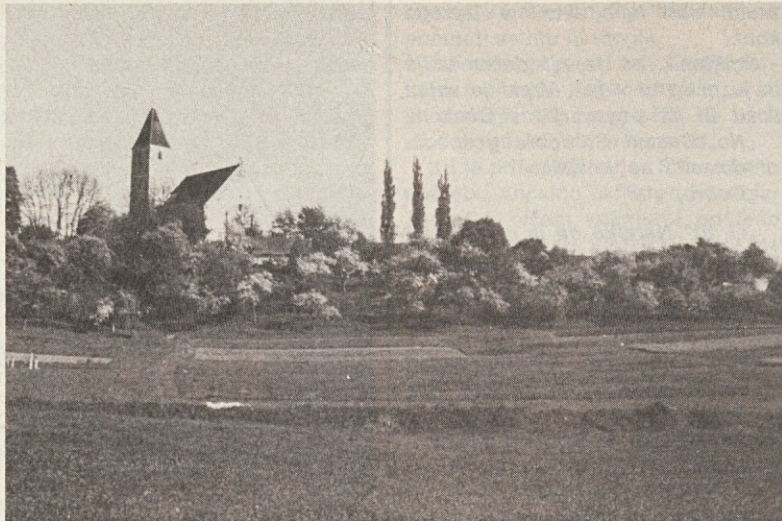
„Res? Tako srečo si imel?“ se je začudila Podlipnica.

Cena pa se je prepričal, ali sta sama, stopil k ženi, jo objel in poljubil. In ona ga je pobožala po razkuštranih laseh.

„Anca! Bom pa tihó zavoljo Marka in Ančke, če ti tako želiš!“ „Bolj prav bo!“

Cena se je zamislil. „Morda mi

SVETI TRIJE KRALJI v bližini sv. Benedikta v Slovenskih goricah.

je prav ovčar Marko prinesel srečo k hiši, kakor Jakob Labanu. Judje so me kanili ukanjati, sem pa jaz Jude. Hahaha!"

„Ne pozabi, da je Jakob prišel k Labanu z golo palico!"

„E, drug drugega sta ciganila. Juda. Prav dobro vem, da se z Markom nikoli ne bi tako. Ne jaz, ne on. Kaj pa je z Višnarjevim?"

„Ančka ga kratko in malo ne more videti!"

Na dvoru je trikrat zapel Markov rog.

„Zna, zna ovčarske navade in dobro je prepasel," je pripomnil Cena.

„Nobeden ga ni posekal. Lahko se boš postavil v nedeljo z njim."

„Saj se tudi bom, da bo Podrobar od nevoščljivosti zelen!"

V vežo so prizvonili, vsak s polnimi rokami zvoncev, Marko, Ančka in Cenek. Cenek je ostal zunaj, se igral in pozvanjal, Marko in Ančka pa sta prišla v kuhinjo. Z njima seveda tudi Volkun, ki ni pozabil porepljati gospodarju.

Marko se je ustopil na sredo kuhinje, postavil robilnico na tla in jo povesil. Volkun je sedel poleg njega. In je spregovoril Marko: „Hvala Božu in sveti Neži! Za letos sem odtrbil in mislim, da boste zadovoljni z mano."

„Lepo reieno dróbnico si prignal v ovčjak. Samo za koliko jarcev si me oškodoval, to mi po

pravici povej!" ga je baral gospodar.

„Za nobenega."

„Kaj?" se je začudil Podlipnik.

„Oškodoval za nobenega. Po dogovoru pa pripade meni najmanj pet vaših jarcev. Če štejejo med zapasene tudi Podrobarjeva dva, ki ju je Poklukar ustrelil, jih dobim šest."

„Dobiš jih šest!" je odločil Podlipnik. „Jutri po maši pridj k obračunu in jih bova odbrala!"

Marko kar ni mogel verjeti, da bo res prezimoval osem jarcev. Spomnil se je sena, ki ga je v poznem poletju nanosil pod Srednji vrh, takrat, ko je bil hud na Ančko. Za ta del je bilo prav, da sta si prišla navzkriž.

Podlipnik je ponaaial hčeri: „Ančka! Ti pa lahko daš Marku tisto vejico, ki jo imaš zataknieno za ruto, da bo imel s čim pripasene jarce krmiti. Le kje si jo dobila?"

„Fant mi jo je dal namesto šopka, ker ni več rož."

„Ni res!" se je oglasil Marko. „Sama si jo ovci vzela z locna. Še rekel sem ti, da nikar! V omeni vrzi tisto listie, da se ti ne bodo še druaj smejali!"

„Če ti praviš, naj jo vržem v omenj, jo pa bom!" In jo je. Zavrčalo je listje, se pokadilo in pognalo visok plamenček.

„Lei, lei, kakó ga ubogal!" jo je zbdel Cena.

„Ko je pa moil!" je rekla Ančka in poledala očeta.

Podlipnik se je srepo ozrl po ovčarju, da je Marka zaskrbelo. „Kaj pa ti praviš, Marko, na to?"

Ančka se je ustopila za mamo in vsa trepetala, kaj bo. Marko je molčal in gledal v tla.

„Fant! Kaj molčiš? Spregovoril!"

Marko je priznal: „Rad jo imam, vašo Ančko, in si bom vse prizadejal, da bom vreden biti njen mož, in če še dvajset let čakava. In če me ubijete, ne morem drugače!"

Podlipnik je postavil pest na mizo in molčal.

Markovo priznanje je bilo kakor blisk, ki se je posvetil. In trije — Marko, Ančka in mama — so čakali, kdaj bo zagrmelo. Marko bi se prav nič ne začudil, če bi Podlipnik skočil vanj in ga vrgel skozi vrata. Še Volkuna bi miril, da bi ne popadel gospodarja. Ančka bi nitj besedice ne zinila, če bi jo ata udaril. Samo zajokala bi. Mama, razumna in tiha žena, pa je bila pripravljena, da bo branila in mirila.

Večnost dolgo je bilo to tiho čakanje.

„Da bi že vsaj zagrmelo!" si je zaželela Podlipnica.

Podlipnik je še vedno molčal.

Na mah je videl Ančko stati tik ob Marku. Začudil se je, kdaj je prišla k ovčarju. In osupnil je, da tega ni mogel prikriti, ko je Ančka spregovorila prav z njegovimi besedami, s tistimi, s katerimi je sam terjal od Marka odgovor: „Kaj pa vi pravite, ata, na to?"

Podlipnik je pogledal Ančko. V očeh ji je gorel ogenj, ki ga je imela od njega, ne od mame, čeprav je bila na zunaj vsa taka kakor mama v njenih letih. Začutil je, da bi nasprotoval sam sebi, če bi nasprotoval Ančki. In zavedel se je tudi, kako nevarno je s silo dušiti ogenj, ki v očeh Podlipnikov že dolge rodove prikrito gori in ob vsakem viharju vzplapola.

Pogledal je Marka in prav dobro vedel, da bi se Marko niti ne branil, če bi ga vrgel čez prag, dokler ni stala Ančka ob njem. Sedaj ga ne more več, zaradi ognja v Ančkinih očeh. In prav dobro je vedel, da če se Ančke le pritakne, bo Marko udaril. Ni zaman poznal

njegovega očeta, Šimna. Odkrito si je priznal, da sta mu oba, Ančka in Marko, všeč taka. Razklenil je pest in položil roko z vso dlanjo na mizo. „Kaj mislim? Takole mislim. Ančka, vsak dan se smeš omožiti s fantom, ki bo imel premoženje, vredno tvoje dote!“

Marko je prebledel. Iz ognja v Ančkinih očeh so se usule iskre in Anca se je obrnila k ognjišču in pokazala možu hrbet.

„Počakajte, še nisem vsega povedal! Če pa hočeš, da bo Marko tvoj mož, počakaj, da boš polnoletna, sama svoja! Jaz dovoljenja ne dam! Potem ti pa več ne bom branil in bosta dobila, kar ti je namenjeno! Kakor si boš postflala, tako boš ležala.“ Na gola tla lahko ležeš, samo sama boš odločila, čisto sama!“

Podlipnik je vstal in se namenil oditi.

»Ata!« ga je ustavila Ančka. Iz oči ji je sijalo jasno sonce.

»Le pusti, Ančka! Moram po opravkih.«

Anca se je Cena mimogrede doteknila in mu povedala vse. Tako rada ga že davno ni imela. Podlipnik se je tega tudi zavedal.

Marko pa je skoraj jecljal: »Tega nisem pričakoval.«

Podlipnik je že prijel za kljuko, a se je še enkrat obrnil in prišel nazaj do Marka in Ančke. »Povem vama pa — ne mislim, da bi nalašč hotela prej izsiliti poroko, samo mladost je norost — pravim, da bodita pametna! Ker če bi se vama kaj pripetilo, da bi se, kakor pravijo, poroki mudilo, kakor gotovo sem Podlipnik iz Krnic, tako gotovo ne bosta nikoli poročena!«

»Ata!« je skoraj zašepetala Ančka.

»Nisem rekel žale besede. Kar sem pa povedal, sem povedal.«

In že je zaprl vrata, pa jih je spet odprl in odrezavo ukazal: »Marko! Nocoj boš z nami, z vozarji, večerjal!« In je odšel.

Prva se je oglasila mama. »Ali se daj poznata našega ata?«

Ančka pa je mislila samo na Marka in Marko samo na Ančko.

Mama in Ančka sta vzeli kruh iz peči, Marko in Cenek pa sta pospravila zvonce v podstrešje.

Večerja je bila bolj podobna gostiji kakor večerji. In vino je vse napravilo zgovorne, da so pripovedovali vozarji in je pripovedoval Marko. Ko je pravil

Marko je priznal: »Rad jo imam, vašo Ančko.« Podlipnik je postavil pest na mizo in molčal.

o žirovniških medvedarjih, se je Cena ob kolena tolkel, tako se je smejal, in se mu je dobro zdelo, da Ančka ni marala Višnarjevega. In niso odnehali. Ančka je morala zapeti pesem o stražarjih pod Stolom.

Dolgo so posedeli.

Marko je šel od večerje. Na vasi je postal in poslušal. Vse je bilo tiho. Popravil je klobuk, čeprav ga nihče ni videl. »Jujujuhuhu!«

Volkun je zalajal.

Manica je že spala, z Rozalko sta se pa še dolgo pogovarjala, tako dolgo, da je navsezadnje sestra le uganila, zakaj je Marko ukal. Žal ji je bilo, da se je nekaj tednov tako izogibala Ančki. »Reva. Hudo ji je moralo biti.«

Na postelji, na kateri je bil umrl oča Jernej, je tisti večer Marko dolgo čez polnoč v mislih prezidaval hišo, pripravljaval les za hlev in skedenj, kupoval konje in premišljeval, kako bi bilo Ančki najbolj všeč. Ančki, dekliču.

»Nič! Primoževе bajte ne prezidam v hišo! Novo postavim in hlev in skedenj; vse novo!«

Zaspal je in sanjal, da že gospodari na novem domu.

Podlipnik je spet odpeljal s konji in vozovi v Trst, medtem je pa doma njegov sin Cenek zbolel in umrl. Podlipnica je poslala Marka na žrebca proti Ljubljani po Podlipnika.

Ob svitu so v Kranju pri Jelenu preračunali Marku, da bo Podlipnik šele čez dva, tri dni vozil skozi Kranj.

Marko je zajahal po klancu navzdol, zamišljen gledal žrebca v grivo in smilil se mu je gospodar, če ne bo več videl Cenka. In Podlipnici bo hudo in Ančki. Vsem.

»Mačke na tla!« Rezko je zadonel ukaz v jutranji mraz. Kakor bi ga bil sunil s pestjo v brado, tako hitro je

Marko dvignil glavo. Spoznal je Podlipnikov glas, pozabil za minuto, kako žalostno sporočilo prinaša gospodarju. Razveselil se je, da ga je srečal v Kranju, ko ga je v mislih iskal na Krasu. »Še bo videl Cenka! Bo pri pogrebu!«

»Dobro jutro!« je pozdravil Marko z veselim obrazom.

Podlipnik pa je gledal Marka, kakor bi ga hotel z očmi prebosti. Tako gledal, da si Marko ni upal spregovoriti.

»Ali je živ ali mrtev?« je vprašal Podlipnik od parizarja.

»Mrtev,« je tiho povedal Marko.

Podlipnik se je prijel za ročico in vsi so dolgo molčali.

Prvi je spregovoril Podlipnik: »Tako! In ti se prismeješ do mojih parizarjev! Da se moreš!«

»Vesel sem bil le zato, ker sem vas tako kmalu srečal.

»Kaj boš tega vesel! Saj si moral vedeti, če imaš kaj premisleka, da vozim, kakor še nikoli nisem!«

Miha je odpregel konje, da jih prepreže pred gospodarjev parizar. Podlipnik pa je ukazal: »Ne bomo prepregli, čeprav konje pretrgamo!«

Cena je skočil v sedlo, pognal in prevozil prva dva parizarja. Samo sredi klanca so se konji oddahnili. Na vrhu klanca je pa Cena ukazal: »Miha! Odprezi Lisca in vprezi v moj voz za zadnjega levega konja žrebca!«

Marko je molčal. Grizlo ga je, ker je nevede užalil gospodarja. Pomagal je Mihui v premišljanje, kako bi popravil svojo nerodnost. Pa se ni mogel domisliti nič pametnega in si ni upal nagovoriti Cena.

Podlipnik je zajezdil Lisca. »Marko! Ná žrebca in pelji moj parizar v Tržič!«

Marku se je odvalil kamen od srca. Urno je zajezdil žrebca. V sedlu je pa spet pozabil, da je Cenek umrl. Poprijel je z desno vajeti, z levo bič, počil in pognal. Konji so potegnili. Marka pa je vsega prevzela misel, da vodi dva para konj in da cvrka za njim naložen parizar. Nič ni videl Podlipnika, kako ga opazuje. Šele ko ga je Cena sunil s stremenom v škornjico, se je ozrl in ugledal Podlipnikov jezni obraz. Strašen je bil. Če bi ga sunil s sedla, bi se prav nič ne začudil. Pa ga ni. Le sikal mu je na uho, da nista slišala Miha in vozar, in trgal besede: »Fant! Spet se smeješ! Uganil sem

tvojo misel! Vesel si, ker je Cenek umrl, in misliš: »Podlipnik, ta norec prismojeni, mi je obljubil Ančko. Sedaj dobim z njo največji grunt in parizarje in konje in denar in vse. Prekleta si se zmotil! Ne dam ti Ančke, če se do smrti najoka!«

Če bi ga bil Podlipnik s kolom pobijal, bi bil Marko manj trpel. Zatrepetala so mu usta in komaj je iztisnil: »Nisem mislil.«

»Dóbi drugega norca, da ti bo verjel! Jaz ti ne! In če imaš sam sebe le majčkeno rad, ne prestopi nikoli več mojega praga!« Podlipnik je udaril Lisca in odvihral.

Kakor bi vozil Marko sam sebe k pogrebu, je vozil Marko prvič parizar, Podlipnikov parizar, po cesti iz Kranja v Trzič. Zasnežene gore so se mu pa tako daleč odmaknile.

Cena je prijezdil kakor v enem samem skoku v Krnice. Lésa na dvor je bila zaprta. Ni je utegnil odpreti. Udaril je upehanega konja, preskočil léso in odbil zgornji krajnik. Konj je bil tako razpenjen, da je bil bolj podoben belcu kakor lisca.

Onemela je hiša. V veži je srečal Anco. Glasno je zajokala: »Cena! Jaz nisem kriva!«

»Ne bodi otročja!« Odšel je mimo nje v hišo in pokropil Cenka, kakor bi prišel kropit tujega mrliča. Srce mu je bilo, za grlo ga je stisnilo, vsa hiša je jokala, Cena pa se je premagal; niti solza mu ni stopila v oko.

Na Lisca so pozabili. Razpenjeni konj je zašel k vodnjaku, prepodil stržka, ki je napovedoval nov sneg, in se napil iz korita ledeno mrzle vode. Šele ko je Lisec že brusil vodo iz gobca, je pritekel Joža in ga odpeljal v konjak, namesto da bi ga počasi ohladil. Se ni spomnil.

Ko so prišli, vsi zasneženi, od Cenkovega pogreba, je v konjaku ležal Lisec mrtev. Pa tako dobro je peljal!

Petnajsto poglavje SREN DRŽI

Do kolena je padlo težkega južnega snega. Pa ni bil kaj prida saninec in v spodnjih krajih, okrog Ljubljane, gotovo še slabši. Podlipnik je bil take volje, da ga je vse bolelo. Rad bi zapregel in raztresel žalost za Cenkom po širokih cestah. Pa kako? »Saj bi mi vsi norce kazali, če poženem na taka pota! Smrt mi je vzela sina in za-

lost me je v skopec ujela, pa bom že počasi rešil le soko iz njega!«

Ančka se je ogibala ata, ker sama sebi ni zaupala, da se ne bo z njim sprla. »V teh dnevih žalosti! Dovolj grdo bi bilo! Če se ni znal premagati ata, se moram zatajiti jaz! Kakor bi ne bilo že dovolj hudo, da mi je umrl edini brat, je še ata po krivem obdolžil Marka škodoželjnih misli in ga zapodil. Pa naj le počaka ata, da malo pozabimo Cenka! Marka ne dam, pa ga ne dam, zato ker ga ne dam!«

Podlipnica je videla možu in hčeri v dušo in trpela za tri: zase, za Cena, ki mu je Cenek umrl, in za Ančko, ki je izgubila brata in ostala edinka in ne bo mogla ostati sama in bo morala izbrati moža po pameti, ne po srcu, in bo srečavala Marka, ki se ne bo ženil, in ga ne bo mogla nikoli pozabiti, pa bo morala z drugim živeti in drugemu roditi otroke. Joj! Vseh sedmero mečev je bilo zasajenih skozi njeno srce, pa ni sebe nič milovala. Smilili so se ji le Cena in Ančka in Marko. »Res, vedno sem bila bolj navezana na Ančko kakor na Cenka. Saj vem, da to ni prav. Pa če bi bil Bog mene vprašal, koga naj vzame, bi bila dala Ančko, ne Cenka.«

Nič manj pusto ni bilo pri Primoževih. Kar molčali so; še Manica. Ko je nehalo snežiti, ni Marko več strpel doma. Preveč sta ga grizla žalost in jeza. Vzel je lopato in kramp in odšel z Volkunom na Gojzdec in se lotil na stečini (= na prehodu divjačine) volčje jame. Dober teden se je mudil.

Marko je vozil izpod Srednjega vrha seno in pripeljal na zadnjih samotežnicah sena tudi riso, ki jo je bil ujel Pod javorom v skopec. Rozalka je bila vesela, ker risji kozuh je drag, Manica pa se je bala še ubite zverine.

Da si prežene puste misli in si okrajša večer, je Marko prižgal leščerbo in odprl božje bukve SVESTI TOVARSH in ob migljajoči svetlobi bral: »En dober dar je ena dobra shena, le ta dar bo dodilen timu, kateri se Boga boji, k' polonaniu niegovih dobrih del.«

Marko je odrinil leščerbo in knjigo, naslonil glavo v dlani in razmišljal: »Dobra žena bo človeku dodeljena kot plačilo za dobra dela. In dobrih del nimam nič, prav nobenega, zato mi je bila Ančka odvzeta, namesto dodeljena.«

Volkun je vstal, šel do vrat, prijaz-

no pomahljal s košatim repom in čaka, kdaj se bodo vrata odprla. Marko v svoji zamišljenosti ni opazil, da je pes začutil hojo v veži. Prepričan, da je prišla Manica ali Rozalka, se niti ozrl ni.

»Marko!« Poklicala ga je Ančka.

Marko je bil tako iznenaden, da se je ves stresel. Naglo je vstal in prevrnil stol. »Ančka! Ti si upaš k nam! Ali se ne bojiš ata?«

»Počemu? Saj je prepovedal samo tebi priti k nam, meni k vam pa ni!« Iz njenega glasu je donel upor lastnega očeta, zoper Podlipnika.

Marko se je bal za Ančko. »Ančka! Če zve, bo hud in te bo zmerjal in ti prepovedal.«

»Če bom ubogala!«

To je tako povedala, da je Marko prav dobro vedel, da ne bo ubogala, in se domislil, da bi potem Podlipnik Ančko lahko v jezi celó udaril, in se je še bolj zbal zanjo. »Ančka! Saj ni ata kriv!«

»Kdo pa?« Udarila je ob mizo, da bi skoraj leščerba ugasnila.

Marko je vzel knjigo in ji prebral: »En dober dar je ena dobra shena...«

»Kaj hočeš s tem povedati?« se je čudila Ančka.

»Jaz sem kriv, da se je najino prijateljstvo tako čudno zasukalo.«

»Ne umem te, Marko.«

»Nimam dobrih del, zato si mi bila odvzeta in mi ne boš dodeljena.«

Ančka je sklenila roke. »O mili Bog! Le kaj si vteplješ v glavo! Nimaš dobrih del? Nikar naju ne môri še s svojo bukvarsko modrostjo, ko je že tako dovolj pusto!«

»Ančka! Moja Ančka!« Prijel jo je za roko.

Potem sta na vse pozabila in se dogovorila, da bo Ančka še prišla k Primoževim in da bo tudi Marko prišel k Podlipniku, kadar ne bo ata doma, da ne bodo ljudje opazili, da se Marko ogiblje Podlipnikove hiše.

Tako sta se zagovorila, da je morala Rozalka opomniti Ančko, naj gre, da je ne bodo doma pogrešali.

Marko je šel gledat na Gojzdec k jami, ali se je kaj ujelo. Ko se je pod noč obrnil na Krniškem robu in se ozrl, je videl, da gresta po njegovi in Volkunovi sledi dva volka in da sta šele pod Skokom obstala. »Nocoj ponoči ne bi rad hodil okrog,« je rekel Marko sam pri sebi.

Prav takrat je Podlipnica legla. Slabo ji je bilo in bolečine je čutila v črevesju in pot jo je oblival.

»Moja stara bolezen je, ki jo čutim od takrat, ko je bil Cenek majhen,« je povedala.

Podlipnik se je spomnil, kako mu je zabičeval padar Vencelj, da mora takoj poslati ponj, če se ženi čreva zavozljajo. »Dokler črevesje ne zateče, se še da popraviti. Če pa zamudiš, je treba iti samo še po gospoda in reči amen.«

Odšel je na dvor. Luna je vzhajala. »Precej je že manjka, pa bo vendar svetla noč,« je pomislil Podlipnik. »Pa kaj, ko imam konje in pse in vozarje v Tržiču! Žrebec še ne zna dovolj voziti, da bi šel s samim; se mi lahko ustavi. Če bi kobili zapregel?« Urno se je obrnil, prislonil dlan k ušesu in poslušal. Sedaj je razločno ujel. Na Jecoli je zatulil volk. In vedel je, da se to noč na cesti od Begunj do Tržiča nihče ne ogne volkovom.

Odšel je nazaj proti domu. Na pragu je srečal Ančko. »Kam?«

»Po Rozalko so mi ukazali mama. Sama ne zmorem več. Mami je čimdalje huje. Ata, kaj bo?«

»Ne mudi časa in po Rozalko brž teči!«

Pri Primožu so vsi trije klečali za pečjo, Marko, Rozalka in Manica, se grel in zmolili že ves rožni venec in dostavljali še očenaše.

»Bum, bum, bum!« je potrkalo na okno, da so se vsi trije prestrašili in pa da je Volkun poskočil izpod peči. Pa preden je utegnil Marko vprašati, kdo je, se je že oglasila Ančka: »Rozalka! Hitro pridi k nam! Mama so prav hudo zboleli.«

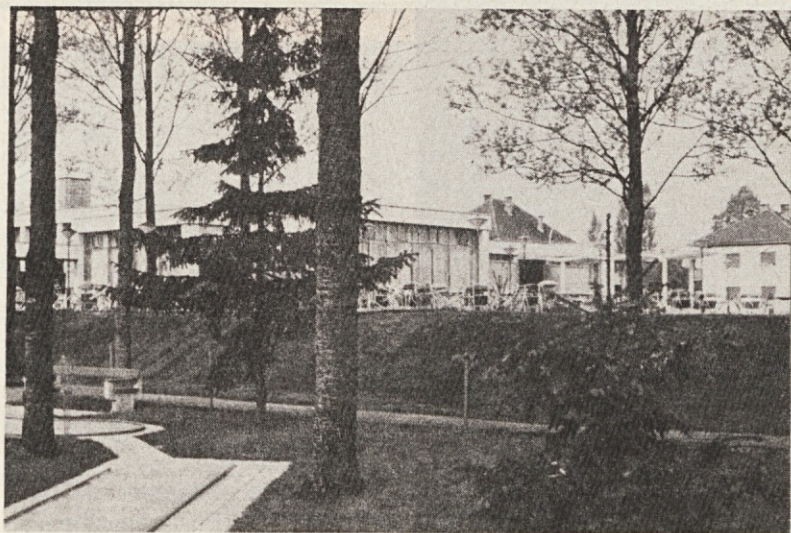
»O Marija!« se je začudila Rozalka. »Že grem!«

Ančka je odšla. Marko pa je priganjal Rozalko: »Hitro se obleci!« Oblačil se je tudi sam. »Bom šel s tabo, da te ne bo strah.«

»Rrrsk, rrrsk, rrrsk!« je škripalo pod coklami, ko sta skoraj tekla skozi vas.

Za Rozalko so se zaprle Podlipnikove duri. Marko je obstal pred njimi. V hišo ni smel, ker je bil Cena doma, domov ni mogel, ker ga je preveč skrbelo, kaj bo s Podlipnico. Obšel je hišo in se stisnil pod okno, da prisluhne in dožene, kako je.

Bolnica je začela bolestno stokati. Podlipnik jo je tolažil: »Anca! Potrpi! Ko se toliko zdani, da se umaknejo

SLATINA RADENCI, svetovno znano zdravilišče na Murskem polju.

volcje nazaj Za vrh, sedem na žrebca in pripeljem iz Tržiča padarja in če vsi konji padejo, Anca! Zdrži do jutra!«

»Kakor je božja volja!«

»Anca! Ančka! Ti ne smeš umreti!«

»Morda je božja volja, da umrjem, ko ti ne morem več dati otrok. Se pa drugič oženiš.«

»Anca! Kaj govoriš!« je vzkipeł Podlipnik. Pobožal jo je in ji popravil lase pod ruto. Zavedel se je, da če se stokrat poroči, ne bo imel nikoli nobene ženske več rad, če umrje Anca. Mora, mora jo rešiti! Samo kako?

V kamri je bilo dolgo vse tiho. Nato se je oglasil Podlipnik: »Anca! Pojdem po padarja! Ne smeš umreti!«

Anca je pregovarjala Cena, naj nikar ne hodi od nje, ko morebiti ne bosta več dolgo skupaj, in da bo še zjutraj dovolj zgodaj. Pregovorila ga je, da ni šel sedlat žrebca.

Bolnica je spet spregovorila, proseče kakor otrok: »Cena! Saj imaš prav! Res ne kaže, da bi se Marko priženil k nam! Pa saj boš sam sprevidel.« Obmolnila je in se zazrla v strop. Potem je s solznimi očmi dolgo gledala moža, nato se je odtrgalo iz tretetajočih ust, kar je pravzaprav hotela prositi: »Cena! Pusti, naj gre Ančka k Primožu, pusti, naj se vzmeta! Saj veš, kako bo nerodno Ančki, če dobi mačeho! Ti se boš moral drugič ženiti!«

»Aanca!« Podlipnikov glas je zamrl na blazini bolne žene.

Tedaj se je Marku posvetilo. »Moj Bog! Podlipnica me ima tako rada, jaz pa stojim tu in premišljujem. Ne, Podlipnik ne sme zdoma! Jaz pojdem! Če me volkovi strgajo, naj me pa!«

Stekel je domov, da je sneg pod coklami kar žvižgal.

Manica za pečjo je že spala, pa se je prebudila, ko je Marko obuval škornjice. Ni je mogel preprostiti, da bi ostala sama brez Volkuna doma. Moral jo je vzeti s sabo k Podlipniku, dasi bi bil rad kar na skrivnem odjezdil.

Potrkal je pri Podlipniku, izročil Manico Rozalki in odšel v konjak sedlat žrebca.

Seveda, Manica ga je izdala. Ko je vrgel sedlo na žrebca, se je oglasil za njim Podlipnik: »Marko! Vzemij moje sedlo, ima močnejše jermenje! Ker če se ti o nepravem času jermena odtrgajo, ne boš več zajezdil. Razumeš?«

»Razumem.« Vrgel je staro, oguljeno sedlo na tla in vzel iz Podlipnikovih rok skoraj novo, gospodarjevo sedlo.

»In do Poljč te z Jožem s kobilama spremiva, da zvodiva nazaj grede za sabo vsaj tiste volkove, ki tulijo v Pečeh, da ne bodo tebe gonili. Boš že še na druge naletel!... Ali znaš streljati?« je vprašal Podlipnik.

»Znam.«

bo še

iz zdomstva

anglija

Tokrat se želimo zahvaliti vsem prijateljem in dobrotnikom *naših misijonarjev*. Ponovno prisrčna zahvala Rehbergerjevi družini v Bedfordu, ki že dolga leta zbira prostovoljne darove, organizira srečolov in tombole za misijone in razpošilja misijonsko mesečno revijo »Katoliški misijoni«! Letos smo nabrali in poslali našim misijonarjem 263.60 funtov. Za misijone so darovali:

F. Lapajna 10.— funtov, A. Žele 10.—, J. Grčar 5.—, N. N. Coventry 10.—, P. Selak 13.—, J. Šabec 19.—, M. Klemenčič 5.—, J. Prevec 3.—, J. Ferlinc 5.—, M. Fras 1.50, J. Sajč 2.—, J. Kenk 3.—, C. Svetè 1.—, M. Grkman 3.—, pevski zbor v Rochdale 8.50, F. Vidmar 5.—, M. Kogoj 10.—, tombola v Bedfordu 77.10, tombola v Londonu 33.—, od naročnine 39.50 funtov.

Bog povrni vsakemu za dar kot tudi za vse molitve in žrtve, predvsem za pripravljenost, da pomagamo drug drugemu, da na tem svetu čimveč dobrega napravimo za ljudi, to je za Boga!

Nedavno smo pokopali pok. Antona Gliha, starega šele 55 let. Rojen je bil v Trebnjem; v Anglijo je prišel l. 1948. Kot rudar je bil dolga leta zaposlen v Cannock-u, Staffs. L. 1968 ga je pri delu doletela nesreča, zlomilo mu je hrbet. Postal je 100 % invalid. 25. januarja je nastal v njegovi hišici v Wellingtonu požar. Žena je skušala Antona izvleči iz plamenov, vendar sama ni zmogla. Gasilci so prišli na žalost prepozno. Vsi prijatelji molimo zanj! Naj se naš Tone spochije pri Bogu! Ženi in sorodnikom pa ponovno naše iskreno sožalje!

Na božični dan rojen in na svečnico smo krstili Pavla Jančarja, prvega sinčka Slave in dr. Jožka Jančarja. Na vso družino kličemo ponovno obilen božji blagoslov in se veselimo z vami.

avstrija

GORNJA AVSTRIJA

LINZ — Po zimskem odmoru so se s februarjem vrnili prvi naši sezonce. V začetku marca, ko se začne spet stavbena sezona, se bodo vrnili še ostali.

Čeprav skuša Avstrija vsako leto zmanjšati število *tujih delavcev*, jih industrijska podjetja zahtevajo, ker brez njih uspešno delo ni mogoče. Naši delavci najdejo tako pri Zvezi industrijcev več razumevanja kakor pa pri sindikatih, ki jim, po raznih izjavah sodeč, niso preveč naklonjeni, čeprav so tudi naši delavci včlanjeni v njih.

Maše v Linzu so redno vsako nedeljo in po maši zavijemo v naš Škofijski center, da se med seboj pogovorimo, poveselimo in seveda tudi okrepcamo. Po zaslugi naših zvestih gospodarjev ge. Ane in g. Stanka Duhaniča nikoli ne manjka tega, kar dajemo »pod zob in na zob«. Tudi čez teden se enkrat zberemo, vsaj nekateri, k maši, ki je navadno v klubu ob petkih, ali pa v Kleinmünchnu, kadar je maša v soboto.

Mesec dni je bila na zdravljenju v bolnišnici ga. Anica Vrečič. Noga ji

je nagajala in je morala iskati zdravniške pomoči. Želimo ji, da bi čimprej ozdravela.

Tudi naš izseljenski župnik je bil januarja spet 12 dni v bolnišnici. Ponovno so mu operirali nogo in jo spet dali v mavec.

SALZBURŠKA

SALZBURG — Januarja je bila maša namesto na tretjo nedeljo v soboto pred četrto nedeljo. Spet smo se zbrali v kapeli univerzitetne cerkve. Po maši pa smo šli v študentsko dvorano, kjer smo *pustovali*.

Vsem, ki so pomagali, da je pusto-vanje lepo poteklo, iskrena hvala! Predvsem se moramo zahvaliti Zverovim, ki so poskrbeli, da nismo bili lačni in žejni, g. Adolfu Namestniku, ki je igral na harmoniko in pa gg. bogoslovcem, ki so poskrbeli za dvorano.

V bolnišnici je bil nekaj časa zdravnik g. dr. Jožef Čerin. Želimo mu, da bi se popolnoma pozdravil in še dolga leta mogel uživati zasluženi pokoj.

HALLEIN — Pri januarski maši sta pri bogoslužju pomagala tudi dva koroška bogoslovca, kar je mašo zelo poživilo. Seveda smo po maši zavili k Röcku, da smo se pogovorili in našo skupnost poživili tudi izven svetega kraja. Če prihajamo z dobro voljo, velja potem svetopisemski izrek: »Kako dobro in prijetno je, če bratje prebivajo skupaj!«

GRADEC — Zadnjič smo poročali o novem izseljenskem duhovniku za Gradec in okolico. Pri tisku je nastala pomota: njegov priimek je LAMPRET (in ne »Lampert«!). Njegov točni naslov je tudi na zadnji strani ovitka.

belgija

LIMBURG—LIÈGE

Nismo še poročali o »Slomškovi« božičnici in miklavževanju v Eisdenu. Stari in mladi so se zbrali skoro polnoštevilno. Vladalo je prijetno družinsko razpoloženje.

Miklavž nam je klical: »Bodite DOBRI ljudje! Vestno vršite svoje poslanstvo kot ljudje, kot Slovenci in kot kristjani. Sodelujte, pomagajte! Podpirajte resnico in pravico!«

»Vesela mladina« je še posebej božičevala v Genku.

Hvaležni smo *našim pevcem* za božično pesem v Waterschei-u in Eisdenu.

Nekatere družine so v Genku skupno pričakale novo leto.

V januarju je *Društvo »Slomšek«* pevce in odbornike povabilo na bratsko srečanje in poskrbelo za suha grla in prigrizek. Hvala! Tu ne gre za to, kaj vse bo na mizi, kot da bi doma stradali, temveč naj bi bil glavni poudarek na res bratskem srečanju, kjer si izmenjamo misli o naši preteklosti in prihodnosti ter se skupno poveselimo. Taka srečanja naj poživijo smisel za sodelovanje in prijateljstvo.

Skupine okrog 15 ljudi občasno igrayo karte — ne za denar. Trije zmagovalci dobijo skromne nagrade.

Nova člana Cerkve: V mladi družini Revinšek Stanka in Kovalofski Lisbeth so krstili prvorojenca Tonija. Botrovala sta gdč. Erika Kovalofski in g. Ronny Čotar. — V družini Antona Kidjemet in Jožefine Bos se veselijo prvorojenca, ki ga bodo klicali Tommie.

Obema družinama iskreno čestitamo in želimo srečo in božji blagoslov pri vzgoji.

Veselje v družini Kidjemet-Bos je skalilo *nenadna smrt* očeta Jožefa Bos.

Naši bolniki: V Leutu sta se zdravila ga. Mila Korelc in g. Johan Sintič. Ga. Mila se je ponesrečila na cesti, g. Johan v rudniku. — V Watershei-u so bili ali so v zdravniški oskrbi: ga. Marija Vovod, ga. Terezija Iščič, ga. Slavka Kidrič, ga. Škorjanc, g. Branko Pretner in g. Adolf Robač. Manjši operacijski poseg je imel g. Bruno Mlekuž iz Zwartberga. — V Genku sta bili v bolniški negi ga. Angela Globokar, naša dolgoletna pevka, in ga. Božič, obe iz Eisdena. — V Lanakenu je bolniško oskrbovan g. Mathias Zupan.

Vsem našim bolnikom pošiljamo posebne pozdrave.

Po službi božji ob zlatem jubileju Društva sv. Barbare v Eisdenu, Belgija.

francija

PARIZ

Maša za Slovence je vsako nedeljo ob petih popoldne v cerkvi sv. Terezije Deteta Jezusa v CHATILLON-u, poleg Slovenskega doma, Impasse Hoche.

Slovo od naših misijonarjev: V nedeljo, 13. in 20. januarja, smo se poslovili od naših novih misijonarjev, ki so bili nekaj časa v Parizu, kjer so čakali na potrebne vize. Naša skupnost jih bo zelo pogrešala, tako smo se jih v kratkem privadili: 23. 1. sta odšla na Madagaskar, kjer je že več slovenskih misijonarjev, duhovnik ljubljanske škofije *Klemen Štolcar* in laični misijonar *Marko Vilfan* iz Slovenske vasi v Argentini, 27. 1. pa je frančiškanski pater *Milan Kadunc*, ki je tudi spreten mizar in je veliko pomagal pri našem Domu, odšel v Afriko, v Togo, kjer je delujeta kot misijonarja dva naša frančiškana Evgen Ketiš in Hugo Delčnjak (slednji je prav te dni prišel za par mesecev v Pariz na teološki študij).

Pri maši smo ti dve nedelji zbrali za misijonarje 650 F. Našim misijonarjem želimo obilo božjega blagoslova in božje pomoči pri njihovem delu!

Naši rajniki: V Lanklaar-u je nenedoma umrl g. Jožef Bos, soprog ge. Štefke Gorjan. Bil je dober človek. Ge. Štefki, otrokom in ostalim sorodnikom ob težki preizkušnji izrekamo krščansko sožalje.

Naša Velika noč bo kot lani: blagoslov jedil, spoved itd. V Eisdenu bo »vstajenje« ob 6. uri zjutraj, nato kratko velikonočno srečanje v dvorani.

Pridite! Obvestite in povabite tudi druge!

CHARLEROI-MONS-BRUXELLES

V župni cerkvi sv. (Jerneja) Bartolomeja v Châtelineau se je 12. januarja t. l. cerkveno *poročil* g. Drago Zrinski iz Fleurus-a z gdč. Marijo Santoro, po rodu Italijanko. Mladi družini čestitamo in želimo srečo in božjega blagoslova na skupni življenjski poti!

V čim večjem številu pridite na tradicionalno *slovensko prireditev*, sedaj imenovano »SLOVENSKA VESELICA '80«, ki bo v četrtek, 1. maja 1980, v župnijski dvorani »Familia« v Gilly-Haies, Charleroi.

Odlikovanec univ. prof. dr. Francè Žajdela.

Ob tem se mora tudi vsakdo izmed nas vprašati, ali kaj žrtvujemo za misijone in kaj mi napravimo za rast božjega kraljestva med nami.

Visoko odlikovanje slovenskega znanstvenika: 5. febr. je osebni zastopnik francoskega ministra za zdravstvo izročil visoko odlikovanje svetovno znanemu raziskovalcu raka dr. Francetu Žajdeli. Univerzitetni profesor, zdravnik dr. Francè Žajdela vodi na Univerzi v Orsay pri Parizu oddelek za študij raka; za svoje delo je že pred leti dobil lepo odlikovanje, tokrat pa je bil imenovan za »Officier du Mérite National«.

Naš ugledni znanstvenik, ki vedno rad prihiti v našo skupnost (ko smo leta 1966 blagoslovili zastavo Društva Slovencev v Parizu, je bil njen bo-ter), kadar ni zadržan pri svojem delu ali ni na potovanju širom sveta, kamor ga pogosto kličejo kot enega največjih strokovnjakov za raka, bo v nedeljo, 9. marca, imel po maši v Domu predavanje o raku, nato bomo pa skupaj proslavili njegovo odlikovanje.

Kdor želi kaj vedeti o raku iz prvega vira od znanstvenika, ki se že dolga leta posveča študiju tega perečega vprašanja, naj ne zamudi te edinstvene prilike, kjer bo vsakdo lahko postavil svoja vprašanja!

LA MACHINE (Nièvre)

Skupno mašo bomo imeli v nedeljo, 16. marca, ob devetih zjutraj.

Zahvala: Vsem, ki so ob naročnini »Naše luči« priložili kaj za naš me-

sečnik, pristrčna zahvala, saj se Naša luč vzdržuje samo iz naročnin!

Vseslovensko romanje v Lurd bo od 7. do 12. julija: pridejo romarji z bolniki iz domovine, Slovenci iz Trsta in izseljenci. Kdor se romanja misli udeležiti, naj se čimprej prijavi pri svojem duhovniku!

V Slovenski pisarni v Parizu lahko naročite *francoski prevod dveh slovenskih povesti*: Josip Jurčič, »La vengeance du tzigane« — »Jurij Kozjak« (30 F in poština); Karel Mauser, »Yerné, le fils du défunt« — »Sin mrtvega« (26 F in poština).

MELUN (Seine-et-Marne)

Skupna maša za naše rojake bo v nedeljo, 9. marca, ob devetih zjutraj v poljski cerkvi v Dammarie.

SLOVENSKI DOM V PARIZU

Pri delih v dvorani je bilo kočljivo vprašanje, kdaj bo vlita betonska plošča za tlak, vse to pa je bilo zavisno od vremena in od tega, kdaj bo podjetnik lahko dobil že zmešani beton, ker je bilo potrebnih kar 15 kubičnih metrov. Iz tehničnih razlogov tega dela ni bilo mogoče opraviti v soboto, je pa bilo glavno delo srečno in dobro opravljeno 4. in 5. februarja. Vsem, ki so 4. 2. pustili svoje delo in so prišli pomagat, lepa zahvala!

Upamo, da bomo zmogli še vsa druga potrebna dela in opremo, da bo dvorana tako lahko čimprej služila svojemu namenu. Vse pa zavisí od tega, koliko bo pomoči pri delih in koliko bo na razpolago potrebnih finančnih sredstev.

Vsem dobrotnikom se za pomoč zahvaljujemo; vemo, da nekateri od tega direktno ne bodo imeli koristi, imajo in imeli pa bodo prijetno zavest in ponos, da so po svojih močeh prispevali za skupno stvar, nekateri res z veliko žrtvijo.

Darove pošiljajte na poštni čekovni račun:

C. C. P. PARIS 19285 04 F
MISSION CATHOLIQUE
SLOVENE
3, Impasse Hoche
92320 CHATILLON.

PAS-DE-CALAIS in NORD

Postni čas je čas priprave na največji praznik cerkvenega leta — Gospodovo vstajenje.

Duhovne obnove v marcu nam bodo pomagale in nas duhovno poglobile:

2. marca ob 16.30 v Tourcoing (samostan Pomočnic duš v vicah, Rue d'Austerlitz);

9. marca ob 16.30 v Armentières (N. D. de Lourdes);

15. marca ob 17. uri v Vendin-le-Vieil, Fosse 8;

16. marca v Lille ob 16.30 (Pomočnice duš v vicah, Bd. de la Liberté);

23. marca v Cambrai ob 17. uri ali po dogovoru;

28. marca ob 16. uri v Wingles;

29. marca ob 17. uri v Arras.

30. marca ob 17. uri v Croisilles.

Obredi velikega tedna: v četrtek in petek v Bruay-en-Artois ob 17. uri; *Liévin* ob 19. uri.

Velika sobota: *Bruay-en-Artois* ob 19. uri; *Liévin* ob 21. uri.

Blagoslov jedil: Méricourt ob 11. uri; Liévin ob 12. uri; Bruay ob 13. uri.

Velikonočne maše bodo po nedeljskem urniku.

V Mericourtu sta bila *krščena*: 26. januarja Barbara Marija Zofija Byczek; 3. februarja Mihael Jovanovič.

26. januarja sta si dala *zakrament sv. zakona* Jean Byczek in Katarina Šuštar.

Vsem čestitke in obilo božjega blagoslova!

Na kliniki v Seclin-u je 25. januarja *dotrpel* po dolgi in hudi bolezni Alojzij Tomšič v svojem 84. letu življenja. Doma iz Mirne na Dolenjskem je odšel mlad iskat kruha v tujino, da je mogel svoji devetčlanski družini preskrbeti in vzgojiti. S svojo pred 11 meseci umrlo soprogo je moral trdo delati in varčevati. Dva sina sta prezgodaj odšla pred njima v večnost.

Po vojski sta šla za nekaj let v domovino, toda vrnila sta se v Francijo k svoji hčerki dragici, ki je zanju lepo skrbela in jima stregla z vso požrtvovalnostjo. Pogreb je bil ob velikem številu rojakov in domačinov 28. januarja v Winglesu, kjer je bil položen v družinsko grobnico.

Otrokom in številnim sorodnikom

naše iskreno sožalje! Naj se pokojni odpočije v Bogu od svojega truda!

TUCQUEGNIEUX-MARINE

Moj vnuk Jožek mi rad zapoje pesem »Eno rož'co ljubim . . . ; dom nje pri otrocih in v nebesih je, srca zadovoljnost rož'ci je ime«.

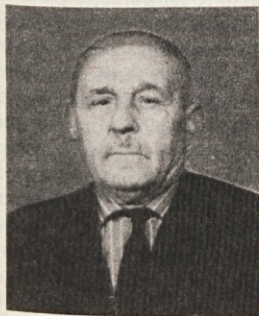
Res, »lepo je biti mlad, imeti v srcu polno nad«. Žal, mladostno, stoodstotno upanje ne traja dolgo! Človek kmalu opazi, da si je »gradove svetle zidal v oblake«. Pojavijo se bridka razočaranja in hude preizkušnje: »žalost za veseljem mora biti.«

Tako je življenje mnogih mater. Tu di slovenski ženi *Francki Bertolero*, rojeni Lipužič, ni bilo prizaneseno. Vse prezgodaj je izgubila svoje dobre starše, nato še moža in edini sin je bil ubit v Alžiriji. Nič čudnega, da se ni mogla upirati boleznim in trpljenju, katerega jo je Stvarnik končno rešil. Upamo, da je zdaj zopet našla »srca zadovoljnost v nebesih«, kakor pravi zgoraj omenjena pesem. Želimo ji to. Zelo prizadeti sorodniki pa naj vedó, da tudi mi žalujemo z njimi.

Naš *izseljenski duhovnik* nam pride maševat vsako drugo nedeljo v mesecu. Ne boji se ne mraza ne slabosti in nevarne poti. Vsa čast mu in hvala! Enako pa tudi tistim, ki kljub vsem oviram in kizmskim nadlogam redno prihajajo k *slovenski službi božji*. Le tako naprej, pa še druge pripeljite s seboj!

J. J.

Pokojni Alojzij Tomšič
iz Winglesa.

nemčija

OBERHAUSEN

Telegram iz Moersa: Pozdravljamo vas s pustovanja 10. 2. zvečer — STOP — Imeli smo se nylon — STOP — Igrali so naši »Vasovalci« — STOP — Postrežba za prominenco — STOP — Zmanjkalo jedi in pijače — STOP.

O ostalem razpoloženju naj spregovori naslednja »poezija«:

*Kurenta veseli čas
je povsod — tudi pri nas.
Vsi se danes veselí,
pustne šeme in ljudje.
Danes vse je dovoljeno,
vse je malo prismojeno.
Vsak si lahko obraz namaže,
se obleče al' vse kaže.
Danes lahko se spakuješ
in poljubčke obljubuješ.
Toda tu previden bodi:
brez maske bolje ne povsodi!
Previden mora biti vsak,
naj bo star ali pa mlad.
Zlasti če koga obiraš
ali se za kom oziraš,
iščeš tu in tam napake,
zasleduješ mu korake.
Besed biló je izgovorjenih,
ušes kar tisoč zastrupljenih.
Zakaj si tros'mo vstrep na pot,
plevel pač raste vsepovsod?
Trebá ga je izruvati,
pota dobro osnažiti,
da ne bomo mi Slovenci
med koprive spadali.*

*Je med nami tudi cvetje,
od njih petja vsak prevzet je:
zbor naš vrli »Slovenski cvet«,
ki misli dolgo še živet'.
Seveda to le možno je,
da ga ne obirajo ljudje,
ki niso nikdar zraven b'li,
da lahko bi povedali,
kak' smo se slabo obnašali.
Napake vsak od nas ima,
pa tudi nekaj lepega.*

*Težavice pač vsak ima
al' z linijo ali doma.
Včas' denarja primanjkuje,
včas' skušnjava zapeljuje.
Predvsem za moške to velja:*

*če mlada punčka jim žmiklja,
že slinijo si ustnice,
a ona pravi: ne, ne, neee!*

*Težav teh žene nimamo,
se zakona zavedamo.
Res dober mora tisti bit',
ki nas bi hotel ulovit'.
A včasih čudež se zgodi,
a to se ženi oprostí.*

*Kaj pa je z mladino našo:
ubogati zna krasno.
Zjutraj, ko prepozno že zvoni,
vstane se, al' kar naprej spi.
Obleke jih čakajo zlikane,
oprane,
oni pa kar smuk! v kavbojke
razcapane.
Za zajtrk časa ni — »adijo!«
Cekarji komaj še zdržijo,
ne le od knjig in šolskih stvari
— notri je polno porno-revij.
Lasje so enaki pri njem in pri
njej,
zato ne pomaga ne »joj!« in ne
»jej!«.*

*Pridiga danes je dolga bilá,
mal' oznanila in malo gorjá.
Ko se sedaj od vas poslavljám,
vas vse prav iz srca
pozdravljam.*

Vaša Fani iz Moersa

HILDEN

Staremu letu v slovo se nas je nekaj slovenskih družin iz Hildna pri Düsseldorfu spremenilo v eno samo veliko družino. Naš namen je bil v domači družbi dočakati novo leto, kar nam je res zelo lepo uspelo. Tega praznovanja — *silvestrovanja* v domačem krogu so bili tudi naši otroci zelo veseli, saj so lahko bili ves večer zraven staršev.

Ženske so že doma pripravile jedáčo in jo prinesle s seboj, medtem ko so možje preskrbeli dobro kapljico za suha grlá; tudi domačega cvička ni manjkalo.

Posebno pa je zaživeló v našem »Slovenskem centru« (Theresien-Schule), ko sta naša dva muzikanta začela servirati polke in valčke. Pridno sta raztegovala harmoniki, mi pa, kateri tej umetnosti nismo kos, smo se veselo vrteli v novo leto in še dol-

Del naših rojakov na silvestrovanju v Hildnu pri Düsseldorfu.

go potem, ko so počili zamaški šampanjskih steklenic.

V tej živahni družbi nam je čas kar prehitro pretekel. Ko smo se ob jutranji zarji razhajali in se poslavljali, smo sklenili, da se še večkrat snide-mo.

M. R.

FRANKFURT

Naše mesečno srečanje je lepo uspelo. Prvi del srečanja smo uporabili za razgovor o prof. Küngu, ker so prav to nedeljo pri nemških mašah brali škofovsko poročilo o njem. Mi smo se zadovoljili z razgovorom, ker večina ni vedela, zakaj sploh pri vsem gre. Je to stvar učenih ljudi, ne pa predmet vsakdanjih pogovorov, vendar so bili navzoči pojasnil zelo veseli. Poskušamo biti bolj obveščeni kristjani, poznati tudi naše probleme, da moremo razpravljati tudi o krščanstvu.

Po tej strokovno obarvanem pogovoru smo posedeli še pri mizah in imeli manj težke razprave — novice

Pokojni Franc Kus iz Licha.

iz našega vsakdanjega življenja, kar je bil bolj prijeten klepet.

LICH

Enkrat na mesec se srečamo v tem kraju.

Boleče je med nami odjeknila vest, da je med božičnimi prazniki doma umrl naš stalni obiskovalec Franc Kus, star komaj 35 let. 12 let je delal kot mizar v Lichu. Doma si je zgradil hišo, ki še ni čisto dograjena. Zapuščča ženo in dveletno hčerko. Prizadeti družini izrekamo iskreno sožalje. Posebej smo se pokojnega spomnili pri sv. maši.

SEVERNA BAVARSKA

Ingolstadt — Nürnberg — Regensburg

Ko sem v Ingolstadt v nedeljo povabil lanske prvoobhajance za naslednjo nedeljo k spovedi, sem med drugim rekel, da se ne bom ustrašil, če stopi v spovednico tudi kdo od odraslih. To je pri prisotnih vzbudilo hudomušen nasmeh, ki mi je dal vedeti, da se lahko tudi v cerkvi lahko počutimo sproščeno — in končno tudi v spovednici.

Velikokrat sem že doživel, da so se rojaki nerodno izgovarjali, ko sem pred Božičem ali Veliko nočjo pred mašo vprašal, če želi kdo k spovedi. Rekli so, da bodo šli k spovedi za praznike doma, v Sloveniji. Imel sem vtis, da je bil to skoraj vedno le izgovor v zadregi — kot da bi bil kdo prisiljen iti k spovedi.

Sicer pa imam vtis, da spoved vse bolj postaja naštevaje nepomembnih malenkosti — o resnih problemih

svojega življenja pa kratko malo ne maramo govoriti. Mislim, da ni ta pojav značilen le glede spovedi, marveč v našem življenju sploh. Čim poseže-mo v medčloveške odnose, kaj hitro opazimo, da ni lahko biti odkrit, iskren, da se radi skrijemo za zunanjo fasado.

Do znancev znamo biti »presneto« prijazni in vljudni, postrežljivi, za hrbtom pa znamo takoj svoji sosedji naštetii vse njihove resnične in izmišljene napake. Če pa je pri naših sosedih ali znancih kaj narobe, potem imamo šele pravo veselje, potem se šele vrta naš jezik in naša domišljija je takrat naravnost neizčrpna.

Če je to delček karikature, nič ne škodi. Nekaj podobnega se dogaja tudi v družinskih odnosih. Nerešene težave se kopičijo, ker nismo sposobni odkritega pogovora, prepripi se množijo; kdaj pa kdaj »eksplo-dira« a ta čudoviti vlak življenja le počasi sopiha naprej. In mi smo zadovoljni. Res zadovoljni? Teško bi verjel! Vidi-mo morda, kaj je pri vsem tem narobe? Morda le kdaj in še takrat le za trenutek. Lažje je živeti iz dneva v dan in si ne zastavljati tako neprijetnih vprašanj. Tako se nam vsaj zdi.

V tej nesposobnosti *biti iskreni* sami do sebe in do sočloveka, v nesposobnosti »pogledati se v ogledalo« in imeti pogum videti, kakšni v resnici smo, je korenina našega »odpora« do spovedi. Zato tudi vsi naši izgovori in opravičevanja.

Ne glede na spoved, marveč v življenju sploh, je naš občutek za to, kaj je dobro in kaj je kljub vsemu zlo, otopel. Temu občutku lahko končno rečemo v e s t. Duševnost sodobnega človeka je v tem smislu podobna pohabljenцу — je do neke mere paralizirana. S tem smo se končno sprijaznili. In to je resnično zlo, brez dvoma največje zlo našega življenja. Vse bolj me spremlja mučno spoznanje, da je naše življenje tako *pozurno*, da se odzivamo le še zunanji prisili. Zgovoren primer: Zavedamo se, da moramo plačati kazen za prometni prekršek, če nas je policaj zalotil; vemo, da moramo plačevati davek, da se moramo držati tega, kar družba od nas zahteva. Dobro vemo, da bi sledili ukrepi oblasti, če se tega ne bi držali.

Letošnje pustovanje naših rojakov v Erlangenu.

Krst Tomaža Dominka v cerkvi sv. Konrada v Nürnbergu.

Morda smo Boga v preteklosti velikokrat prikazovali kot strogega Sodnika, morda je bilo tudi v verskem življenju veliko zunanje prisile. To marsikomu — čeprav že leta in leta ni videl cerkve »od znotraj«, kakor pravimo — služi za izgovor. A čemu se izgovarjati? Zaradi duhovnika? Nesmisel! Zaradi sebe? Potem smo ali neiskreni, ali pa je v nas še vedno negotovost, so v nas še vedno nerazčiščena vprašanja. Mirno in brez očitka vesti si upam reči: Spoved naj bo naše s v o b o d n o dejanje ali pa se raje izognimo »neprijetni« spovednici!

Kako smo čudni! Kako smo občutljivi, kako hitro rečemo: »To je pa farško!« In to seveda z nekoliko zaničevanja do vsega, kar še »diši« po veri. Ko gledam, kako se stiske življenja kopičijo, kako se grmadijo nerešena osebna, družinska in druga vprašanja in kako marsikdaj sledi brodolom kot logična posledica našega omalovaževanja resnih vprašanj, se spomnim besed znanega slovenskega psihiatra. Ta je enkrat mesečno prihajal v obrobno slovensko mesto. Pred njegovo ordinacijo so čakala predvsem dekleta, ki jih je življenje tako ali drugače »povozilo«; splav za splavom, menjavanje partnerjev, lahkomišelnost in še marsikaj. Posledice: psihična iztrjenost in iskanje pomoči pri psihiatru.

V pogovoru s svojim sošolcem, du-

hovnikom, je psihater skoraj obtožujoče zanergal: »Kaj pravzaprav počnete vi, duhovniki! Vsa ta dekleta bi morala iskati pomoči v spovednici in ne v moji ordinaciji!« Bil je prepričan, da je globoko in podzavesti teh deklet občital občutek krivde, ki se ga niso mogle znebiti. Tudi pogovor s psihiatrom jim tu ni mogel veliko pomagati.

Nekaj podobnega se dogaja v našem življenju. Naše »tujčevanje« je nagradilo marsikaj, veliko stvari se je v našem življenju »zavozljalo«. Tega si velikokrat niti nočemo priznati. Ko »poči«, pa je že prepozno. Velikokrat bi potrebovali odkritega pogovora s psihiatrom, a prav tako odkritega pogovora s spovednikom. K temu pa nas ne more prisiliti noben zakon, nobena zunanja prisila. Pomagamo si lahko le, če si sami hočemo in želimo pomagati.

Ko smo že v pustnem času, je dovoljeno marsikaj, tudi nekaj hudomušnosti. Pustni »u-u-u!« brezskrbni vzklik »norega« veselja se v pripetljah življenja marsikaj spremeni v »o-o-oh!«, turobni vzklik neprijetnega in bolečega spoznanja. To ni na žalost noben »farški« argument, marveč izkušnja življenja... Želim vam uspešno borbo s težavami in zapleti življenja, predvsem pa poguma, pogledati se v ogledalo, ne samo tisto na steni ali v kopalnici, marveč v o g l e d a l o d u š e !

Saj ni vse tako »neusmiljeno« resno. Življenje zahteva tudi resnično sprostitev, otroško veselje sredi vseh skrbi in težav. Saj smo sredi pustnega časa — čeprav boste to brali že sredi posta.

Prvo soboto v februarju smo se z rojaki iz Erlangena zbrali v prijetni župnijski dvorani k slovenskemu *pustovanju*. Treba je priznati, da se znajo Slovenci v Erlangenu dobro »pripraviti«. Tako ni manjkalo niti dobre vrčka piva, ne dobre vinske kapljice, ne krofov, ne domačih klobas in predvsem ne dobrega razpoloženja. Po prvih taktih plesnega razpoloženja smo lepo po domače zapeli.

Tudi naši najmlajši so imeli svoje veselje. Skrbni tonski tehnik Dolfe je pripravil plesno glasbo tudi zanje. Sproščeno so se zavrteli in bili ponosni, da imajo iste pravice kot odrasli.

Naslednjega dne, v nedeljo 3. februarja, je v Nürnbergu, v cerkvi sv. Konrada ob udeležbi verskega občestva postal *božji otrok* in član Cerkve Tomaž Dominko. Staršem ob rojstvu in krstu prvorojenca iskreno čestitamo.

STUTTGART-okolica

Plodni informativni večeri: V Stuttgartu ima vsaka katoliška župnija svoj otroški vrtec, nekatere celo po dva. Tako je v mestu 75 vrtcev v rokah naše Cerkve. Te vrtce obiskujejo tudi otroci iz družin tujih delavcev, med njimi domala vsi slovenski otroci.

V nedeljo, 13. januarja, smo povabili gospo Gertrudo Kolbe, referentinja za vzgojna vprašanja v otroških

Steklenice so komaj nečete, pa je že vse židane volje. Tako je v Stuttgartu, kjer se ljudje razumejo. Med tednom, ko je treba na delo, so obrazi bolj resni.

vrta, nastavljen pri »Karitasverband«, da informira slovenske starše o ustroju in ciljih *katoliških otroških vrtcev* v Nemčiji in posebej v Stuttgartu. K predavanju se je odzvalo veliko število slovenskih staršev in drugih interesirancev, tako da je bila farna dvorana pri cerkvi St. Konrad polna. Po predavanju so navzoči živahno posegli v debato in referentinja izrazila svoje predstave in želje.

Za voditeljice otroških vrtcev smo priredili na željo gospe Kolbejeve dva posebna informativna večera, da jih informiramo o stanju v naši domovini (Sloveniji in Hrvaški) ter jim predstavimo življenje in delo naše izseljenske župnije na Württembergem. Za dekanat Bad-Cannstadt je bil informativni večer 28. januarja in se ga je udeležilo 20 otroških vrtnaric. Za dekanat Stuttgart-Mitte pa je

bil informativni večer 31. januarja in udeležilo se ga je 25 otroških vzgojiteljic. O položaju v Sloveniji je obkraj referirala naša socialna delavka, gospa Oblakova, o položaju na Hrvaškem pa hrvaški socialni delavec, gospod Čutura. Delo slovenske župnije v vsej pestrosti smo prikazali v filmu »Neue Heimat in der Kirche«, ki je našel velik odjek in pozitivno oceno.

Izleti v filmu: Za prvomajski praznik 1978 smo bili na izletu v Parizu in 1979 v Rimu. Naš filmski amater, g. P. Kajzer iz Stuttgarta, je na potovanju pridno lovil vtise s filmsko kamero. V nedeljo, 13. januarja letos, nam je svoj film pokazal v Stuttgartu.

Zanimiv spomin za udeležence in odličan prikaz za vse gledalce! Naj sprejme tudi na tem mestu naše čestitke!

Lepo je bilo v Oberstenfeldu: Na pobudo nemškega župnika Klöppinga so rojaki iz Oberstenfelda priredili v soboto, 2. februarja, *pustni večer* in nanj povabili tudi nemške, hrvaške in italijanske znance.

To so res fantje »od fare«: šest župnikov iz petih narodnosti (od leve na desno): Italijan, Slovenec, Nemec (dekan Bauer iz Stuttgarta), Portugalac, Nemec, Hrvat. Tako so se postavili po konferenci v Stuttgartu.

Pri otvoritvi večera je župnik Klöpping posebej nagovoril slovenske družine, ki jih smatra za polnovredne člane svoje fare. V dvorani, kjer se je zbralo okrog 80 gostov, je vladalo ves čas prijetno in veselo razpoloženje. Na razpolago so bile kranjske klobase s kislim zeljem in sladka kapljica iz okoliških gor. Vesele pesmi ni manjkalo in seveda vmes tudi vriskov ne. Vsi gostje so celó skupaj zapeli »Mi se imamo radi«, kar je bilo posebno Italijanom zelo všeč. Ob domačih vižah našega štajerskega harmonikarja so se potem vrтели do poznih nočnih ur. No, lepo je že bilo v Oberstenfeldu!

MÜNCHEN

Spet smo *pustovali*, spet je bilo lepo in veselo. 500 odraslih in 50 otrok, to je kar lepa skupina! In toliko nas je bilo. Ko bi prišli vsi, ki so dobili sporočilo ali vabilo, bi nas bilo trikrat, štirikrat toliko!

Kot običajno je tudi to pot nosil levji delež prireditve kvintet. Igral je g. Landekar s svojimi muzikanti in požel enodušno pohvalo vseh udeležencev: igranje je bilo v vseh ozirih na višini.

Srečolov je bil razprodan v rekordnem času, čeprav je bilo 3000 srečk. Glavni trije dobitki so odšli v Maribor

Veselica se začne tedaj, ko takole zaplešemo. (Prizor z družabnega večera med rojaki v Stuttgartu.)

Na pustovanju v Münchnu je bilo veliko družin . . .

. . . in seveda tudi otrok.

(gramofon-radio-magnetofon za 640 mark), v Novo Gorico (sesalec za 200 mark) in v Šmarje pri Jelšah (jediilni pribor za 100 mark). Ostalih 297 darov se je razpršilo po vsej Sloveniji.

Pri veselih tekmah so se pomerili moški v izposojenih rokah, ženske v tekmovanju ladjic, moški in ženske pa v odkrivanju in pokrivanju s klobuki.

Tudi otroci so prišli na svoj račun: sestavili so kačo, ki se je potem vila med mizami po celi dvorani in pozdravljala goste z »Dober večer!« Na koncu so zaplesali na melodijo »Marko skače« nekakšen kolo.

Dvorana je bila odeta v modro, skrivnostno ozračje grajskega vrta, ki ga je poudarjalo tudi okrog odra zgrajeno grajsko pročelje. Mize so bile prav tako modro pregrnjene in okrašene s posebnimi steklenicami in kozarci.

Domačnosti in veselja je bilo na pretek in enoglasna sodba je bila, da je bilo lepo, prijetno, zabavno.

Naše običajno župnijsko življenje se razvija predvsem okrog nedeljskih maš, ki jih skušamo oblikovati sveže, živahno (petje, lep prostor, ministranti, vodenje maše), in okrog sobotnega tečaja, kjer odraščata naš mladi rod v veselem, iskrenem, domačem vzdušju. Temu dvojemu se pridruži seveda še marsikaj: razgovori z ministranti, vaje za ljudsko cerkveno petje, priprava prvoobhajancev in birmancev, vaje za materinski dan, pevske vaje dekleškega kvarteta,

obiski po bolnicah, ječah in družinah, prevodi, izpolnjevanje obrazcev, posredovanje pri podjetjih . . .

Krščena sta bila: Denis Jurkin, sin Boška in Marije, roj. Bobnar, in pa Andrej Iljaš, sin Ivana in Marije, roj. Belobrk. Staršem čestitamo, fantkoma pa želimo vse dobro v življenju!

Zelo nas je pretresla novica, da je 16. decembra umrl v Ptujtu naš dobri znanec g. Marko Verlak, star komaj 31 let.

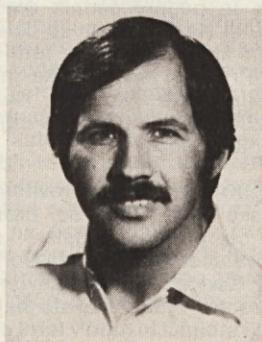
Pokojni Marko je bil doma v Pragerskem, v družini s šestimi otroki — kdo ne pozna njegovega očeta, belolasega, krepkega moža, ki se redno udeležuje naših prireditev in ima za vsakogar dobro, pogumno besedo, in njegove matere, vselej prijazne in prijetne? Marko se je izučil za natakarja in prišel leta 1969 v München. Tu je spoznal neke nedelje na poti k slovenski maši Ljudmilo Vičar iz Juršincev in se 1973 z njo poročil. Dobil sta hčerko Vesno. Jeseni 1974 so

se preselili v Osnabrück, kjer sta po štirih letih mislila mlada zakonca prevzeti gostinski lokal, pa je vmes posegla Markova bolezen. Sicer se je bolezen še nekaj časa vlekla, a rešitve ni bilo več. Marko se je zdravil v domovini in tam tudi umrl. Na srečanje z Bogom se je dobro pripravil. Pokopali so ga v Juršincih.

Marka smo poznali kot vedno dobre volje in nasmejanega. Gledal je živo, skoraj malo poredno, bil je zgovoren, odgovora ni ostal dolžan, če je čutil prijateljsko družbo. Z ženo sta se odlično razumela in, ko mu je postalo jasno, da za zanj ni več rešitve, ni mogel doumeti, kako da se mora razdreti družina, kjer se imajo med seboj tako radi. Res, božji načrti so nerazumljivi. Vemo le to, da se nič ne zgodi brez božje volje in da Bog vse ureja z neskončno ljubeznijo do nas.

Naj bo ta misel v tolažbo težko prizadeti mladi, dobri Markovi ženi in njegovim staršem, bratom in sestram! Marka pa se bomo spominjali v molitvi, da bi ga Bog čimprej sprejel k sebi v veselje in svetlobo, kamor je odšel malo pred nami.

G. Marko Verlak.

nizozemska

LINDENHEUVEL — Društvo sv. Barbare je na družinskem večeru, o katerem smo že poročali, poleg zvestega člana g. Jožefa Mavriča počastilo tudi go. Marijo Rojnik, ki že dol-

ga leta oskrbuje venec za vinsko trgateg in je sploh zvesta članica naše skupnosti. Ga. Marija je pri svojih 70 letih še vedno mlada, vedno vesela in pripravljena sodelovati pri vsaki dobri stvari. Gospa Marija, hvala Vam in še na mnoga leta!

NIEUW EINDE — Naše polnočnice so se udeležili tudi številni tujci. Po maši je pevcem vsa cerkev spontano zaploskala.

»Škrjanček« je za svojo 6. obletnico privabil večino naših družin s tega področja. Pri maši je prepeval »Zvon«, po maši pa so »Škrjančki«, naši najmlajši, zapeli pod vodstvom njihovega učitelja g. Ada Hamersa izredno občuteno nekaj priložnostnih pesmi. Odbor, ki ga vodijo naše dobre gospé, je vse navzoče pogostil s pijačo in prigrizkom. Po živahni tomboli se je ob spremljavi harmonike g. Slavka Strmana oglasila slovenska pesem, pri kateri so vsi sodé-

lovali. Občutili smo, kako prijetno, kako družinsko je, »kjer bratje prebivajo skupaj«. Hvala vsem, ki so se žrtvovali za skupno stvar!

HEERLERHEIDE — V decembru je Društvo sv. Barbare z miklavževanjem naši mladini napravilo veliko veselje.

Konec januarja je »Folklorna« imela svojo letno prireditev. Vstopnice so bile že vnaprej razprodane. Mlajši in starejši so nastopili z nekaj plesi. Prosto zabavo je v splošno zadovoljstvo vodil ansambel Slavka Strmana. Večina mlajših je bila zaposlena s postrežbo. G. Teunissen, soprog ge. Ane Svet, in g. Taschauer soprog ge. Tini Strman, sta napekla 2500 čevapčičev. K lepemu uspehu in pridnemu sodelovanju iskreno čestitamo.

Naši bolniki: V bolniški oskrbi sta bila g. Anton Antlejš in ga. Selič, oba iz Hoensbroeka. G. Franc Drenovec

se zdravi na domu v Brunssumu. V Hospicu v Brunssumu sta pa ga. Železnik in g. Hladin. Vse naše bolnike prav iskreno pozdravljamo in jim želimo skorajšnje okrevanje.

Naša Velika noč: Že sedaj opozarjamo na velikonočno vstajenje, ki bo tudi letos v velikonočnem jutru, 6. aprila, ob 7.40 uri v Heerlerheide.

švica

Slovenska misija v Švici sporoča, da v Zürichu dobi *novo telefonsko številko*. Pisarna na Schaffhauserstr. 466 ima številko 01/301 31 32, zasebno pa: P. Fidelis 01/301 44 15. Nova številka bo začela delovati 18. marca t. l. ob 22. uri. Toliko v vednost!

slovinci ob meji

KOROSKA — Koroška dijaška zveza ima svoj lutkarski klub. Ob novem letu so lutkarji dobili mali bus IMV 2200, ki ga je darovala Skupnost otroškega varstva Slovenije. — Dom »Sodalitas« v Tinjah je v januarju organiziral 10-dnevni izobraževalni tečaj za mlade fante nad 17 let, ki naj bi bil nadomestek za kmetijsko šolo. — Krščanska kulturna zveza v Celovcu je izdala almanah »Setev in žetev«. V njem je obdelano in ilustrirano kulturno življenje koroških Slovencev v zadnjih devetdesetih letih. Cena je 150.— šilingov. Naroča se v Mohorjevi hiši. — Mešani pevski zbor »Srce« iz Dobre vasi se je 27. januarja predstavil v domačem kulturnem domu v novih nošah. — Slovensko prosvetno društvo »Rož« iz Št. Jakoba je pripravilo dramo španskega klasičnega dramatika Calderona de la Barca »Stanovitni princ« in jo občinstvu predstavilo v farni dvorani. — V dvorani Slomškovega doma v Celovcu je tamkajšnja Katoliška prosveta pripravila predavanje g. Vinka Zaletela o Argentini in njenih Slovencih. — V januarju so organizirali srečanje absolventov slovenskih srednjih šol v Tinjah. Sreča-

nje je bilo duhovnega značaja. — Na koroškem prvenstvu v skokih v Zahomcu je zmagal član Športnega društva Zahomec, rojak Hans Wallner. — Na interpelacijo »Našega tednika« pri ravnateljstvu državnih železnic v Beljaku zaradi kaznovanja dijakov, ki so zahtevali vozne listke v slovensčini in jih niso dobili, pa so se vozili potem brez listkov, je ravnateljstvo odgovorilo, da dijaki izzivajo, »ker govorijo slovensko«. — 26. januarja se je vršil v Slomškovem domu v Celovcu seminar Kluba slovenskih občinskih odbornikov. Seminarja so se udeležili slovenski občinski odborniki iz 15 občin. — Zveza koroških slovenskih organizacij je obsodila nastop bilčovškega župana Hanzija Ogrisa proti slovenskim napisom v občini. Ogris je socialistični župan in podpredsednik omenjene zveze. — Na Obirskem so ustanovili Športni klub »Obir«. — V farni cerkvi v Št. Primožu je Katoliška mladina priredila otroški koncert. Nastopili so različni otroški zbori iz Podjune in Spodnjega Roža.

GORIŠKA — Pod pokroviteljstvom orgelske šole, ki jo vodi prof. Bergant, sta priredila orgelski koncert njegova učenca organista Boris Stacul iz Gorice in Hilarij Lavrenčič iz Doberdoba. Nastopila sta najprej v goriški stolnici in nato v farni cerkvi v

Doberdoba. — Goriški nadškof Cololin je 10. januarja predsedoval sestanku slovenskih duhovnikov goriške nadškofije. Glavni predmet pogovorov je bila priprava škofovih vizitacij po slovenskih župnijah. — V mali dvorani Katoliškega doma v Gorici je bilo 20. jan. skioptično predavanje o obisku goriških rojakov pri izseljencih v ZDA, ki je potekal zadnje pomlad. — Na Goriškem pripravljajo nove mejne prehode. Najtežje čakajo na odprtje prehoda v Ulici sv. Gabrijela, ki je podaljšek Erjavčevega drevoreda v Novi Gorici. Dela na mejnem prehodu Štandrev-Vrtojba so v teku. V načrtu je tudi, da postane prehod Plešivo-Medana prehod prvega reda. — V Gorici so praznovali 3. februarja nedeljo katoliškega tiska. Prireditev je bila v Katoliškem domu v Gorici s kulturnim in zabavnim programom.

TRŽAŠKA — Zveza cerkvenih pevskih zborov v Trstu je priredila v stolnici božični koncert, ki se ga je udeležil tudi tržaški škof Bellomi. — Na praznik sv. Treh kraljev je bila v Nabrežini že tretjič »Revija božičnih pesmi«. Sodeloval je domači otroški zbor in cerkveni zbor iz Števerjana. — Društvo slovenskih izobražencev v Trstu prireja vsak ponedeljek kulturni večer s predavanjem in debato o vprašanih s področja kulture in

znosti. — V založbi »Istituto propaganda libraria« v Milanu je izšel prevod pesniške zbirke p. dr. Vladimira Truhlarja »V dnevih šumi ocean« pod naslovom »Nei giorni susurra l'Oceano«. P. Truhlar, rojen v Gorici, je bil dolga leta profesor na papeški univerzi »Gregoriana« v Rimu. Umrl je 4. jan. 1977. — 17. januarja je bilo sprejeto pri italijanskem ministrskem predsedniku v Rimu zastopstvo Slovencev iz Furlanije-Julijske krajine. Predstavnštvo je štel osem oseb, pet politikov različnih strank in 3 kulturni predstavniki (iz Beneške Slovenije). — Otroški zbor »Slovenski šopek« iz Mačkovej je 27. januarja priredil jubilejni koncert v gledališču »F. Prešeren« v Boljuncu. — Število mejnih prehodov v obe smeri tako na Tržaškem kot Goriškem pada. Leta 1978 je bilo na Tržaškem malo manj kot 29 milijonov. Leto prej 3 milijone več; leta 1970 pa nad 67 milijonov. Na Goriškem je bilo leta 1979 malo pod 11 milijonov prehodov, leto prej 4 milijone več.

SLOVENSKA BENEČIJA — Na praznik sv. Treh kraljev so v Čedadu obhajali »Dan emigrantov«. Govorniki so bili bolj pesimistični, toliko več veselja pa so napravili godci in pa igralci, ki so v odrski priredbi zaigrali Bevk-Predanovega »Kaplana Čedermaca«. — Ob 25-letnici smrti nepozabnega duhovnika Ivana Trinka je izšla v Čedadu spominska knjižica »Ivan Trinko«.

slovinci po svetu

ARGENTINA — V decembru, ko je na južni polobli poletje, so zaključili slovenske šolske tečaje. Učenci in dijaki so povsod priredili zaključne proslave. — Božična polnočnica, ki je bila na dvorišču Slovenske hiše v Buenos Airesu, je privabila številne rojake iz vsega Buenos Airesa. — Društvo »Svobodna Slovenija« je priredilo 14-dnevno počitniško kolonijo v Domu dr. Hanželiča v Cordobi. Letovalo je 31 fantov in 50 deklet. — Ob 80-letnici mladinskega pisatelja Mirka Kunčiča so v Mendози zaigrali njegovo mladinsko igro »Gorjančev Pavlek«. — Kot 105. publikacija je izdala Slovenska kulturna akcija v Buenos Airesu Bükvičevo delo »Zgodbe o zdomcih in še kaj«. — Šolarji 7. in 8. razreda Prešernove šole iz Buenos Airesa so taborili v Miramaru, 500 km

južno od glavnega mesta. — Slovenski srednješolski tečaj je zaključilo 41 dijakov. — Univerzitetni profesor dr. Vinko Brumen je obhajal 70-letnico. Rojen v Središču ob Dravi je študiral psihologijo in pedagogiko na ljubljanski univerzi, se izpopolnjeval v Londonu in v Nemčiji, bil profesor na ljubljanskem učiteljskišču, tri leta ravnatelj Slov. učiteljskiča v Gorici. V Argentini je profesor na ukrajinski univerzi v Buenos Airesu. Jubilatant vsa leta redno sodeluje pri delu Slov. kulturne akcije. — Na poletje so Bariloche oživele. Slovenski andinisti so izvedli več zahtevnih plezalnih podvigov. Še vedno aktiven je himalajst g. Dinko Bertonec. — 22. januarja je v 83. letu zaključila zemsko potovaje ga. Ivanka Žužek, mati 16 otrok. 4 hčerke so zdravnice misijonarke, dva sinova sta jezuitska duhovnika in eden salezijanec.

ZDA — V 78. letu starosti je umrla v Clevelandu ga. Marija Debevec. Pokojna je bila več let urednica dnevnika »Ameriška Domovina« in lastnica tiskarne, v kateri se tiskata »Domovina« in »Ameriški Slovenec«. Po smrti svojega moža Jaka Debevca je 25 let vodila podjetje in si za slovenstvo v Clevelandu pridobila velike zasluge. — Pevski zbor Slovenske ženske zveze »Dawn« je v Clevelandu priredil koncert slovenskih pesmi. — Slovenski športni klub v Clevelandu je januarja priredil zimski večer v zabavo. Igrali so »Veseli Slovinci«. — Cerkev sv. Jožefa v Jolietu (Illinois) je bila prenovljena. Dobila je tudi nov marmornat oltar, ki ga je blagoslovil škof. — Slovenski radijski klub je v Chicagu priredil silvestrovanje. Igral je orkester Janeza Arka. — Senklerska naselbina, ki je bila včasih slovenska, je dobila dodatne policaje, ki naj bi skrbeli za večjo varnost v naselju. — V decembru je umrla v Clevelandu 80 let stara Pavla Arnež, vdova po Petru Arnežu, ki so ga leta 1944 zavratno ubili na Jesenicah komunisti. — Decembra je v Slovenskem domu v Euclidu priredil koncert pevskega zbor »Slovan«. Na koncertu so sodelovali tudi »Slovenski fantje« iz Toronta. — Simpozij, ki ga je na newyorški univerzi pripravila Liga slov. katoliških Amerikancev, je bil deležen velike udeležbe. Zaradi dolžine predavanj ni bilo časa za debato, ki bi bila potrebna, da bi dobili odgovore na postavljena vprašanja. — Moški pevski zbor »Zvon« iz Fairfielda (Conn.) je izdal drugo gramofonsko ploščo pod naslovom »V deželi moji«.

Pisali so nam

OD MISIJONSKE ZDRAVNICE

Res ne vem, kako naj se Vam in dobrotnikom zahvalim za zvesto pošiljanje NAŠE LUČI. Zares, to mi je luč naše besede, slovenske ljubezni in božje besede, napisane v materinščini! Vse zvesto, počasi preberem in se skušam živeti v razmere Vaših bralcev. Rastreseni smo po svetu, a naši časopisi in molitev nas povezujejo.

Prejmite moje prisrčne pozdrave in zahvalo za NAŠO LUČ. Dnevno molim za Vas vse.

Vaša hvaležna

*s. Silva Žužek,
Berekum*

IZ ARGENTINE

Društvo ZEDINJENA SLOVENIJA Vam želi mnogo uspeha pri Vašem delu! Obenem se Vam zahvaljujemo za redno pošiljanje Vašega mesečnika in se priporočamo še za naprej. Lepo Vas pozdravljamo!

Emil Cof, tajnik

*Božo Stariha, predsednik
Buenos Aires*

Šolarji slovenskih šol ZEDINJENE SLOVENIJE, zbrani v domu pokojnega dr. Hanželiča v Dolores v Córdoba, pošiljamo Vam in vsem rojakom po svetu iskrene pozdrave!

(Sledi 79 podpisov)

**kupujte,
berite,
širite
našo luč!**

sedanji slovenski trenutek

Menda se je prvič po vojni zgodilo, da smo brali zadnje leto v tujem tisku več o slovenski kot o hrvaški Cerkvi. Ta razvoj — namreč pronicanje novic iz slovenskega prostora v mednarodno glasilo — bo vsak napreden in patriotičen Slovenec iskreno pozdravil.

● *Na začetku slovenskega trenutka izpred enega leta je ZADEV A RODE. Naši bralci so o njej že brali na straneh naše revije, pa naj jim kljub temu postrežemo še z informacijo iz prve roke z druge strani, namreč s tem, kar je rekel Stane Kolman, predsednik komisije za odnose z vernimi: »Priče smo pojava dr. Franceta Rodeta, katerega predavanje bi naj izšlo v Zborniku (predavanj teološkega tečaja za študente in izobražence 1978—1979). V tem predavanju dr. Rode govori o problemih, ki nastajajo. Gre za zadeve, ki so iznešene na neprimeren način — neresnice in laži. Po njegovem bi naj NOB bila borba zaradi dveh ideologij, ne pa proti fašizmu. Govori o mitu vladarja, o nesvobodi za vernike in da je Cerkev izločena iz družbenega dogajanja. To, kar je govoril, je teklo čez . . . Poklical sem dr. Pogačnika in Rodeta na razgovor. Tekst je bil poslan javnemu tožilcu, ki bi sprožil postopek po čl. 228 kazenskega zakonika. Objavila ga je Naša luč . . . To je način, ki ne gre v našo družbo. Čez nekaj dni mi iz tiskarne (kjer se je tiskal Zbornik) sporočijo, da je (v Zborniku) na mestu Rodeovega članka tekst, ki govori, zakaj je članek umaknjen. Poklical sem (urednika Zbornika) Koncilija, ki je rekel, da nekako mora bralcem sporočiti, zakaj članka ni, in da tega ne more umakniti. Ta predavanja so zašla v čuden kurz. Gre za politizacijo Cerkve, ki diši po Katoliški akciji. V sedanjih pogojih nekateri skušajo ustvarjati nestrpnost« (Pogovori, glasilo slovenskih študentov teologije, Ljubljana, 1979/80, 1).*

(nadaljevanje s 13. strani)

V primeru sovjetskega vpada ne more biti »jugoslovanska ljudska armada« sama s svojimi 259.000 možmi obrambi dežele kos: običajno oborožena, brez zaveznikov, se opira na vojno letalstvo, sestavljeno iz starih ameriških letal Thunderjet in zastarelih sovjetskih MIG-21, vojne mornarice iz lahkih obalnih enot, med njimi ladij, ki so jih morali šele kot razbitine iz 2. svetovne vojne potegniti na suho in jih spet usposobiti, in kopne vojske, ki ji primanjkuje modernih obrambnih protitankovskih raket. Tanki so — kot večina težkega orožja — iz Sovjetske zveze.

Za ozemeljsko obrambo je po načrtu pripravljenih 10 milijonov ljudi, polovica prebivalstva, dejansko je moč vpoklicati le približno en milijon občanov.

Skoraj vsi generali so se izobraževali na sovjetskih vojnih akademijah, njihovo orožje je večinoma iz Sovjetske zveze. V primeru državljanske vojne med Srbi in Hrvati bi utegnil priti klic po bratski pomoči prav od tistih, v katerih rokah je usoda Jugoslavije.

Možnost, da bi za red v deželi ne poskrbela lastna armada ampak »drugi«, se zdi Jugoslovonom od moskovskega napada na Afganistan večja kot kdaj koli doslej. Afganistan je bil za na smrt bolnega Tita dokaz, da je tudi njegova tretja sanja, neuvrščenost, pri kraju, čeprav je ob svojem vzniku, v 50. letih, mnogo obetala: tedaj je postal Beograd romarsko središče ponosnih nemaničev.

Najkasneje na zadnji konferenci neuvrščenih, preteklo poletje v Havani, je moral Tito uvideti, da je v tretji sili že dolgo še drugi tabor: neuvrščeni, ki so odvisni od Sovjetov. Sovjetski oproda in od Moskve plačevani svetovni policaj Castro je smel slaviti Sovjetsko zvezo kot »naravno zaveznico« neuvrščenih, k čemur mu je ploskal afganistanski zastopnik predsednik Taraki. Dva tedna kasneje je bil Taraki umorjen.

Malo prej, v maju, se je Tito še enkrat odpravil v Moskvo, da bi svoje življenjsko delo zavaroval za čas po Titu. Kot jutranje darilo je žrtvoval svojega liberalnega podpredsednika Dolanca.

Tito bi si želel Brežnjevevega podpisa pod jugoslovansko »neodvisnost in lastni življenjski slog brez vmešavanja od zunaj«. Poroštva ni dobil, do uradnega sporočila ni prišlo. Brežnjev je obžaloval »razlike v ocenjevanju nekaterih mednarodnih vprašanj« in »smešne izmišljotine glede prihodnosti«.

Spiegel, Hamburg, 21. jan. 80, 95—108.

DROBTINICE

Na zahtevo dunajskega deželne sodišča je avstrijska policija minuli teden izdala ukaz za ZAPLEMBO pred približno pol leta natisnjene znanstvene dela, ki se pod naslovom »DESNI EKSTREMIZEM V AVSTRIJI PO LETU 1954« ukvarja s stanjem na avstrijski desničarski sceni.

Raziskava je vzbudila obilo pozornosti že zato, ker je šlo za prvo temeljito obdelavo nastopanja avstrijske skrajne desnice po drugi svetovni vojni. Dodatno pozornost pa je raziskava vzbudila spričo reakcij na desnici. Le-ta je napadla ne le pobudnike raziskave, marveč tudi njene svetovalce, pri čemer je bil posebno glasen prav koroški Heimatdienst, ki ga je seveda raziskava vključila v okvir skrajne desnice. Spričo kvalitete in pa spričo prahu, ki ga je knjiga dvignila, sta bili do konca minulega leta razprodani že dve izdaji in trenutno je v pripravi še tretja.

Sklep (o zaplembi knjige) je povzročil zgražanje v demokratičnih krogih. Avstrijski dokumentacijski arhiv je sporočil, da se bo zaplembi uprl z vsemi pravnimi sredstvi, ki so na voljo.

Delo, Ljubljana, 22. jan. 80, 5.

Predsednik republiške komisije za odnose z verskimi skupnostmi je danes v prostorih slovenskega izvršnega sveta priredil NOVOLETNI SPREJEM za predstavnike verskih skupnosti, ki delujejo v Sloveniji.

V pozdravnem nagovoru je predsednik komisije Stane Kolman ob ugotovitvi, da je za nami daljše obdobje dobrih in urejenih odnosov, negativno ocenil »nekatera dogajanja v zadnjih mesecih ter izražena stališča nekaterih profesorjev ljubljanskega bogoslovja, ker pomenijo odstopanje od skupnih prizadevanj ter poskus drugačnega, negativnega vrednotenja težko dosežene in zgodovinsko pogojene stopnje v medsebojnih odnosih«.

V odgovor na pozdravne besede Kolmana je spregovoril ljubljanski nadškof in metropolit Pogačnik. Začel je z dobro oceno medsebojnih odnosov. (Nato je dejal: »Naravno in razumljivo je, da pride med nasprotujočima si svetovni- ma nazoroma, kakor sta krščanstvo in marksistični materializem, občasno lahko do trenja in napetosti. To smo seveda tudi v preteklem letu čutili, a smo jih reševali z medsebojnimi pogovori, dobrohotnim dialogom in z razumevanjem. Tako ves čas ni prišlo do nobenih administrativnih ukrepov, še manj do kakih sodnih odlokov ali česa podobnega zoper kakega duhovnika.« Nato je nadškof poudaril: »Veseli nas, da voditelji naše družbe v vernih ljudeh ne gledajo drugorazrednih državljanov, kakor to v praksi delajo nekateri prenapete- ži, temveč jih imajo za enakovredne člane družbe.«

DRUŽINA, Ljubljana, 20. jan. 80, 1—2.

OPOMBA NAŠE LUČI:

Če je že Kolman omenil »nekatera dogajanja v zadnjih mesecih«, se nam zdi skoraj nerazumljivo, da ni o njih govoril tudi metropolit, saj so režimska množična sredstva zmetala zadnji čas na nekatere slovenske duhovnike ve- dra blata samo zato, ker so se potegnili za neodtujljive pravice kristjanov. Tu- di ni kazalo zamolčati, da je do administrativnih ukrepov zoper duhovnike v zadnjem času le prišlo (npr. Križniku je notranja uprava preiskala stanovanje, njega pa zasliševala; podobno se je zgodilo Ošlaku, ki sicer ni duhovnik, a je zavzet kristjan). Metropolitova izjava, da »voditelji naše družbe v vernih ljudeh ne gledajo drugorazrednih državljanov«, je pa v popolni opreki z dognanjem prof. Perka v znani prilogi Družine, da so namreč verni samo zato, ker so ver- ni, odrinjeni od ključnih mest v današnji slovenski družbi, s tem pa že načelno ponižani na stopnjo drugorazrednih občanov. Torej ne gre pri tem uvrščanju ljudi v razrede za prakso nekaterih prenapetežev, marveč za čisto jasno vodst- vo režima.

FRANFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG:

BEOGRAD HOČE GOSPODARSTVO UREDITI

V Jugoslaviji so te dni dvignili cene mesu za 15 do 26 %. S tem naj bi bil odpravljen vsaj en del preskrbitvenih težav, ki so jih menda krive pre nizko določene cene. Ministrski predsednik Djuranović je v parlamentu dejal, da so mnoge težave dolgoročne in bodo zato spremljale jugoslo- vanski razvoj tudi v prihodnje.

Kot vprašanje, ki mora imeti prednost, je omenil Djuranović zmanj- šanje izgube pri plačilnem obračunu, ki naj bi 1979 znašala dve do dve in pol milijardi dolarjev. Osebni dohodki se bodo v prihodnjih letih le malo povečali.

Gospodarske težave Jugoslavije porajajo, kot je bilo čuti zadnje tedne razne višje oblastnike, tudi politični glavobol. Opozicijske sile, tako se je izrazil Dolanc, poskušajo naprtiti nastale težave, posebno težave s preskrbo, režimu in „sistemu“. Vrsta jugoslovanskih znanstvenikov je

Režim je prepovedal prof. Rodetu to predavanje še kje ponoviti in ga natisniti. Ta odločitev ni bila pamet- na. Saj bi brez nje predavanje ne naš- lo poti ne v Našo luč, ne v posebno brošuro, ki jo je natisnila celovška Mohorjeva družba, ne v mednarodni tisk.

Režim je za tem prof. Rodeta večkrat grobo napadel. Pri tem se je zlasti »odlikoval« sekretar pred- sedstva ZKS Šetinc, ki pa je po nad- škofovi obrambi prof. Rodeta v Druž- ni začuda brž utihnil. Partija sama je prišla do uvida, da je Šetinčevo pi- sanje o vprašanjih Cerkve in vere prerobato in preplitvo, zato pa na koncu koncev za partijo samo škod- ljivo. Nekateri vedo celo povedati, da je Šetinc prav zaradi netaktilnih nap- adov na prof. Rodeta ostal tam, kjer je, in ni prevzel funkcije predsednika Republiške konference SZDL Slove- nije. Zdi se, da je v Rodetovem prime- ru zmagala »zmernejša« struja okrog Ribičiča, ki si prizadeva oporečništv- o v katoliških vrstah zatreji bolj v ro- kavicah, brez hujših administrativnih posegov.

● Na vrsto je prišla POSEBNA PRILOGA DRUŽINE »Znamenja in klicaji« (18. nov. 79). Od nekako ene- ga leta sem se je začela Družina od- ločneje zavzemati za uresničevanje človekovih pravic v sleherni družbi, jasno, da tudi v slovenski. Višek te nove usmeritve je bila omenjena po- sebna priloga. Ta se je soočila z uč- benikom Vojana Rusa za 7. in 8. raz- red osemletk »Družba in socialistič- na morala«. Štirje profesorji ljub- ljanske bogoslovne fakultete (Stres, Perko, Steiner, Rode) so v njej razkrili partijski totalitarizem v slovenskem javnem življenju, zlasti v šolah, kjer je ateizacija načrtna in neprekinjena.

Prilogo je najprej napadel Ljub- ljanski dnevnik. V njem je dal urednik Milan Meden, znan po grobih napa- dih na slovensko Cerkev in Šetin- čev človek, prostor nekaterim časn- karjem za obračunavanje s prilogo. Ti odgovori so dejanska vprašanja obšli in se zadovoljili s ploho obtož- bo in ideoloških krilatic.

Nato je prilogo napadel Stane Do- lanc, bivši sekretar CK KPJ. Njegov govor v Trebnjem (25. nov. 1979), ki se je odlikoval po neobvladanem roh-

dragi bralci!

Naš Cankar nam je vrgel v obraz, da smo Slovenci hlapci, to je, upogljivi značaji. To misel smo brali uporabljeno za današnji čas:

»V hlapčevanju visokemu standardu človek postaja zločinec: goljufa družbo, ne mara potomstva. Zanaša se le na to, kar trohni, gnije, mineva, skratka na to, kar ,hudič jemlje'.

V hlapčevanju spolnosti izumira ljubezen, mogoč je celo čredni seks. Sredi golega hlastanja po uživanju je človek tako zasovražil življenje, da se je razbohotila najbolj smrtonosna nalezljiva bolezen, ki ji je ime splav.

V hlapčevanju moči pa se izraža vsa naša notranja nemoč. Šopiri se strah za ljubi kruhek. Človek bi zanj vse zatajil, še preden bi mu kdo sploh namignil, da naj kaj zataji. Zato nekateri hočejo v svojem delovnem okolju veljati za ateiste in pričakujejo, da jim bomo vsi zelo hvaležni, da so v srcu še kristjani.

Božje razodetje je, da smo vsi ljudje med seboj enaki in da se v to korenito enakost vključuje celo Bog sam. Vsak hlapčevski odnos je zato pljunek na dostojanstvo človeka in Boga« (Koncilija, Vera in svoboda, Ljubljana, 78, 270—272).

Kristus je bil ponižno dostojanstven. Takšni naj bi bili tudi kristjani. Tudi slovenski kristjani. Pa bo v našem prostoru kmalu zmanjkalo prsti za zmote, ki brez hlapcev ne morejo uspevati.

Uredniki

brez ovinkov povedala, da Jugoslavija od 1960, ko se je začelo socialistično tržno gospodarstvo, ni dejansko ukrenila proti inflaciji ničesar resnega. Znanstveniki dvomijo, da bi utegnilo biti sedaj kako drugače.

Zelo ugledni članek v zagrebškem časopisu *Vestnik* vidi vzrok za ujmo v domačem gospodarstvu. Mednarodne tržne razmere, razen seveda nafte, so bile celó ugodne in cene jugoslovanskega izvoznega blaga so se dvignile hitreje kot večina uvoženih izdelkov.

Gospodarske težave kažejo politične posledice tudi v drugi smeri. Vojska se je morala sprijazniti namesto za bistveno več denarja z manjšim odstotkom iz narodnega dohodka (5,87 % namesto 6,17 % iz 1979).

Kosovo, ki so ga pred nedavnim težko prizadele poplave, sedaj že skoraj ultimativno zahteva več denarja za pospešitev svojega razvoja. Slovenija in druge razvite republike se na drugi strani kažejo vedno manj pripravljene prispevati za južne dele dežele dodatne datjave.

Frankfurter Allgemeine Zeitung, Frankfurt, 3. jan. 80, 5.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG:

NEUVRŠČENOST NE ŠČITI PRED NAPADOM

Afganistanski dogodki vzbujajo na Balkanu še močnejšo zaskrbljenost kot spor med Vietnamom in Kambodžo pred enim letom. Kar je namreč možno na Daljnem vzhodu — sovjetski vojaški napad — ni tudi več izključeno na Balkanu. V nevarnosti sta posebno Romunija in seveda Jugoslavija. Jugoslaviji je novo leto postreglo s posebno razburljivim naukom: nevrščenenost ne ščiti pred napadom. To spoznanje mora Jugoslavijo pretresti prav do mozga, saj je zgradila svoj obstoj na nič drugega kot prav na nevrščenenost.

Kot piše beograjska *Politika*, sklepajo v Pekingu takole: če izhajamo iz mnenja, ki ga ima Kuba, da je Moskva „naravni zaveznik“ vseh nevrščenenih, je sedaj Sovjetska zveza pokazala, da je pripravljena vsak čas vsako deželo napasti in zasesti.

Sovjetski napad na Afganistan potiska Jugoslavijo v slepo ulico. Njena država temelji posebno za prihodnost na pojmovanju nevrščenenosti, ki išče enako oddaljenost od obeh blokov. Vendar je ostala svetovno-nazorsko tesneje povezana z Vzhodom kakor npr. z ZDA. Nevrščenenost jugoslovanskega vzorca in socialistični pogled na svet pa Jugoslaviji brani, da bi se iz obrambe pred napadom z Vzhoda približala zahodnemu bloku.

Po jugoslovanskem mnenju so poklicani sedaj v prvi vrsti nevrščeni, da brzdajo Moskvo. Če to zamudijo, bo delitev sveta v dva vojaška bloka, proti kateri se tako silovito bojujejo, kmalu spet žalostna resničnost. Potem bodo namreč ZDA prisiljene spet krepko vzeti v roke svojo vlogo povsod prisotne velesile. To bi pa ne pomenilo nič drugega kakor polom jugoslovanske zunanje politike. Povratak v mrzlo vojno, ki se je Jugoslavija že sedaj boji, bi pomenil posebno za Balkan vrnitev v 19. stoletje: bolj jasno kot kdaj koli prej bi namreč postalo to ozemlje, ki je bilo skozi stoletja oder političnega nasilja, vplivno področje velikih.

Süddeutsche Zeitung, 4. jan. 80, 4.

GLASNIK SLOVENSKEGA DUHOVNIŠKEGA DRUŠTVA:

PREHOJENA POT

(Magnetofonski zapis razgovora z duhovnikom prof. Lipičnikom, so-ustanoviteljem režimu naklonjenega duhovniškega društva CMD):

— V jeseni I. 1941 sem se prvič srečal v Jegličevem akademskem

NAŠA LUČ svobodni glas slovenskih kristjanov

nenju, sta prenašala tudi radio in TV. Družini je Dolanc očital, da je njena priloga provokacija. »Kaj pravzaprav hočete? Kaj nudite slovenskemu delavskemu razredu in slovenskemu narodu? Ali mogoče mislite, da boste kolo zgodovine zavrteli nazaj? Tega danes ne more več storiti nihče, niti z leve niti z desne, pa niti s križem ne!« Ljudje so Dolančev govor najrazličnejše komentirali: da je hotel Dolanc narediti »popravni izpit«, ker je bil v Beogradu »padel«; da nihče ne poskuša zavrteti kolesa zgodovine nazaj, marveč naprej (iz nedemokratske v demokratično družbeno ureditev); in da se je igrali se s križem, pa četudi samo v besedah, nevarno. Nekateri duhovniki so naslednjo nedeljo pri pridigi Dolanca zavrnili, češ da ni na nobeno obtožbo odgovoril.

● *Potem se je vršil TEOLOŠKI TEČAJ za študente in izobražence (konec nov. 1979). V pogovorih tik po predavanjih je prišlo večkrat do zelo odkritih mnenj. Tako je povedal nadškof Pogačnik o škofu Rožmanu, da se je le-ta uprl revoluciji zato, ker so jo sprožili brezbožni komunisti, in da bo zgodovina povedala, ali je ravnal prav ali ne. Isti večer je odgovarjal urednik Družine Križnik na nekatera vroča vprašanja: o odkritju prisluškovalnih naprav v nadškofovi vili v Bohinju, o pokolu domobrancev po vojni, o tem, kako je KPS po zmagi leve katoličane, ki so ji pri revoluciji pomagali, izigrala in o procesih, ki jih je v prvih povojnih letih uprizarjal režim proti duhovnikom.*

domu z B. Kidričem, ki se je zanimal za stanje na Štajerskem, med izgnanci, zlasti še duhovniki... S Finžgarjem in njegovim krogom — duhovniki — sem bil med vojno tesneje povezan in prav tu je treba iskati zamatke poznejšega duhovniškega društva CMD.

— Ali vas smem prekiniti? V šoli so nam toliko trobili o izdajstvu slovenske duhovščine. Rad bi slišal vaše mnenje o tem, je mladi teolog vedno pozorneje spremljal razgovor.

— Prav nič vam mladim ni treba zardevati, obratno, vedno boste lahko ponosni nad ravnanjem slovenskih duhovnikov v najtežji preizkušnji naše narodne zgodovine. Ko sem po vojni uglednemu družbenemu funkcionarju dejal, zakaj začenjati to umazano „protifarško gonjo“, ko so vendar zgodovinska dejstva dovolj jasna, mi je dejal: „Vemo, da je tako, vendar mi nikoli ne bomo dopustili, da bi duhovni iz tega kovali svoj politični kapital!“ — Pojdva kar od kraja. Prekmursko duhovščino so Madžari preganjali in zapirali. Večina štajerske duhovščine je bila zaprta in izgnana, celo dahovce imamo med njimi, doma so ostali le redki, pa še ti zvečine stari in onemogli. Prav tako je bilo z duhovniki na Gorenjskem. Trajen spomin pa je postavil v kaplanu Martinu Čedermacu primorskim duhovnikom in njihovem trpljenju pod fašisti Bevk. Na to delo so lahko resnično ponosni, pa ne le oni, vsi slovenski duhovniki! Slovenski duhovnik je bil tisti, ki je skozi vsa stoletja vzgajal, hrabil, pa tudi trpel z našimi ljudmi. Tudi ljubljanski duhovniki so se zavedali velike odgovornosti svojega poslanstva v najtežjih časih slovenskega naroda. Taka je resnica o „izdajstvu“ slovenskih duhovnikov.

— Pa vendar so duhovniki nasprotovali komunizmu, je Ciril prekinil so-govornika.

— Naravno, navdušeni zanj niso mogli biti, že zaradi njegove izrazito ateistične note. Predvsem pa ne smemo pozabiti, da smo takrat poznali samo Stalinov model komunizma. Kakšen je bil ta, pa mi Jugoslovani predobro vemo. Mislim, da bi krivic, ki so jih po vojni zadali slovenskim duhovnikom z množičnim zapiranjem, ne bilo prav nič treba. Spominjam se še pripovedovanja v Klubu poslancev sedaj že pokojnega sodnika, bivšega partizana, kako so sodili duhovnikom po vojni: „Obsoditi smo jih morali, ali je bil kriv ali ne, pa smo mladim pritisnili punco, starim pa skopuštno. Tako je bil volk sit in koza cela.“ Ali da je moral izgnani duhovnik, če se je hotel vrniti na mesto, od koder ga je izgnal okupator, imeti posebno dovoljenje. Te napake so nam samo škodile.

Prosветno ministrstvo je prepovedalo izhajanje *Oznanila*. To je dalo povod, da smo se zbrali duhovniki in katoliški laiki, izvolili odbor, ki je sestavil protest. 12. decembra 1945 je povabil Kidrič vse, ki smo podpisali protest o ukinitvi *Oznanila*. Kidrič je najprej razložil, zakaj je bilo *Oznanilo* ukinjeno: „Zaradi pomanjkanja papirja je bil res izdan odlok o splošnem varčevanju s papirjem. Ker je *Oznanilo* ubralo čisto duhovno plat, v katero pa naši ljudje nimajo nobenega zaupanja, so izdali prepoved najprej zanj. Drugo, kar nas moti, je ravnanje duhovnikov na terenu, kar je doseglo višek na volitvah, ko so grdo izrabljali prižnico, celó spovednico. Mnoge bomo predali sodišču.“ Med drugimi odgovori Kidriču tudi Fabijan: „Vse nas duhovnike moti protiversko ravnanje na terenu.“ Finžgar: „Množičen pokol domobrancev v Kočevskem Rogu, in že v svobodi, nam je vsem duhovnikom roke zavezal.“ Po dolgi štirinorni debati zaključil Kidrič: „Če ne bo šlo drugače, bo pa tekla kri...“

Že ob (tej) Kidričevi izjavi je bilo pričakovati, da se bo začel ostrejši kurz. To stanje pa se je poslabšalo še s Kidričevim odhodom v Beograd. (Duhovnika prof.) Cajnkarka odslove z verske komisije z motivacijo, kot se je sam večkrat hudomušno pošalil: „Advokata cerkve ne potrebujemo na verski komisiji.“ Ovirati se prične poučevanje verouka, potem ko je bil odstranjen iz šol, zapori se polnijo z duhovniki, dokler „protifarška“ gonja ne doseže svojega sramotnega viška, ko fanatik poskuša z bencinom politični nato zažgati škofa Vovka na vlaku proti Novemu mestu. Ta

Na konferenci SZDL (17. dec. 79) se je Ribičič spoprijel med drugim tudi z vprašanjem pokola domobrancev: »Oživele so tudi stare emigrantske zahteve, da bi bilo treba raziskati tako imenovane pokole belogardistov po končani vojni... Dovolj smo že pisali in dokumentirali dogajanja v času obojestrane narodnoosvobodilne borbe ter tudi naš obračun s kontrarevolucijo po partizanski zmagi. Vemo, kako so boji z okupatorskimi in kvizlinškimi vojskami v Sloveniji trajali še potem, ko je bila že podpisana kapitulacija tretjega Reicha. Velika zadnja bitka je bila na Polanah 15. maja, s terorističnimi skupinami pa smo imeli opravka vse do konca štiridesetih let.« Pri tej izjavi je zanimivo to, da je Ribičič prvi funkcionar, ki je rabil besedo »pokol« v zvezi s povojnimi likvidacijami domobrancev, in da je pri tem poskušal pokol 12.000 razoroženih domobrancev po vojni prekriti z nekakšnimi boji po koncu vojne. Ljudje se sprašujejo, zakaj mora ostajati resnica o pokolu domobrancev slej ko prej nedotakljiva, ko ve vendar ves slovenski svet zanjo.

● 29. NOVEMBER je v slovenski družbi Dan republike in spominjati se ga je morala tudi ljubljanska bogoslovna fakulteta. Bogoslovci so obesili v slavnostni dvorani na steno tri med seboj ločene trakove slovenske zastave — zvezde seveda niso pritrdili nanjo. Predsednik bogoslovskega društva bogoslovec Gerjol je med drugim povedal, da domovine ni moč istiti z nekim režimom. Glavni govornik Križnik je razvijal misel o vlogi duhovnika v slovenski zgodovini in dokazoval, da bi slovenski narod brez krščanstva in brez duhovnika niti nastal niti obstal. Med zaslužnimi slovenskimi duhovniki je naštel tudi ministra Korošca, župnika Kleklja, škofa Rožmana in prof. Ehrlicha. (Škofa Rožmana je KPS po vojni obsodila na 18 let zapora, Ehrlicha je med vojno v Ljubljani likvidirala.) Križnik je zahteval tudi spremembo ustave, kolikor so posameznikove pravice omejene po interesih socializma, saj so človekove pravice nad socialističnimi: socializem je zaradi človeka, ne človek zaradi socializma.

Na Križnikove trditve, obenem pa

zločinska akcija se je bliskovito razširila po svetu. Že se dobe funkcionarčki, ki groze duhovnikom po terenu: „Če ne bo šlo drugače, bomo pač na ratni nozi!“ Čez noč se teh petelinčkov ni dalo prevzgojiti, predolgo smo jih vzgajali v tem duhu.

Vsem ni bilo po volji, da s Cajnkarnjem nisva objavila (v *Novi poti*, glasilu CMD) nepodpisanih člankov in da je z *Novo potjo* rasel tudi Cajnkarnjev ugled. Po burnih debatah, ki sem jih imel v pisarni, kamor sem dostavil gradivo za tisk, je kmalu sledila ovadba in z njo štiriurno zaslišanje. Ovadba se je glasila kratko: „Lipičnika je treba zaslišati in zapreti, ker zagovarja Cajnkarnjevo linijo v CMD in s tem preprečuje ono drugo, pravo linijo.“ Ni bilo lahko ob zaslišanju in kajkrat je misel sama ušla na ono gestapovsko maltretiranje med vojno. Pojasnil sem, kaj pomeni Cajnkarnj za društvo, kaj za *Novo pot*. Kam nas je pripeljala ona druga, „prava, šnopsarska“ linija, smo pa lahko vsi spoznali.

Še danes se čudim, kako sem zmozel tak napor. Povrhu pa očitki zdaj z leve, zdaj spet z desne strani. Z leve: Levičnik vztraja pri svojem duhovniškem poklicu. Ker ima velik vpliv na mladino, je treba nanj paziti! In res, razni prosvetni funkcionarčki so si zelo prizadevali: tako sem imel v svojem razredu kar tri dijake, katerim je bila zaupana „skrb“ zame. Vsa moja predavanja so morali skrbno zapisovati in nositi na komite k tovarišici L.

No, odgovorni funkcionarji od zgoraj so bili modrejši in bolj pošteni. Znali so ceniti pošteno prizadevanje. Tako je prišel takoj po vojni k meni odličan družbeni dejavnik, se zahvalil za opravljeno delo med vojno in razgrnil svoj laskavi načrt: „Izberi si eno izmed praznih vil v mestu, dobiš boš avto in šoferja in...“ Vabljava ponudba za izganca! Nag sem bil in bos. Nekaj noči me je stala odločitev, ko sem se končno zahvalil: „Hvala, nikoli se nisem ukvarjal s politiko, imam povsem drugačen življenjski načrt.“

Pa pomislim na mlade danes. Niso še kaj prida koristili skupnosti, ko že prejemajo razna priznanja: medalje, plakete... pa kar razkošna stanovanja za naše razmere, da ne govorim o njihovih plačah in jih primerjam z našimi „napitninami“, ki smo jih prejeli po vojni. Na drugi strani pa vidimo, kako ugasne zdaj eno pa spet drugo življenje, ne da bi za svoje zvesto delo, ki so ga darovali družbi, prejeli od nje vsaj majhno priznanje. Kako zabolje nemoralna dvoličnost, ki razjeda našo družbo!

France Lipičnik

Glasnik slovenskega duhovniškega društva, Ljubljana, dec. 1979, 187—197.

CERKEV V SEDANJEM SVETU: ODLOČITEV ZA ČLOVEKA

Kaj bodo zanamci očitali nam, Cerkev naše dobe? Cerkev na naših tleh? Ni ravno prijetno zaletavati se recimo v južnoameriške ali vzhodnoazijske diktature in zraven mižati ali molčati ob problemih našega človeka.

Ni vedno tako kričečih krivic kakor za časa sužnjev. Socialistična ureditev sveta ima v sebi marsikaj pozitivnega, recimo kar krščanskega: boj za pravico malega človeka. V naši obliki socializma, lahko rečemo, je nekaj očitno: nihče ne umira od lakote. Tudi delavci z nižjimi prejemki se vseljujejo v lepa stanovanja. Poskrbljeno je za tiste, ki nimajo nikogar. Kristjani iskreno pozdravljamo vsako dobro rešitev, kot je to slovesno izjavil papež pred najvišjimi poljskimi funkcionarji.

Nas sme to uspavati? Se ne da na socialnem področju nič več narediti? Nekateri Cerkve tu sploh ne želijo videti — se bomo iz strahu umaknili v povsem duhovne, recimo kar zakristijske prostore?

V vlaku sem se pogovarjal z nekim študentom. Beseda je nanesla na naše stanje. Zastopal sem mnenje, da je v marsičem dobro. Sobesednik me je ostro zavračal: »Vam je res dovolj, da ljudje živijo siti in v lepih kletkah? A njihovo duhovno osvobajanje? Ste tudi vi duhovniki izgubili čut za to, kako je duhovno prikrajšan delavec ob ubijajočem stroju? Pravi socializem bo zame še le takrat, ko bo vsakomur dejansko omogočen tudi kulturni razvoj.«

Mogli bi navesti niz problemov, ki so v naši družbi še daleč od rešitve: Družinska zakonodaja, ki bo pravilno upoštevala družinsko razsežnost človeka, vključno s pravilnim poročniškim dopustom, otroškimi dodatki, z možnostjo, da se starši in še posebej mati resnično posvetijo otrokom, ne pa da so prisiljene zapravljati svoje enkratne materinske energije s proizvodnjo, tudi kadar gre to na račun otrok. Učinkovita zakonodaja proti splavu, temu nečloveškemu početju proti najbolj nebogljenu človeku (sedanja zakonodaja je prinesla porast tega, za kar vsi vemo in govorimo, da je zlo). Nelahko vprašanje javne morale, brez katere lahko dobro vzgajamo le posameznike, večina mladega naraščaja pa drsi navzdol. Trdnost zakonske zveze. In še kaj.

Ne moremo mimo težave, ki korenini v samem jedru marksizma: družbo hoče osrečiti, posameznika dokončno osvoboditi, a se pri tem ne izogne vsaj začasni prisili. Svojo ideologijo postavlja za vrhovno merilo vsega, če je komu prav ali ne. Ob taki zasnovi vedno grozi nevarnost, da ne bi bile upoštevane človekove osnovne pravice, posebno glede verske svobode.

Krščanstvo ne ponuja modela (družbene ureditve), ponuja pa nekaj drugega: NAČELA ZA DRUŽBENO UREDITEV. Modele naj iščejo ustrezni politični dejavniki, načela so pa že zdavnaj dana v evangeliju, še prej v občečloveški zavesti. So stvari, ki niso plod razvoja, niso podvržene nenehnemu spreminjanju (kot bi rad sodobni relativizem vključno z marksizmom), ampak so utemeljene v človekovi naravi. . .

Cerkev največ pripomore k socialnemu napredku, če s papežem naglaša prednost človeka pred svetovnimi nazori. Znan je njegov odgovor v Mehiki na vprašanje, za kateri svetovni nazor se odloča: »Odločam se za človeka.«

To so z odobravanjem sprejemali milijoni, ki so ga oblegali. To so vsaj na zunanji moralni sprejeti zastopniki držav, ki so ga poslušali in OZN: onemogočili bi se, ko bi odkrito nasprotovali miru, socialni pravičnosti, enakopravnosti itd.

Bo to novi klerikalizem? Milijoni od Ciudad Mexica do Dublina in Varšave se tega niso bali. Nobena od držav članic OZN ni izrazila tega strahu.

Bo ista stvar, ki jo dela papež v svetu in jo pri nas morajo izvrševati škofje z vsem božjim ljudstvom, takoj postala klerikalizem, kakor hitro bo prestopila naše meje?

Očitke o nenehni nevarnosti klerikalizma — od zunaj Cerkve in znotraj nje — že tako dolgo poslušamo, da bi menda že težko zdržali brez njih, in od samega ponavljanja so jim nekateri že začeli verjeti.

Nato pa je spregovoril Branko Mikulič, predsednik v CK ZKJ, in pogumno razgrnil podatke, po katerih je v skupščinah socialističnih republik in avtonomnih pokrajin 93,5 % članov ZKJ, v skupščini SFRJ pa kar 99,3 %, kar bi za vse ne-partijske (neverne, kristjane, jude, mohamedance itd.) zneslo 0,7 %. To je po mnenju B. Mikuliča daleč od tega, da bi bilo ustrezno tudi po zamislih, ki jih ima o naši ureditvi ZKJ.

V luči tistega 0,7 % ima nenehno svarjenje pred klerikalizmom — od zunaj Cerkve in znotraj nje — podobno umestnost, kot bi jo imelo nenehno opozarjanje saharških Tuaregov na nevarnost povodnji.

Cerkev — vest sveta? Pomeni to, da bo Cerkev zavzela vzvišeno razsodniško držo nad tistimi, ki se resno prizadevajo za bolj človeški svet, čeprav pri tem nujno zaidejo v kompromise in tudi v zmotne korake?

Človeštvo ne potrebuje nobenega razsodnika nad seboj, ker ga nosi že v sebi: svojo vest. Tudi Cerkev je pod tem razsodnikom. Njena naloga je prav v tem, da dramatične vesti. To je njen največji prispevek bolj človeškemu svetu.

Miha Žužek

Cerkev v sedanem svetu, Ljubljana, 1980/I-II, 1—2.

tudi na ostale zahteve slovenskih katoličanov iz zadnjega časa je odgovoril Ribičič na že omenjeni konferenci SZDL. Rekel je, da bi bilo treba »opozoriti javnost na nekatere nevzdržne najnovejše pojave širjenja zlasti verske nestrpnosti, pozivanja na nekaj verski boj v imenu posebnih verskih pravic in na revizijo ustavnih načel in načel zakona o pravem položaju verskih skupnosti. Ta revizija Ustave in zakona naj bi cerkveni organizaciji in njeni hierarhiji ponovno dala določene privilegije v šolskem sistemu in sistemu družbenega obveščanja in s tem v družbenem življenju nasploh . . . Značilnost teh novih pritiskov je v tem, da avtorji svojih namer niti več ne skrivajo, pač ji zavzeto in vneto razširjajo zlasti v krogu mladih bogoslovcev pa tudi širše po Sloveniji. Po njihovem mnenju naj bi tudi pri nas, neenakopravne in tlačene verske množice' zahtevale, ko pravijo, 'verske pravice' . . . , posamezni skrajneži pa celo postavljajo zahtevo, naj bi ZKJ po zgledu evrokomunističnih strank vključevala verne ljudi v svoje organizacije. Pojavljajo se slovenske zastave brez zvezd in navajajo 'zaslužni slovenski veljaki' — ministra Korošec in Krek (Križnik je omenil Klekja, ne Kreka — op. NL) ter Ehrlich in Rožman.« V istem govoru je Ribičič imenoval omenjene kritike »posamezne jastrebe«.

mali oglasi

● **PREVAJALSKA PISARNA** v Münchnu uradno uredi prevode iz slovenščine in srbohrvaščine, piše prošnje in nudi pravno pomoč: Dipl. filolog JOSEPH ARECH, 8 München 50, Pfeilschiff-terstraße 21, telefon (089) - 14 13 702.

● Dragi rojaki! Za Vašo SELITEV v domovino se Vam toplo priporočamo. Obrnite se na naslov: Gebr. HORŽEN, Möbeltransporte, Herderstraße 36, D-4010 Hilden bei Düsseldorf. Telefon 02103 - 44 5 62. Informacije dobite pisмено ali po telefonu v slovenščini ali nemščini.

● Zvedeli smo, da neki naš rojak v Münchnu sestavlja UČBENIK SLOVENSKEGA JEZIKA ZA NEMCE. Učbenik bo posebno koristen tistim rojakom, ki so poročeni z nemškim partnerjem, saj se ti pogosto zanimajo za slovenščino. Učiti se slovenskega jezika brez učitelja je gotovo težavno, a ta učbenik bo lahko zelo dobrodošel pripomoček. — Kdor bi hotel o njem kaj več vedeti, naj se obrne na pisca tega učbenika. Njegov naslov vam posreduje uprava »Naše luči«, če pošljete pošto pristojbino za dvoje pisem za tujino. (Št. 12).

● **ENOSTANOVANJSKO HIŠO**, nedograjeno, v Radoncih ugodno prodam. Električna in vodovod na parceli, ki meri 650 m². — Za pojasnila se obrnite na: Albin Potočnik, Naveršnikova 18, YU-62000 Maribor-Radvanje, Jugoslavija.

Priporočamo

● **Ljubo Sirc, NESMISEL IN SMISEL, 190 strani.**

V tej knjigi opisuje pisatelj (sedaj že nekaj let univerzitetni profesor v Glasgowu na Škotskem), kako je njega, bivšega partizana, kmalu po koncu vojne OZNA aretirala in ga vlačila po svojih zaporih — pod pretvezo, da je špijoniiral za zahodne zaveznike. V knjigi je v napeti zgodbi orisana vsa zlaganost stalinistično-komunistične justice in v njej se srečujemo z zanimivimi imeni na strani zasliševalcev in na strani žrtev. Knjiga je edinstveni dokument polpretekle zgodovine na Slovenskem in bo lahko nekoč služila kot dragoceno gradivo.

● **Karel Mauser, LJUDJE POD BIČEM (3 deli), 1024 strani.**

To je povest, ki pripoveduje o času tik pred drugo svetovno vojno, o dobi okupacije in o prvih povojnih letih. Ni le leposlovno delo, temveč tudi dokument . . .

Osebe se v razvoju dejanj vsaka na svoj način rešujejo izpod biča: nadučitelj Razpet se mu umakne s samomorom, Nataša se reši v umiranju, Lidija v blaznosti, Bregar tik pred rešitvijo propade. Najdaljšo in najlepšo pot prehodita Silva in Žalar, ki rasteta pod pritiski v okolju in iz očiščujočega duševnega trpljenja v ljubezen in svobodo.

● **Tomaž Kovač, V ROGU LEŽIMO POBITI, 96 strani.**

V odličnem uvodu prikaže pisatelj medvojno dogajanje v Sloveniji, kot ga gledajo objektivni zgodovinarji, potem pa naniza osebna pričevanja članov slovenske protikomunistične vojske, ki so jih Angleži konec maja 1945 z zvijačo vrnili iz Vetrinja na Koroškem (kamor so se zatekli kot politični begunci ob koncu zadnje svetovne vojne) v Slovenijo, kjer so se potem kot redke priče rešili iz skupnega groba v Kočevskem Rogu, v katerem počiva na tisoče njihovih tovarišev.

To knjižno delo je prispevek k objektivni slovenski zgodovini, ki bo, kot upamo, nekoč napisana brez izkrivljanja resnice. Kajti le ona more biti pot k rešitvi in nadaljnemu zdravemu življenju našega naroda.

Knjige lahko naročite pri Mohorjevi knjigarni, Viktringer Ring 26, A-9020 Klagenfurt-Celovec, Austria.

preberite !

PREVEDE DOKUMENTOV, ki jih potrebujete za sklenitev zakona, vam radi poskrbijo slovenski duhovniki. Obrnite se vedno na najbližjega!

ZA CERKVENO POROKO potrebujete krstni list, ki ni star več kot tri mesece: Javite se en mesec pred poroko pri duhovniku, ki vas bo poročil, da lahko uredi oklice in dokumente in se zmeni s krajevnim župnikom za kraj in čas poroke.

NA VSEH URADIH, kjer vas sprašujejo po narodnosti ali državljanstvu, povejte najprej, da ste Slovenci, potem šele, da ste Jugoslavlani. Pri izpolnjevanju vseh formularjev napišite pri rojstnem kraju vedno: Slovenija-Jugoslavija.

MALE OGLASE sprejema uredništvo »Naše luči« do 5. v mesecu pred naslednjo številko. Oglasi smejo obsegati največ 100 besed. Za vsebino oglasov uredništvo ne odgovarja. Cenik malih oglasov: Minimalna cena (do 20 besed) je: 200 avstrijskih šilingov, vsaka nadaljnja beseda pa 5 avstrijskih šilingov (ali pa enaka vrednost v drugi valuti). Oglase je treba vnaprej plačati. Uredništvo posreduje le naslov oglasovalca, na druga vprašanja glede malih oglasov ne odgovarja. Kdor hoče zvedeti za naslov oglasovalca, naj pošlje v pismu v denarju ali v mednarodnih pošt-nih kuponih pristojbino za dvoje pisem za tujino.

pol smehca . . .

V restavraciji.

Natakar gostu: »Če že pravite, da je ta jed neužitna, potem, prosim, vsaj ne brskajte po njej! Kdo pa, mislite, bo hotel jesti za vami?«

o

»Posodi mi stotak!«
»Saj mi ga ne boš vrnil!«
»Kako veš, da ti ga ne bom?«
»Ker ti ga ne bom posodil.«

o

»Pol vrčka piva prosim!«
»Pol vrčka? Po pol vrčka ga ne prodajamo.«
»Kako da ne? Kaj je pa tisto, kar nosite na pladnju?«

o

Mama je bila v šoli na sestanku staršev. Tam je zvedela za sinove rede. Doma je vprašala sina: »Kako pa to, da imaš v vseh drugih predmetih slabe rede, le v zemljepisu ne?«
»Zato, ker zemljepisa še nisem bil vprašan.«

o

Mož, ki se ga je precej nalezel, ne more in ne more najti svojega avta na cesti.
»Peljite se z avtobusom!« mu svetuje nekdo.
»Kako ga bom pa spravil doma v garažo?«

o

»Zakaj zidarji pozimi ne zidajo?«
»Ker bi jim steklenice s pivom zmrznile.«

o

Žena je napela na vrtu vrv in začela razobešati perilo. Sosedja jo je pri tem začudeno gledala.
»Kaj vi ne obešate perila na vrtu?«
»Seveda ga, a šele potem, ko je oprano.«

o

Na tehničnem pregledu avta.
»Vaš avto ni v redu: manjkata mu brisalca za šipe.«
»Ta sem pa snel, ker mi policaji vedno zatikajo zanju listke.«

Tatova sta ukradla banki denar. Ko prideta v skrivališče, ga začne eden od njiju šteti.

»Nehaj no,« ga je opozoril drugi, »bova že jutri v časopisih brala, koliko sva ukradla.«

o

»Je res tvoj mož bolan?«
»Res. A odkar mu je zdravnik rekel, da ne bo mogel več delati, se počuti veliko boljše.«

o

V gostilni.
Gost natakarju: »Pravkar ste piščanca zbrisali z jedilnega lista, sedaj ga pa spet vpisujete.«
»Ja. Pri sosednji mizi so ga zavrnilo.«

o

»Če sem lačen, nisem za nobeno rabo.«
»In če si sit?«
»Pa spet ne, ker sem zaspan.«

o

Otroci med seboj.
»Prav nič me ne veseli, da bi odra-stel.«
»Zakaj ne?«
»Ne maram, da bi imeli moji otroci z menoj takšne težave, kot jih imam jaz s svojimi starši.«

o

»No, ali vam je sedaj dobro?«
»Dobro še ne, boljše pa že.«
»No, to je pa dobro, da vam je že boljše.«
»Že, ampak še boljše bi bilo, ko bi mi bilo že dobro.«

o

»Ali veš, kdo je bil Polifem?«
»Ja, velikan z enim očesom.«
»In kako se je Odisej z njim pogovarjal?«
»Tega pa ne vem.«
»Med tremi očmi.«

o

Odrasli rak drugemu odraslemu raku: »Moj sin je ujel že prvo ribo!«
»O, to je pa velik korak nazaj!«

o

»Vaš obraz se mi zdi tako znan!«
»Lahko da. Deset let sem bil jetniški paznik.«

o

Pri uri taktike v vojašnici.
»Kaj storimo, da ne more sovražnik uporabiti vlaka?«
»Sežgemo vse vozne listke.«

o

Boštjan je moral v bolnico na operacijo. Tam so ga najprej pošteno skopali, preoblekli in položili v čisto posteljo, česar vsega že leta dolgo ni bil vajen.

»Veste,« je zaupal bolniški sestri, »operacijo sem si veliko hujše predstavljal!«

o

»Zakaj tiščiš toliko časa kokoš za vrat?«
»V kuharski knjigi piše: ,Kokoš pol ure zmerno dušimo!«

. . . pol jokca

ČE DELAŠ KOT KONJ, NE MANJKA JEZDECEV.

Odločili smo se demokratično, zlasti nekateri.

NAREDITE NEKAJ ZA SVOJ NAROD: MOLČITE!

»Manjka praška, kave, limon, premoga. Česa sploh ne manjka?«
Pojasnil ljudi, ki so krivi za to.«

ZELO RAD BI NAJPREJ POMETEL PRED SVOJIM PRAGOM, SAMO NIMAM GA.

Na papirju smo si vsi enaki, a kaj, ko papir prenese vse, tudi to debelo laž.

NI RES, DA NE VEMO, KDO PIJE IN KDO PLAČA. SAJ V TAKIH PRIMERIH PLAČUJEMO VSI.

Po Pavlihu

SLOVENSKI DUHOVNIKI PO EVROPI

ANGLIJA

Ludvik Rot, 62 Offley Road, London S. W. 9 (Tel. 01-735-6655).

AVSTRIJA

Ciril Lavrič, Kirchenstr. 1, 4053 Haid b. Ansfelden. (Tel. 07229 - 8356).

P. Jožef Lampret, minorit, Mariahilferplatz 3, A-8020 Graz.

P. Janko Bohak OFM, Canisianum, 6020 Innsbruck. (Tel. 0522 - 22 9 59).

Ivan Tomažič, Albertgasse 48 (»Korotan«), 1080 Wien VIII.

Slovenski socialni urad, Seitzerg. 5/II, 1010 Wien I. (Tel. 0222 - 63 25 07).

Janez Žagar, Feldeggasse 1, 6800 Feldkirch, Vorarlberg.

(Tel. 05522 - 26 4 04 ali 05522 - 21 5 85).

Slovenski dušnopastirski urad. Fridtjof-Nansen-Str. 3, 9800 Spittal/Drau.

(Tel. 04762 - 37 1 24).

BELGIJA

Vinko Žakelj, Guil. Lambert laan 36, Eisden, 3630 Maasmechelen.

Kazimir Gaberc, avenue L. Empain 19, Marcinelle, B-6001 Charleroi.

(Tel. 071 - 36 77 54).

FRANCIJA

Nace Čretnik, 78 Avenue Gambetta, 75020 Paris. (Tel. 1/361-80-68).

Jože Flis, 3 Impasse Hoche, 92320 Chatillon. (Tel. 1/253-64-43).

Stanislav Kavalar, Presbytère Ste. Barbe, rue de Lens, 62680 Mericourt.

Anton Dejak, 4 rue Sainte Barbe, 57710 Aumetz.

Msgr. Stanko Grims, 259 bis Avenue de l'Europe, 57800 Freyming-

Merlebach.

Franjo Pavalec, 17 rue de Sospel, 06300 Nice.

ITALIJA

Jure Rode, Collegio Pio Latino, Via Aurelia Antica 408, 00165 Roma.

NEMČIJA

Dr. Janez Zdešar, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 536453).

Anton Štekl, 1 Berlin 61, Methfesselstraße 43, Kolpinghaus, (Tel. 030 -

7853091 do 93), in 1 Berlin, Kolonnenstraße 40. (Tel. 030 - 7848434).

Ivan Ifko, 43 Essen-Alteneessen, Bausenhorststr. 2. (Tel. 0201 - 34 40 45).

Pavel Uršič, 42 Oberhausen 11, Oskarstraße 29. (Tel. 0208 - 64 09 76

ali 64 11 72).

Martin Mlakar, 5657 Haan 1, Hochdahler Str. 14. (Tel. 02129 - 1392).

Mirko Jereb, 6 Frankfurt 70, Holbeinstr. 70. (Tel. 0611 - 636548).

Stanko Gajšek, 68 Mannheim 1, A 4, 2. (Tel. 0621 - 28500).

Ciril Turk, 7 Stuttgart 1, Staffenbergstr. 64. (Tel. 0711 - 232891).

Janez Demšar, 7417 Pfullingen, Burgstr. 7. (Tel. 07121 - 77525).

Dr. Franc Felc, 798 Ravensburg, Raueneeggstr. 13. (Tel. 0751 - 22000).

Villi Stegu, 8070 Ingolstadt, Hohe Schulstr. 3 1/2. (Tel. 0841 - 34474).

Jože Bucik, 89 Augsburg 22, (Göggingen), Klausenberg 7 c.

(Tel. 0821 - 979 13).

P. Janez Sodja, 8 München 80, Röntgenstr. 5. (Tel. 089 - 98 1990).

Dr. Branko Rozman, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 536453).

Marijan Bečan, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 536453).

NIZOZEMSKA

Vinko Žakelj, Guil. Lambert laan 36, Eisden, 3630 Maasmechelen,

Belgie.

ŠVEDSKA

Jože Drolc, Parkgatan 14, 41138 Göteborg. (Tel. 031 - 115421).

Jože Bratkovič, Parkgatan 14, 41138 Göteborg. (Tel. 031 - 115421).

ŠVICA

P. Fidelis Kraner, Schaffhauserstr. 466, CH-8052 Zürich.

(Tel. 01/301 31 32; zasebno: 01/301 44 15).

P. Angel Kralj, Kapuzinerkloster, 4500 Solothurn. (Tel. 065 - 227133).